

Onderwerp

Voortgang uitvoering Schone Lucht Akkoord in Flevoland

Kern mededeling:

Wij informeren u over de vorderingen van de uitvoering van vier speerpunten uit het Uitvoeringsprogramma Schone Lucht Akkoord 2023-2030:

1. het gereedkomen van een officieel meetstation voor luchtkwaliteit in het centrum van Almere (het zgn. Ankerstation);
2. de eerste stap van het borgen van emissiereductie bij de vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) van inrichtingen;
3. de start van het brede (inwoners)participatieproject Luchtkwaliteitsmeetnet Flevoland – een meetnet voor fijnstof in de woon- en werkomgeving, en
4. Betrekken van alle Flevolandse gemeenten aan projecten in het kader van het Schone Lucht Akkoord.

Mededeling:

Op 7 januari 2020 heeft de provincie Flevoland zich aangesloten bij het Schone Lucht Akkoord van het Rijk (SLA). Doel van het SLA is in Nederland een samenwerking van Rijk, provincies en gemeenten op gang te brengen met als doel, halvering van de gezondheidsschade door luchtverontreiniging in 2030. In maart 2023 is het Uitvoeringsprogramma Schone Lucht Akkoord 2023-2030 gereedgekomen.

- 1.1 Dit Ankerstation staat al sinds eind april data te verzamelen. Wanneer de koppeling met het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit van het RIVM tot stand wordt gebracht, zal data over het stedelijk gebied in de jaarlijkse landelijke luchtkwaliteitsmonitoring verwerkt worden. Het meetstation blijft ten minste 10 jaar in gebruik. Het is gemonteerd op een losse fundering. Dit geeft de mogelijkheid het in de toekomst te verplaatsen.
- 2.1 De terugdringing van uitstoot van luchtverontreinigende stoffen door bedrijven is in het nieuwe Strategisch Beleidskader VTH opgenomen. Dit beleidskader is een gezamenlijk product van de twee omgevingsdiensten (OFGV en OD NZKG), provincie en de zes Flevolandse gemeenten. Het beleidskader is in januari 2024 van kracht geworden. Medewerkers van de omgevingsdiensten ontvangen training in het toepassen van de nieuwe inzichten voor een nieuwe manier van vergunnen onder de Omgevingswet. Een volgende stap voor de provincie zou kunnen zijn, een nadere invulling van het Omgevingswet-principe Effectieve Zorgplicht in de Provinciale Omgevingsverordening.
- 3.1 Het oprichten van een provinciaal (inwoners)meetnet voor fijnstof is het derde speerpunt waarover wij u informeren. Wij hebben voor dit project SpUk-SLA-subsidie van ruim 200.000 euro ontvangen. Inwoners, bedrijven en instellingen zullen gedurende 3 jaar de concentratie van fijnstof in hun woon- en werkomgeving meten. Dit heet: participatie via burgerwetenschap. De uitvoering geschiedt in een brede coalitie van partners: alle Flevolandse gemeenten, TNO, RIVM, NMFF, Ohnics (leverancier van meetsensoren) en GGD Flevoland.
- 3.2 De hoofdvoorwaarde voor de subsidie is dat een Inwoners Advies Groep meebeslist over het ontwerp en de ruimtelijke verdeling van de meters. Binnenkort start de werving voor dit IAG. Nevendoelen van het project zijn dat

Registratienummer

3267891

Datum

4 juni 2024

Expertiseteam

ETMIL

Openbaarheid

Openbaar

Portefeuillehouder

Hofstra, H.J.

Ter kennisname aan PS en
burgerleden

Mededeling

Bladnummer

2

Registratienummer

3267891

het zal bijdragen aan de Kennisagenda van het Schone Lucht Akkoord. Andere SLA-deelnemers kijken daarom met belangstelling uit naar die leerresultaten. Voor de provincie zelf is een nevendoel dat dit project instrumenten aanlevert voor participatie instrumentenkist.

- 3.3 Wanneer de projectwebsite, naar verwachting medio augustus, online gaat, zullen inwoners en instellingen en bedrijven zich kunnen aanmelden voor het in aanmerking komen voor een meetkastje.
- 3.4 Wij hebben in dit participatieproject de Fijnstof Challenge binnen het jongerenprogramma Talent Kleurt Flevoland geadopteerd. Op deze manier betrekken we jongeren actief bij het thema luchtkwaliteit in onze provincie.
- 3.5 Wij hebben onlangs ingestemd met het Strategisch Communicatieplan voor dit project. Daarin staat hoe met de bestuurders van de deelnemende overheden en de directies van de overige partners zal worden gecommuniceerd volgens de principes van het Flevolands Kleurenpalet.
- 4.1 Uit Flevoland zijn de provincie en de gemeente Almere deelnemers van het Schone Lucht Akkoord. Zeewolde neemt deelname in overweging. De andere gemeenten reddten het qua gevraagde capaciteitsinzet niet. Speerpunt in het provinciaal uitvoeringsprogramma is de niet-deelnemers te betrekken bij de uitvoering van de maatregelen van het SLA door actief samenwerkingsmogelijkheden te benutten. Die focus op samenwerking krijgt inhoud bij de opstelling van het VTH-kader en emissiereductie bij vergunningverlening voor milieubelastende activiteiten (bedrijven), de ambities en doelstellingen voor mobiliteit (o.a. provinciaal mobiliteitsplan), en in het project Luchtkwaliteitsmeetnet.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummers:	Openbaar in de zin van de Woo (ja/nee aangeven)
Eerdere PS mededelingen over het Schone lucht Akkoord	2850038; 2524258; 3074123	Ja
Strategisch Communicatieplan Luchmeetnet Flevoland	3270699	Ja

Inhoud

Inleiding	2
1. Het project.....	3
1.1 Projectdoelen	3
1.2 Meet-indicatoren.....	3
2. Werkroep Communicatie	5
2.1 Organisatie van de communicatie	5
2.2 Doelgroepen voor communicatie	5
2.2.1 Intern.....	5
2.2.2 Extern	6
3. Strategische communicatie.....	7
3.1 Doel strategische communicatie.....	7
3.2 Risico-inventarisatie.....	7
3.3 Kernboodschappen.....	8
3.3.1 Kernboodschap Project.....	8
3.3.2 Kernboodschap provincie.....	8
3.3.3 Kernboodschap NMFF	8
3.3.4 Kernboodschap Almere	8
3.3.5 Kernboodschap RIVM	9
3.3.6 Kernboodschap TNO.....	9
3.4 Strategische communicatiemomenten	10
3.5 Draaiboek persmomenten.....	12
3.6 Draaiboek lancering meetnet.....	13
3.7 Communicatie-kalender.....	14
Bijlagen	15
1. Rollen taken en verantwoordelijkheden deelnemende partners	15
2. SWOT-analyse.....	18
3. PEST-analyse	19
4. Overige belangrijke aandachtspunten	20

Inleiding

In de provincie Flevoland is de luchtkwaliteit van gemiddelde kwaliteit. Dit betekent dat wordt voldaan aan de wettelijke normen. De uitspraak is gebaseerd op de uitkomst van de officiële rekenmodellen van TNO en RIVM.

Echte meetdata en duidelijke inzichten hebben we echter niet. Daarom willen we inwoners van Flevoland betrekken om de komende drie jaar de luchtkwaliteitscomponent fijnstof in onze provincie te meten. De meetdata draagt bij aan de data-analyse van de Europese en landelijke luchtkwaliteitsvoorspellingsmodellen. TNO en RIVM, die die modellen beheren, zijn partners in dit inwonersparticipatie project.

Er zijn voor de provincie, vanuit verschillende beleidsambities, vijf redenen voor dit project:

1. In de Strategische Agenda Flevoland (SAF) zijn binnen de pijler 'Vitale steden en dorpen' de doelen voor een gezonde leefomgeving benoemd. Voor het verder uitvoeren van Woningbouwopgaven is een goede luchtkwaliteit een van de pijlers.
2. In Flevoland zijn nog weinig locaties waar de luchtkwaliteit wordt gemeten. In Biddinghuizen staat een landelijk meetstation van het RIVM. Een tweede meetstation staat sinds kort (26 april 2024) in het stedelijke gebied van Almere. Beide meetstations geven geen inzicht in de blootstelling op adresniveau. Voor de beleidsambities voor Gezonde leefomgeving in de nieuwe woongebieden willen de provincie en gemeenten dat inzicht wel.
3. In het Coalitieakkoord 2023-2027 – Toekomst voor het nieuwe land - wordt veel waarde gehecht aan inwonersparticipatie. Als provincie hebben we de ambitie om onze inwoners meer inzicht te geven in de kwaliteit van hun leefomgeving. We willen hen betrekken bij het opstellen van doelen voor en het treffen van maatregelen bij de inrichting ervan.
4. Het provinciebestuur wil het jongerenprogramma Talent Kleurt Flevoland verder ontwikkelen. Dit educatieve programma daagt jongeren uit om onderzoek te doen naar allerlei maatschappelijke vraagstukken (jongerenparticipatie).
5. De nieuwe Omgevingswet vraagt overheden inwoners inzicht te geven in de kwaliteit van hun leefomgeving en stimuleert actieve deelname van inwoners in beleidsontwikkeling- en besluitvormingsprocessen (participatie).

1. Het project

Het project bestaat uit vier fasen, met in elke fase specifieke communicatiestijlen:

1. Voorbereiding: opstellen communicatieplannen - strategisch en operationeel), samen met IAG uitleggen van het vaste raster van Ohnics-meetsensoren, inkoopproces Poolse meters voor de inwoners, inrichten en organiseren van structuren die van belang zijn voor het uitrollen van het meetnetwerk, vastleggen beslismomenten, communiceren en informeren van (potentiële) afnemers van meetsensoren. Inrichten van de projectwebsite, organiseren van de aanmeldingen, etc.
2. Installatie: het project in de media introduceren, de deelnemers werven, het uitleggen van het vaste raster van Ohnics-sensoren en het uiteindelijke meetnet; begeleiden van deelnemers bij het installeren van hun meetsensor.
3. Uitvoeringsfase: meetfase, communiceren over data-analyse en het verzorgen van inwonersbijeenkomsten en verslaglegging.
4. Afronding: Q4-2026 zal in het teken staan van afronding en het opmaken van de balans over wat we hebben geleerd en wat een vervolg zou kunnen zijn.

1.1 Projectdoelen

Hoofddoel van dit project is: Betrekken van inwoners bij het opzetten en operationeel houden van een luchtkwaliteitsmeetnet voor fijnstof in Flevoland en ervaringen opdoen met inwonersparticipatie.

Hiervan afgeleide subdoelen zijn:

- Kwalitatief inzicht krijgen in de concentraties van de fijnstoffractie PM_{2,5} in allerlei soorten situaties (in achtertuinen, op bouwlocaties, in bestaande stedelijke kernen, op werklocaties, in de omgeving van schoolpleinen en andere kwetsbare bestemmingen, bij bijzondere incidenten).
- Inzicht krijgen in welke bronnen buiten de provincie de luchtkwaliteit beïnvloeden en in welke bronnen er binnen de provincie zijn.
- Inzicht krijgen in hoe de meetdata kan bijdragen aan het ontwerpen van een Flevolands Gezondheidsprofiel voor Luchtkwaliteit.
- Bijdragen aan de landelijke Kennisagenda SLA.

1.2 Meet-indicatoren

Om te kunnen sturen en om de resultaten te kunnen duiden, heeft de Werkgroep Communicatie het hoofddoel en de subdoelen van het project nader geconcretiseerd en meetindicatoren voorgesteld:

1.2.1 Opzetten van een meetnetwerk met 200 deelnemers:

- SMART-doel: Aan het einde van 2024 hebben zich minimaal 150 Flevolandse inwoners aangemeld voor het ontvangen van een meetsensor;
- SMART-doel: Medio 2025 verzamelen 100 Ohnics meters bij scholen, bedrijven en instellingen en 200 meters bij inwoners data over fijnstof.
- SMART-doel: Medio 2025 verzamelen 200 Flevolandse inwoners data over fijnstof in hun woonomgeving.

1.2.2 Inwoners Adviesgroep (IAG)

- SMART-doel: IAG wordt ingericht vóór het uitdelen eerste meters en komt 4-6 keer per jaar bij.
- AMART-doel: IAG denkt en beslist mee over opzet en inrichten van het meetnet en de presentatie van de data.

1.2.3 Informeren en voorlichten inwoners

- SMART-doel: Er worden twee bewonersbijeenkomsten per jaar georganiseerd, met totaal 150 deelnemers gedurende de loop van het project.
- SMART-doel: Deelnemers aan het meetnetwerk zijn gedurende projectduur 5 keer geïnformeerd met een nieuwsbrief.

1.2.4 Andere indicatoren

- Doel informeren: 15.000 inwoners geïnformeerd over fijnstof. Dit meten we aan de hand van het aantal websitebezoekers. Of als we gaan flyeren of inwoners, bedrijven en instellingen, informeren per brief, of via HaH-kranten, of weergaven op onze Social Media kanalen.
- Doel informeren: Deelnemers meetnetwerk hebben aan het einde van het project (dec 2026) minimaal 5 keer een nieuwsbrief ontvangen.
- Doel informeren: 75% is op de hoogte van de vorderingen. Dit meten we door gedurende het project enquêtes af te nemen.
- Doel informeren: Tussentijdse bestuurlijke informatie via Jaarrekening en directieverslag.
- Doel betrokkenheid vergroten: 75% van de deelnemers is in staat hun meetkastje zelf te installeren en aan te melden op de verschillende dataplatformen.
- Doel betrokkenheid vergroten: 50% van de deelnemers opent de digitale nieuwsbrieven.
- Doel bewustwording: 2000 inwoners zijn zich bewust van het bestaan van fijnstof en de gezondheidsrisico's. Dit wordt gemeten door middel van het uitzetten van een enquête.
- Doel bewustwording: Inwoners stellen specifieke gezondheidsvragen over luchtkwaliteit, die de GGD beantwoordt.
- In Q4-2026 wordt gewerkt aan een eindrapportage, inclusief evaluatie en aanbevelingen van de projectresultaten.
- Provincie Flevoland deelt de geleerde lessen in de diverse landelijke SLA-gremia.
- In Q1,2-2027 nemen de bestuurders en directies in een Slotevenement het eindrapport in ontvangst.

2. Werkgroep Communicatie

Goede communicatie wordt door alle partners gezien als de belangrijkste voorwaarde voor het werven van deelnemers (inwoners, bedrijven en instellingen), om hen enthousiast te maken en enthousiast te houden. Hetzelfde geldt voor de provinciale en gemeentelijke bestuurders en de directies van de diverse partnerorganisaties.

Daarom is er naast de projectgroep, een communicatie werkgroep opgericht. Deze bestaat uit communicatieadviseurs van de projectpartners.

In de werkgroep vindt afstemming plaats over communicatie- en media-uitingen, de inrichting van de website en de nieuwsitems daarop. De communicatieadviseurs in de werkgroep zijn alert op bestuurlijke gevoeligheden.

2.1 Organisatie van de communicatie

Provincie Flevoland en NMFF spelen een belangrijke rol bij de communicatie met en werving van deelnemers. De provincie als initiator, financierder en projectverantwoordelijke.

- Op operationeel niveau zorgt NMFF voor de communicatie over het project met de diverse deelnemersgroepen. NMFF heeft kennis en expertise om een belangrijke rol te spelen bij inwonersparticipatie en het opzetten van een actieve meetcommunity en beschikt over brede maatschappelijke inbedding via haar 66 aangesloten lid-organisaties.
- Op strategisch niveau regisseert de provincie de bestuurlijke communicatie. Op bestuurlijk gevoelige momenten worden bestuursadviseurs, woordvoerders, gedeputeerde, wethouders en besturen van de partners betrokken. Er kan indien nodig ervoor gekozen worden dat de woordvoeder in overleg met de bestuursadviseur of gedeputeerde optreedt namens de provincie en de deelnemende partners.
- Uitingen op de website voldoen aan de DiGi-toegankelijkheidseisen van provincie en de overheid.

2.2 Doelgroepen voor communicatie

2.2.1 Intern

Zowel ambtelijk als bestuurlijk is er bij de samenwerkende partijen (TNO, RIVM, NMFF, GGD Flevoland, Ohnics, Gemeenten Lelystad, Almere en overige gemeenten) overeenstemming over de wijze van communicatie. De interne communicatie binnen het project is erop gericht om:

- alle betrokken partijen vooral bestuurlijk goed op de hoogte te houden van de stand van zaken.
- Optimaal gebruik te kunnen maken van elkaars kennis en expertise.
- Ervoor te zorgen dat iedereen zich gehoord voelt zodat alle neuzen dezelfde kant op staan.

Op dit moment onderscheiden we intern de volgende doelgroepen waarvoor we willen dat bovenstaande randvoorwaarden worden toegepast:

- Bestuurders (gedeputeerden provincie: (Gezondheid, Milieu en Wonen)
- Bestuursadviseurs van de genoemde gedeputeerden
- Wethouders van de Flevolandse gemeenten en hun adviseurs
- Projectorganisatie (actieve projectpartners)
- En overige medewerkers van deelnemende partijen

2.2.2 Extern

Net als bij de interne doelgroepen is het belangrijk dat we bij de groepen waarmee we extern communiceren ook vastleggen en waar de communicatie met hen op gericht is:

- Participatie van inwoners is een belangrijk aspect van het project en ook belangrijk deel waarvoor de subsidie is verstrekt. Dat betekent dat we in dit project binnen de gestelde kaders en grenzen zo hoog mogelijk inzetten op participatie.
- Daarnaast is het cruciaal voor het slagen van het project dat we ook eerlijk en duidelijk communiceren. Belangrijk is om de verwachtingen te peilen, zodat deelnemers weten wat er van hen wordt verwacht, waar de meetkastjes voor bedoeld zijn (en waarvoor ook niet). Ook is het belangrijk om duidelijk te communiceren over zaken als AVG en privacyoverwegingen.
- Een deel van de communicatie is gericht op het informeren en bewustmaken van inwoners over luchtkwaliteit i.c. fijnstof. Inwoners weten bij wie ze terecht kunnen voor (meer) specifieke informatie.

Voor de externe communicatie zijn drie doelgroepen geïdentificeerd:

2.2.2.1 Inwoners Advies Groep (IAG)

Een adviesgroep die de projectgroep adviseert, meedenkt over de opzet en inrichting (gelijkmatige verdeling over Flevoland) van het meetnet. De deelnemers zijn inwoners van Flevoland die aan de volgende kenmerken voldoen:

- Zijn Early adapters, personen die van nature al geïnteresseerd zijn in techniek, data en milieu en openstaan voor innovatie;
- Zijn lid van bewonersorganisaties en ander maatschappelijke groeperingen in Flevoland;
- Zijn lid van actie- en belangengroepen: bijvoorbeeld groepen tegen houtstook.

2.2.2.2 Voor het inwonersmeetnetwerk

- Alle Flevolandse die bereikt zouden kunnen worden met (informatie over) het project (breed)
- Deelnemers: door aanmelding kunnen inwoners een meetkasje ontvangen.

2.2.2.3 Voor het vaste raster met Ohnics meters

- Directies van scholen (basis, middelbaar en hoger)
- Directies van bedrijven & instellingen

In het Operationeel Communicatieplan is in een confrontatiematrix in kaart gebracht welke invloed deze doelgroepen hebben en wat hun belangen zijn, zodat bij de communicatie de juiste insteek wordt gekozen.

3. Strategische communicatie

Strategische communicatie is een andere soort communicatie dan de operationele met deelnemers en tussen de partners onderling.

Strategische communicatie gaat over het borgen van de wijze van communiceren met en door de bestuurders van de provincie en de gemeenten en de directies van de partnerorganisaties.

In communicatie-uitingen geldt voor alle partners dat zij vermelden dat dit een samenwerkingsproject is. Ook komen de logo's van de samenwerkingspartners in de communicatie-uitingen naar voren.

De provincie is trekker van het project en de regie op de communicatie ligt in de eerste plaats bij haar vertegenwoordigers. De algemeen projectleider en provinciale communicatieadviseur bewaken, samen met de communicatieadviseurs in de Werkgroep Communicatie, het be- of ontstaan van enige bestuurlijke gevoeligheid. Het mag niet gebeuren dat bestuurders en directies de voor hen relevante informatie over het project uit de media moeten vernemen.

In de Bijlage 1 zijn de rollen, taken en bevoegdheden van de deelnemende partners uitgeschreven.

3.1 Doel strategische communicatie

Het doel van dit strategisch communicatieplan is:

- Vaststellen op welke wijze op bestuurlijk niveau over het project gecommuniceerd wordt.
- Vaststellen binnen welke kaders er over fijnstof wordt gecommuniceerd: – Waar zitten plus- en pijnpunten bij partners.
- Rollen en verantwoordelijkheden voor de communicatie en informatievoorziening over het project vastleggen.
- Bewaken van de mate van participatie tijdens de uitvoering van (bepaalde) onderdelen van het project.
- Voorkomen dat de bestuurders en de directies niet (onaangenaam) verrast worden door media-uitingen.

3.2 Risico-inventarisatie

Het is belangrijk dat rekening wordt gehouden met de risico's en heersende gevoeligheden over het thema luchtkwaliteit in Flevoland. Hierover zijn de volgende afspraken gemaakt:

- Communicatie kan leiden tot verwachtingen bij inwoners en bedrijven over VTH-claims van deelnemers en anderen.
 - ⇒ Oplossing: Duidelijk uitleggen waar de data van de meters wel en niet voor gebruikt kan worden.
 - ⇒ Oplossing: Duidelijk uitleggen wat het doel is van het project: Samen werken aan een meetnet voor meten van concentraties van fijnstof in de leefomgeving. De data van alle meters samen maken dit mogelijk, individuele meters geven weinig duiding en de data heeft geen juridische status.
- Communicatie kan vragen oproepen over inbreuk op privacy.
 - ⇒ Oplossing: Meters vertegenwoordigen geen inbreuk op privacy van deelnemers: deelnemers hebben de keus de precieze locatie van hun meter wel of niet aan te geven; er kan via de meter niet ingebroken worden op hun internetsysteem; de Ohnics meters van bedrijven en instellingen vertegenwoordigen geen ICT-issue, omdat ze een eigen modem en WiFi-connectie hebben.
 - ⇒ Oplossing: Persoonsgegevens worden alleen gebruikt voor het doel waarvoor ze zijn afgegeven: aanmelden voor deelname en ontvangen van Nieuwsbrieven. Deelnemers kunnen hun voorkeur te allen tijde aanpassen.

- Communicatie over meetuitslagen kan vragen oproepen over herleidbaarheid naar individuele bedrijven (zoals Lelystad Airport, Asfaltcentrale, kippenfokkerij, etc).
 - ⇒ Oplossing: Duidelijk communiceren dat de meters worden in een evenwichtig meetnetwerk uitgezet. Niet te voorkomen is dat er meters in de buurt van bedrijven zijn gelokaliseerd. De data geeft mogelijk inzicht in potentiële bronnen voor fijnstof, maar kent daar geen juridische waarde aan toe.
 - ⇒ Oplossing: Uitleggen dat in bepaalde gebieden met professioneler apparatuur gemeten wordt door geaccrediteerde organisaties m.b.v. door overheid vastgestelde meetmethoden bijvoorbeeld hiervan zijn de meetstations van het Landelijk meetnet Luchtkwaliteit van het RIVM.
 - ⇒ Oplossing: TNO en RIVM zijn partners in het project en zij kunnen uitstekend aangeven waar de meetdata wel en niet voor gebruikt wordt.

3.3 Kernboodschappen

3.3.1 Kernboodschap Project

Provincie Flevoland zet met een aantal samenwerkingspartners en de Flevolandse gemeenten een luchtkwaliteitsmeetnet op. Dit luchtkwaliteitsmeetnet gaat drie jaar lang de concentratie van fijnstof in de lucht op adresniveau meten. De gemiddelde luchtkwaliteit in Flevoland voldoet aan de wettelijke regels voor de luchtkwaliteit, maar is behoefte aan inzicht in wat dit op wijk- en adresniveau betekent. Daarom gaan ongeveer 200 Flevolandse inwoners actief aan de slag om fijnstof in de lucht in hun achtertuin te meten. Daarbij zullen inwoners inzicht krijgen over wat voor invloed hun gedrag kan hebben op de luchtkwaliteit en welke gezondheidseffecten er kleven aan luchtverontreiniging. De meetinstrumenten leveren data aan voor de luchtkwaliteitsmodellen van TNO en RIVM en over welke bronnen de concentraties in Flevoland beïnvloeden.

3.3.2 Kernboodschap provincie

In Flevoland woon je voor je leven. Het provinciebestuur streeft naar brede welvaart voor alle Flevolandse met een duurzaam evenwicht tussen economische, ecologische en sociale belangen. De luchtkwaliteit in Flevoland is goed en dat willen we zo houden. Wel willen meer inzicht in de fijnstofconcentraties op adresniveau en in hoe bijvoorbeeld bewustwording en gedrag de luchtkwaliteit kunnen beïnvloeden. Hoe kun jij meehelpen dit doel te bereiken? Door deel te nemen aan het luchtmeetnet voor fijnstof.

3.3.3 Kernboodschap NMFF

Samen voor een schone lucht!

De Natuur en Milieufederatie Flevoland vindt een gezond leef- en woonklimaat belangrijk. Nu en straks. Ook bij de te verwachten groei, zoals woningen, mobiliteit en bedrijven. Daartoe is het belangrijk om de invloed hiervan op luchtkwaliteit te monitoren. Dit monitoren gaan overheden en bewoners samendoen via het provinciaal luchtkwaliteitsmeetnet. Samen gaan we zorgen voor meer meetpunten. Bewoners gaan ook meten zodat de kennis over schone lucht toeneemt. Zo krijgen we meer zicht op bronnen van luchtvervuiling en de kwaliteit van de lucht.

3.3.4 Kernboodschap Almere

Almere zet in op gezonde groei van de stad in schone lucht. De gemeente Almere vindt een gezond leef- en woonklimaat voor haar inwoners belangrijk. Terwijl de stad groeit is het belangrijk om de invloed van de stedelijke ontwikkeling op de luchtkwaliteit te monitoren. Daarom doet Almere mee aan een provinciaal luchtkwaliteitsmeetnet, waarbij het aantal meetpunten in de provincie en in Almere wordt uitgebreid en ook Almeerders de kans krijgen om de luchtkwaliteit te gaan meten.

Dit zorgt voor beter inzicht in de invloed van bijvoorbeeld onze stedelijke ontwikkeling en klimaatadaptieve maatregelen op de Almeerse luchtkwaliteit. En het zelf mee kunnen doen aan de metingen zorgt voor meer bewustheid onder Almeerders over het leefklimaat van Almere. Het geeft

inzicht in de bronnen van luchtvervuiling, de luchtkwaliteit in hun omgeving en hun eigen invloed hierop.

3.3.5 Kernboodschap RIVM

Het kerndoel/de kernboodschap van het RIVM is het opzetten van een meetnet in de Provincie Flevoland waarmee we nieuwe inzichten opdoen over de lokale luchtkwaliteit. Het doel is om deze metingen te gebruiken om het gesprek aan te gaan met en tussen beleidsmakers en inwoners. Daarnaast gebruikt het RIVM de data van de metingen om de nationale modellen en berekeningen van luchtkwaliteit te verrijken.

3.3.6 Kernboodschap TNO

TNO introduceert de Gezonde Lucht Aanpak, een nieuwe benadering om beleidsmakers te helpen nauwkeurig in kaart te brengen waar en wanneer mensen aan slechte lucht worden blootgesteld en welke bronnen hiervoor verantwoordelijk zijn. We maken onderscheid tussen luchtvervuiling die van elders aangewaaid komt en luchtverontreiniging die een lokale oorsprong heeft. In vijf concrete stappen ondersteunen we beleidsmakers om de buitenluchtkwaliteit voor hun inwoners te verbeteren. En effectief maatregelen te nemen die de meeste gezondheidswinst opleveren. In het Flevoland project gaan we samen met inwoners de luchtkwaliteit monitoren zodat de afstand tussen inwoners, overheid en onderzoeksinstellingen wordt verkleind. Voor onze kernboodschap verwijzen we graag naar onderstaande links:

- Lang: [In 5 stappen werken aan gezonde buitenlucht | TNO](#)
- Kort: <https://tno.to/i5v>
- [7 tips voor een succesvol citizen Science](#)

3.4 Strategische communicatiemomenten

	Boodschap (wat)	Middel (hoe)	Doelgroep (voor wie)
Fase 1 Vorbereiding Bestuurlijke Communicatie	Inhoud persuitingen - De Provincie Flevoland zet een Luchtkwaliteitsmeetnet op samen met de zes Flevolandse gemeenten en een aantal externe partners. - Dit is een participatieproject, waarin wij samen met de inwoners, scholen, bedrijven en instellingen de fijnstofconcentraties in de provincie meten. - Het project duurt 3 jaar – tot eind 2026. - Flevoland heeft als motto: In Flevoland woon je voor je leven. Een van de taken van provincies en gemeenten is zorgen voor een gezonde leefomgeving. Dat willen we in Flevoland samendoen met iedereen die hier woont en werkt. Zo zorgen we samen voor frisse lucht, nu en in de toekomst."	Aankondiging op gemeentelijke en provinciale (web)pagina's, H-a-H, social media en lokale media. - Persbericht met Logo's en links naar webpagina's deelnemende partijen - Provinciale webpagina - Provinciale Social media - Krant - Filmpje daarna op Youtube-kanaal van de provincie met ook daar info naar vervolg. Persmoment: Wethouders (6) en gedeputeerde nemen het Ohnics kastje in ontvangst met fotomoment van ophangen en in werking stellen.	- Scholen en andere onderwijsinstellingen - Bedrijven - Early adapters (Inwoners die van nature al geïnteresseerd zijn in techniek, data en milieu en openstaan voor innovatie) - Andere inwoners & bewonersorganisaties
Fase 2 Uitgifte van eerste meters aan inwoners Operationele communicatie	Inhoud persuitingen - Meld je aan via deze link als je in aanmerking wil komen voor het ontvangen van de meetapparatuur. - In een Yt- filmpje vertelt een inwoner hoe de installatie hem/haar is vergaan, waar hij/zij tegenaan liep en ook gelijk een installatievideo. - Voor de rest is in Fase 2 is de communicatie operationeel in handen van projectgroep en Comm werkgroep	- Provinciale Social media-kanalen - Links naar webpagina's deelnemende partijen - Krant (H-a-H) - Filmpjes op Youtube-kanaal van de provincie met ook daar info naar projectwebsite Persmoment: Bij een apart persmoment in augustus kunnen de eerste inwoners zich inschrijven om deel te nemen aan het meetnetwerk en is de website operationeel.	De Flevolandse gemeenschap (als in Fase 1)

Fase 3 Uitvoering Operationele Communicatie	Wat er gecommuniceerd wordt en wanneer, staat in het Operationele Communicatieplan met beslismomenten en persmomenten i.o.m. Communicatie Werkgroep en adviseurs van bestuurders/wethouders	• Projectwebsite • Q&A • Social media • Nieuwsbrieven • Yt-kanaal provincie	• Brede doelgroep als Fase 1 • En voornamelijk de deelnemers
Fase 4 Afronding Bestuurlijke & Operationele Communicatie	• In het laatste Q van 2026 nadert het project voor de subsidieverstrekker zijn afronding. • Er kan daarna nog steeds via de meters data worden verzameld. Daar worden in de projectgroep afspraken over gemaakt. • De afronding geeft aanleiding voor een persmoment via Raden en Staten. • Eindrapportage in Jaarverslagen P&C in Q2 2027 • In P&C begroting 2026 - 2027 wordt besloten over financiering en voortzetting Luchtmeetnet.	• Eindbijeenkomst waarin gegevens worden gepresenteerd • Persbericht • Website • Social media	• Subsidieverstrekkers • Wethouders van gemeenten waarvan inwoners meedoen • Deelnemers • Bewonersorganisaties • Media • Hogescholen die TKF-onderzoek hebben uitgevoerd

3.5 Draaiboek persmomenten

Activiteit	Coördinatie/Trekker	Benodigd	Actie
Persbericht 0: In gebruik name Ankerstation Almere Vooraankondiging participatie luchtkwaliteitsmeetnet	projectleider iom/ism afdeling Communicatie vd provincie,	Persbericht wordt afgestemd met Almere Persbericht is bijlage van de beslisnota GS van 4 juni 2024	
Persbericht 1: Startsein Luchtmeetnet Flevoland richt samen met inwoners een luchtkwaliteitsmeetnet op voor Fijnstof.	projectleider iom werkgroep Communicatie en partners en ism afdeling Communicatie vd provincie	Persbericht wordt afgestemd met partners	Werkgroep Comm maakt draaiboek voor persmoment
Persbericht 2: Website Live Deelnemers kunnen zich aanmelden. Focus: We zoeken 200 enthousiaste Flevolandse.	NMFF en Werkgroep Comm	Persbericht en media-foto, YT-en social media	Werkgroep Comm maakt draaiboek voor persmoment
Persbericht 3: Uitreiken meetsensoren De eerste inwoners nemen hun meetsensoren in ontvangst	NMFF en werkgroep Comm	Persbericht en media-foto, YT-en social media	Werkgroep Comm maakt draaiboek voor persmoment

3.6 Draaiboek lancering meetnet

Activiteit	Coördinatie/Trekker	Benodigd	Actie
Gezamenlijk persbericht Luchtmeetnet Flevoland zoekt 200 vrijwilligers	Provincie en NMFF	Persbericht iom partners	Werkgr. Comm, persvoorlichter
Gezamenlijk persbericht Uitgifte eerste meetkastjes	Provincie Flevoland en NMFF	In projecthuisstijl: een aparte neutrale website (dus niet in provincie huisstijl)	Werkgr. Comm, persvoorlichter
Perslijst inclusief vakpers duurzaamheid en energie	Provincie, NMFF, gemeenten, RIVM	Iedereen levert regionale en vakpers aan	Comm personen partners
Persuitnodiging	Provincie Flevoland	Einde week van eind juli gereed Perslijst	Werkgr. Comm en partners
Uitreiken van eerste meetkastjes door gedeputeerde en wethouders	Provincie, gemeenten en NMFF	Checken agenda's gedeputeerde en wethouders	Coördinator Werkgr. Comm i.s.m. afdeling communicatie en beleidsadviseurs
Persbericht en foto's gebruiken in eigen kanalen	allen	Website, social media- kanalen	Alle projectpartners

3.7 Communicatie-kalender

Activiteit	Wanneer	Coördinatie / en trekker	Wie beslissen	Met welk doel
Bestuurlijke kaders voor de Operationele Communicatie zijn afgestemd met partners	30 april	Projectgroep / Werkgroep Comm	Beleidsmedewerkers en communicatiemedewerkers partners (vooral gemeenten en provincie)	Consensus over kaders van de communicatie
Begin met werven leden IAG	1 mei	NMFF en projectleider	Obv vooraf door gemeenten afgegeven mandaat en door projectgroep vastgesteld profiel, mag NMFF gaan werven	NMFF werft maximaal de helft van de IAG onder haar lidorganisaties; de andere helft wordt openbaar geworven wanneer de projectwebsite gereed is.
Operationeel communicatieplan presenteren in projectgroep	21 mei	NMFF en projectleider	Partners (in projectgroep) en Communicatieafd. provincie	Vaststellen hoe de operationele informatie zal geschieden incl bijbehorende tijdsplanning en mijlpalen
Strategisch Communicatieplan instemming	4 juni	afdeling Comm provincie i.o.m, projectleider	GS	Vooraf communicatierisico's afdekken en bestuurlijke momenten in beeld brengen.
Persmoment met overhandigen van de eerste Ohnics meters aan gemeenten en provincie	Eind mei	Projectleider i.o.m. Ohnics en Werkgr Comm	Projectgroep iom communicatiemedewerkers gemeenten en provincie	Bestuurders geven startsein aan project Een dag na installatie is de registratie van meetgegevens te zien op de diverse data-platforms.
Website live	19 aug.	NMFF en Werkgr Comm		
Persmoment lancering project	19 aug.	Werkgroep Comm.	Projectgroep moet beslissen over hoe deze lancering er uit gaat zien in elke gemeente.	Direct veel aanmeldingen.
Werving deelnemers meetnetwerk	Vanaf 19 aug.	NMFF, Provincie, gemeenten		Direct veel aanmeldingen. Focus op eerst maand
Start uitgifte meters	Week 39	NMFF		
150 (inwoners)meters in het Flevolandse Meetnetwerk	Eind 2024	NMFF en Provincie	Gemeenten, Provincie, NMFF	Groei en succes van het meetnetwerk vieren.

Bijlagen

1. Rollen taken en verantwoordelijkheden deelnemende partners

In dit document staan rollen, taken en bevoegdheden van de partners en diverse betrokkenen.

Namen en andere naar personen herleidbare contactinformatie worden niet in publieke documenten opgenomen.

Algemeen

- Eindbesluiten over projectsturing en tijdsplanning worden in projectteam genomen; in voorkomende gevallen neemt algemeen projectleider het eindbesluit.
- Partners beslissen over hun taakonderdelen.
- Bestuurlijke (eind)verantwoording ligt bij provincie.
- Strategische (bestuurlijke) communicatie wordt gecoördineerd en begeleid door coördinator Com Werkgroep.
- Bij de uitvoering van de projectonderdelen en werkpakketten ligt de nadruk op de actieve betrokkenheid van de inwoners/deelnemers en meenemen van de bestuurders.
- De doorlooptijd voor strategische bestuurlijke besluitvorming is minimaal 6 weken (meestal 8).
- Bestuurlijke besluitvormingsmomenten worden in projectplanning opgenomen.

Partner	Rol	Taak en Bevoegdheid (aanspreekbaarheid)
Provincie	Algemene Projectleiding	• Algehele projectleiding berust bij de beleidsadviseur luchtkwaliteit van de provincie; • Bewaking en sturing projectplanning; • Vergaderingen en verslaglegging; • Interne coördinatie met betrokken afdelingen (Financiën, Geo, Facilitair); • Jaarlijkse accountantscontrole, SiSa-verantwoording en P&C cyclus; • Contact met subsidieverstrekker; • Contact met leveranciers; • Contact met scholen en opleidingsinstituten voor onderdeel TKF • Bilateraal overleg met partners; • Verantwoordelijk voor interne bestuurlijke besluitvorming i.s.m. de coördinator van de Werkgroep Communicatie en bestuursadviseurs;
Provincie	Coördinator Werkgroep Communicatie	• Leiding van de werkgroep berust bij een van de communicatieadviseurs van de provincie; • Strategische communicatie en Media-contacten; • Overleg met partners over communicatie (website en Nieuwsbrieven, Social Media, evenementen);

		• Bestuurlijke communicatie i.s.m. bestuursadviseurs en algemeen projectleider; • Schakelt voor perscontacten en woordvoering met woordvoerder en bestuursadviseur
Almere	Projectleider	• Interne coördinator voor de gemeente; • Uitvoering gemeentelijk werkpakket • Bilateraal overleg met algemeen projectleider; • Interne bestuurlijke communicatie en besluitvorming;
Almere	Communicatie & Media	• Interne en externe communicatie iom gemeentelijke projectleider, en i.s.m. de Werkgroep Communicatie en haar coördinator
Lelystad	Projectleider	• Interne coördinator voor de gemeente; • Uitvoering gemeentelijk werkpakket • Bilateraal overleg met algemeen projectleider; • Interne bestuurlijke communicatie en besluitvorming;
Lelystad	Communicatie & Media	• Interne en externe communicatie iom gemeentelijke projectleider, en i.s.m. de Werkgroep Communicatie en haar coördinator
Dronten, Zeewolde, Urk, Noordoostpolder	Coördinator t.b.v. interne bestuurlijke informatie & besluitvorming	• Bilateraal overleg met projectleider; • Bestuurlijke communicatie en besluitvorming; • Als gemeenten een communicatie-persoon aanstellen, vindt door die persoon overleg over communicatie en media plaats via coördinator van de Werkgroep Communicatie
NMFF	Projectleider en Communicatie	• Uitvoering NMFF-werkpakket; • Bewaking tijdsplanning en signalering afhankelijkheden en risico's; • Leiding over Operationele communicatie i.s.m. communicatie werkgroep; • Mandaat voor Werving, Selectie, Leiding Inwoners Adviesgroep, incl. Bepalen selectiecriteria; • Coördinatie Inwoners Advies Groep i.o.m. algemeen projectleider • Mandaat voor Werving, Selectie meetlocaties c.q. deelnemers incl. bepalen selectiecriteria., i.o.m. IAG; • Verzorgen, organiseren bijeenkomsten bewustwording over luchtkwaliteit i.o.m. RIVM, TNO en GGD-Fl; • Bilateraal overleg met algemene projectleider en coördinator van de Werkgroep Communicatie.
NMFF	Communicatie, Website & Media	• Externe communicatie i.o.m. Werkgroep Communicatie en haar coördinator; • Input leveren aan Inwoners Advies Groep.
TNO	Projectleider	• Uitvoering TNO-werkpakket; • Bewaking tijdsplanning en signalering afhankelijkheden en risico's

		• Bilateraal overleg met projectleider en coördinator van de Werkgroep Communicatie • Samenwerking met RIVM en Ohnics • Input leveren aan Inwoners Advies Groep
RIVM	Projectleider	• Uitvoering RIVM-werkpakket; • Bewaking tijdsplanning en signalering afhankelijkheden en risico's • Bilateraal overleg met projectleider en coördinator van de Werkgroep Communicatie • Samenwerking met NMFF en TNO en Ohnics • Input leveren aan Inwoners Advies Groep
Ohnics	Projectleider	• Uitvoering Ohnics-werkpakket; • Bewaking tijdsplanning en signalering afhankelijkheden en risico's • Bilateraal overleg met projectleider en coördinator van de Werkgroep Communicatie • Samenwerking met RIVM en Ohnics • Input leveren aan Inwoners Advies Groep
GGD-Fl	Projectleider	• Uitvoering GGD- werkpakket; • Bilateraal overleg met projectleider coördinator van de Werkgroep Communicatie • Input leveren aan Inwoners Advies Groep

2. SWOT-analyse

SWOT staat voor: strenghts (sterkte), weaknesses (zwakte), oppurtunities (kansen), threats (bedreigingen).

In onderstaande SWOT-analyse brengen we bovenstaande vier aspecten in kaart voor de communicatie over het project.

Sterktes

- Gemeente Almere en Provincie Flevoland hebben zich gecommitteerd aan het Schone Lucht Akkoord. Lelystad onderschrijft deze doelen. Zeewolde overweegt deelname. Alle drie gemeenten hebben capaciteit vrijgemaakt voor dit project.
- Met de kennispartners (TNO, RIVM, GGD-Flevoland) kunnen we sterke inhoudelijke communicatie creëren.

Zwaktes

- Er is ervoor gekozen dat Urk, Noordoostpolder, Dronten en Zeewolde in principe geen capaciteit voor communicatie in het project inbrengen. Ze zijn wel agendalid in de projectgroep en in de werkgroep communicatie. Hierdoor kan afstemming meer tijd vergen.
- Er is sprake van korte momenten van interactie met de deelnemers en lange perioden waarin zij zelfstandig meten en zelf aan de bel moeten trekken als er iets niet schort.

Kansen

- Enthousiaste lokale bestuurders.
- Enthousiaste inwoners, bedrijven en instellingen

Bedreigingen

- Uiteenlopende uitgangsposities van deelnemende gemeenten. Sommige hebben zich gecommitteerd aan de doelstellingen in het Schone Lucht Akkoord, sommige onderschrijven deze en sommige onderschrijven deze niet.
- Risico dat niet elke partner zich voldoende geborgd voelt in de communicatie.
- Communicatie leidt tot handavingsclaims van inwoners bij de gemeenten.
- Enthousiast houden van de deelnemers voor het netwerk.

3. PEST-analyse

PEST is een acroniem voor een analyse van de macro-economische factoren die een samenwerkingsproject beïnvloeden: (politiek, economisch, sociaal, technologisch)

Politiek

Het thema fijnstof ligt niet extreem gevoelig, omdat de lucht in Flevoland relatief schoon is. Metingen kunnen schijn wekken dat dit gelijk staat aan actie tegen de bron van de vervuiling.

Economisch

Deelname is gratis.

Sociaal

Er is een groeiend aantal mensen dat zicht actief uitspreekt tegen houtstook. Deze groep mensen is vrij vocaal.

Technologie

Technologie kan bij sommige een *barrier-to-entry* vormen. In de communicatie kan dit worden

4. Overige belangrijke aandachtspunten

Een meetnet aanleggen om alleen de luchtkwaliteit te meten is geen doel op zich.

Belangrijkste subdoelen zijn:

- Inwonersparticipatie genereren en daarvan leren voor betrekken van inwoners bij ander milieu, natuur en gezondheidsthema's.
- Inwoners bewust maken over de invloed van hun eigen gedrag op de kwaliteit van hun leefomgeving.

Overwegen om inwoners die meedoen iets terug te geven. Bijvoorbeeld het verloten van een aantal luchtkwaliteitsmeters voor in huis (passend bij het thema).

Anticiperen op vragen om verduidelijking en vragen van inwoners en deelnemers:

- over het hoe en wat van het meetkastje, bijvoorbeeld wie hangt het op, wie haalt het weg, hoe lang moet het hangen, hoe groot is de meetkast, moet er geboord worden, is er stroom of internet nodig, waar kan ik mijn meetresultaten zelf inzien, kunnen anderen mijn meetresultaten ook inzien, hoe staat het met mijn privacy, wordt mijn Wifi kwetsbaar voor hacks, hoe kan ik mijn meetsensor anonimiseren?
- over wat er met de metingen gebeurt, bijvoorbeeld waar worden de metingen voor gebruikt, wie doet wat met mijn data, geven de meetuitkomsten input voor beleid in de toekomst?

Onderwerp**Ondertekening Schone Lucht Akkoord****Kern mededeling:**

Gedeputeerde Staten hebben op 7 januari 2020 besloten om deel te nemen aan het Schone Lucht Akkoord (SLA) en hiervan mededeling te doen aan Provinciale Staten.

Mededeling:

Schone lucht is van levensbelang. Luchtverontreiniging behoort tot een van de belangrijkste risicofactoren voor de gezondheid. Het kabinet wil samen met de centrale overheden een permanente verbetering van de luchtkwaliteit (vooral stikstofdioxide en fijnstof) bewerkstelligen om gezondheidswinst voor iedereen in Nederland te realiseren. Dit krijgt vorm in het Schone Lucht Akkoord. Het Rijk heeft € 50 miljoen beschikbaar gesteld voor het SLA voor de komende 4 jaar voor heel Nederland.

Doel van dit akkoord is een permanente verbetering van de luchtkwaliteit te realiseren om in 2030 (minimaal) de WHO-advieswaarden te bereiken. Dit houdt in dat tot 2030 50% gezondheidswinst door luchtkwaliteit in Nederland wordt behaald, voor zover afkomstig van Nederlandse bronnen. Dit doel sluit goed aan op de ambities van Flevoland. In het coalitieakkoord 2019 - 2023 is onder andere verwoord dat het vitaal houden van de leefomgeving een belangrijke voorwaarde is voor een krachtige gezonde samenleving (gezonde Flevolandse). In Flevoland is het daarnaast een groot goed dat schone lucht vanzelfsprekend is. Flevoland is een provincie met een relatief schone lucht en dat willen we graag zo houden.

Bevorderen samenwerking en bijdragen aan landelijke doelstelling

De basis van het provinciale luchtkwaliteitsbeleid is om in samenwerking met andere partijen (minimaal) aan de wettelijke Europese luchtkwaliteitseisen te voldoen. Het Schone Lucht Akkoord bevordert deze samenwerking met andere partijen sterk.

Door deel te nemen aan het SLA kunnen wij het Rijk helpen met het halen van internationale afspraken op het gebied van verminderen van luchtkwaliteit in Nederland.

Het SLA ondersteunt onze bestaande inzet en stimuleert ons om onze ambities en doelstellingen op het gebied van luchtkwaliteit en klimaat te realiseren. Onze inzet aan het SLA draagt naast een schonere 'eigen lucht' ook bij aan het realiseren van een schonere lucht buiten Flevoland.

Het SLA biedt goede kansen voor gezondheidswinst met beperkte extra inzet

De voorgestelde maatregelen voor de provincie Flevoland betreffen hoofdzakelijk bestaand beleid, of voorgenomen beleid dat reeds in andere akkoorden belegd is (zoals het klimaatakkoord). Er zijn (vooralsnog) geen extra maatregelen en/of financiële verplichtingen aan verbonden. Het SLA bekrachtigt de samenwerking tussen Rijk en decentrale overheid. De afspraken in het SLA zijn geformuleerd als inspanningsverplichting. Er zijn voor decentrale overheden geen juridische consequenties verbonden aan het niet naleven van het akkoord.

De in het SLA voorgestelde maatregelen zijn gericht op verbetering van de luchtkwaliteit en beslaan meerdere beleidsterreinen en (bestuurlijke) portefeuilles. Het SLA biedt vanuit lucht een concreet afsprakenkader waarin afstemming met andere beleidsterreinen en programma's is opgenomen, zoals klimaat, (verduurzaming)mobiliteit, stikstof en de RES-en. Uitgegaan wordt dat een groot deel van de luchtvervuiling in Flevoland afkomstig is van niet-flevolandse bronnen. Het

Registratienummer

2524258

Datum

7 januari 2020

Afdeling/Bureau

SENB

Openbaarheid

Openbaar

Portefeuillehouder

Smelik, C.W.

**Ter kennisname aan PS en
burgerleden**

Mededeling

Bladnummer

2

Registratienummer

2524258

SLA biedt kansen om met andere partijen te werken aan het verminderen van deze achtergrondconcentratie.

Deelname andere provincies en ondertekening SLA

De meeste provincies hebben al ingestemd of gaan op korte termijn instemmen met deelname aan het SLA.

Ondertekening van het akkoord vindt plaats op 13 januari 2020 in Utrecht. Gedeputeerde C.W. Smelik zal namens Gedeputeerde Staten van Flevoland het akkoord ondertekenen.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
Definitieve concepttekst Schone Lucht Akkoord 18 november 2019	2527459	Ja

Ter inzage in de leeskamer

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
		Tot

Schone Lucht Akkoord

Gezondheidswinst voor iedereen in Nederland

Partijen:

1. De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, [REDACTED]
[REDACTED] hierna te noemen Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat;

handelend in haar hoedanigheid van bestuursorgaan en als vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden, hierna te noemen: **Rijksoverheid**;

2. Gedeputeerde Staten van ..., handelend als bestuursorgaan, namens deze de heer..., hierna te noemen: provincie...;
3. Gedeputeerde Staten van ..., handelend als bestuursorgaan, namens deze de heer..., hierna te noemen: provincie...;

Partijen ... t/m ..., hierna samen te noemen: **Provincies**;

4. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente..., handelend in de hoedanigheid van bestuursorgaan, namens deze de wethouder..., hierna te noemen: ...;
5. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente..., handelend in de hoedanigheid van bestuursorgaan, namens deze de wethouder..., hierna te noemen: ...;

Partijen ... t/m..., hierna samen te noemen: **Gemeenten**;

Hierna allen samen te noemen: **Partijen**.

Partijen overwegen:

Schone lucht is van levensbelang, voor iedereen. Luchtverontreiniging behoort tot de belangrijkste risicofactoren voor de gezondheid, in dezelfde orde van grootte als overgewicht. Gemiddeld leven Nederlanders door luchtverontreiniging 9 maanden korter en jaarlijks overlijden circa 11.000 mensen vroegtijdig als gevolg van blootstelling aan luchtverontreiniging. Onderstaande partijen streven daarom in dit Schone Lucht Akkoord naar een permanente verbetering van de luchtkwaliteit in Nederland om gezondheidswinst voor iedereen in Nederland te realiseren. Daarbij wordt toegewerkt naar de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor luchtkwaliteit in 2030 voor fijnstof en stikstofdioxide¹. Dat zorgt voor minder ziekte, minder sterfte en een betere kwaliteit van leven. Het Schone Lucht Akkoord maakt de omslag van het voornamelijk sturen op het voldoen aan Europese grenswaarden, naar het realiseren van gezondheidswinst voor iedereen.

Partijen stellen als gezamenlijk doel om in 2030 minimaal 50% gezondheidswinst uit binnenlandse bronnen te realiseren ten opzichte van 2016. Daartoe voeren zij de afspraken uit dit akkoord uit. Deze afspraken bevatten algemene bepalingen, landelijke maatregelen van de Rijksoverheid en deelnemende overheden (bijlage 1) en een aanvullend uitvoeringsplan per deelnemende gemeente of provincie. Ook voor de luchtvervuiling uit het buitenland wordt de inzet in internationaal verband versterkt door ambitieus luchtkwaliteitsbeleid. Het streefresultaat is dat mensen in Nederland daardoor gemiddeld 4 maanden langer leven. Voor heel Nederland levert dat €3 tot €6² miljard aan maatschappelijke baten per jaar op.

De luchtkwaliteit in Nederland is de afgelopen decennia al sterk verbeterd. Auto's worden schoner en steeds vaker elektrisch, de fiets is in de grote steden in opmars, steeds meer energie komt uit zon en wind en de landbouw werkt aan een integrale duurzame kringlooplandbouw. Toch is er ook de komende jaren en decennia nog veel gezondheidswinst te behalen. Dat is niet alleen goed voor de gezondheid, het zorgt ook voor leefbare en aantrekkelijke steden. Het Schone Lucht Akkoord richt zich op de door de Gezondheidsraad aanbevolen luchtverontreinigende stoffen fijn stof³, PM₁₀ en PM_{2.5}, en stikstofdioxide. De maatregelen uit het Schone Lucht Akkoord zijn mede gericht op het terugdringen van roet en ultrafijn stof, vooral uit verbrandingsmotoren van het (weg)verkeer. Er is geen doel voor vermindering van de concentratie ozon gesteld, omdat de concentraties nauwelijks door Nederlandse emissiereductie kan worden verminderd.

Luchtkwaliteit houdt zich niet aan grenzen. Daarom is goede samenwerking cruciaal. Het Schone Lucht Akkoord is om die reden een akkoord tussen de Rijksoverheid, gemeenten en provincies. Onderstaande partijen maken in het Schone Lucht Akkoord afspraken om gezondheidswinst te realiseren. Bij de uitwerking hiervan wordt zo veel mogelijk aangesloten bij bestaande overleggen met bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, belangenorganisaties en inwoners. De Rijksoverheid zet zich daarnaast in internationaal verband in om luchtverontreiniging door buitenlandse emissies sterk te verminderen.

Het Schone Lucht Akkoord loopt tot 2030. Dat vraagt om een akkoord dat flexibel is en kan inspringen op veranderende omstandigheden en nieuwe ontwikkelingen. De wereld verandert snel. Zo kunnen nieuwe effectieve maatregelen worden ontwikkeld en kunnen de inzichten in de ontwikkeling van emissies en gezondheidseffecten de komende jaren nog wijzigen. Jaarlijks monitoren de betrokken partijen daarom de voortgang van de maatregelen en identificeren zij nieuwe kansen. Driejaarlijks vindt een doorrekening van de gezondheidseffecten via de gezondheidsindicator plaats waarbij gekeken wordt of de partijen op koers liggen voor het

¹ Momenteel zijn deze advieswaarden (jaargemiddelden): 10 µg/m³ voor PM_{2.5}, 20 µg/m³ voor PM₁₀ en 40 µg/m³ voor NO₂. Mochten deze waarden in de toekomst worden gewijzigd dan zal bekijken worden wat de gevolgen hiervan zijn voor het Schone Lucht Akkoord

² Memo RIVM

³ Gezondheidsraad advies: gezondheidswinst door schonere lucht

realiseren van de doelstelling. De gezondheidsindicator is een instrument waarmee de gezondheidseffecten van het totale maatregelenpakket kan worden berekend en gemonitord.

Het Schone Lucht Akkoord is nauw verweven met andere beleidsdoelen. Zo zorgen bijvoorbeeld het Klimaatakkoord, de stikstofaanpak, lokale verkeers- en vervoersplannen, de agenda fiets, regionale energiestrategieën, verduurzaming van mobiliteit en de landbouw ook voor gezondheidswinst door schonere lucht. Het Schone Lucht Akkoord maakt de daarmee gepaard gaande gezondheidswinst zichtbaar en voegt waar nodig maatregelen toe. Het Schone Lucht Akkoord draagt bij aan stikstofreductie uit stikstofoxiden en ammoniak en daarmee natuurdoelen. Anderzijds kan bronbeleid voor stikstofreductie vanuit natuurdoelen bijdragen aan een verdergaande gezondheidswinst. Daartoe worden de gezondheidsdoelen van het Schone Lucht Akkoord betrokken bij het bronbeleid voor stikstofreductie. Maatregelen en afspraken tussen overheden over enerzijds natuurdoelen en anderzijds gezondheidsdoelen worden daarbij zo veel mogelijk afgestemd.

Het Schone Lucht Akkoord is anders van aard en doelstelling dan het lopende Nationale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Het NSL voorziet in een gezamenlijke inspanning van Rijksoverheid en decentrale overheden om de (resterende) overschrijdingen van de Europese grenswaarden voor luchtkwaliteit op te lossen. Het Schone Lucht Akkoord daarentegen is gericht op het realiseren van gezondheidswinst voor iedereen door een permanente verbetering van de luchtkwaliteit, waarbij toegewerkt wordt naar de WHO advieswaarden in 2030. Tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet blijft het NSL van kracht. Voor de periode na het NSL heeft de Rijksoverheid het voornemen om bestuurlijke afspraken te maken met betreffende gemeenten en provincies in aandachtsgebieden, om de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de aanpak van overschrijdingen van Rijksomgevingswaarden voor NO₂ en PM₁₀ nader te verankeren⁴. Deze afspraken worden buiten het Schone Lucht Akkoord om gemaakt met de specifieke bestuursorganen die het betreft.

In het Schone Lucht Akkoord worden maatregelen voorgesteld voor de sectoren (weg)verkeer, landbouw, scheepvaart, industrie en huishoudens. In het Schone Lucht Akkoord wordt de bijdrage van de luchtvaart aan emissies in Nederland en de bijbehorende gezondheidseffecten in beeld gebracht. Aanpak en maatregelen worden uitgewerkt in de Luchtvaartnota en daarop volgende Luchthavenverkeersbesluiten.

Spreekt het volgende af:

Algemene bepalingen

Artikel 1. Doelen en ambities

1. Partijen streven naar een permanente verbetering van de luchtkwaliteit om gezondheidswinst voor iedereen in Nederland te realiseren waarbij wordt toegewerkt naar de WHO-advieswaarden voor stikstofdioxide en fijn stof in 2030.
2. Partijen stellen als doel om landelijk in 2030 gemiddeld minimaal 50% gezondheidswinst ten opzichte van 2016 te behalen, voor de negatieve gezondheidseffecten afkomstig van binnenlandse bronnen.
3. Partijen onderschrijven de ambitie om in de sectoren (weg)verkeer, inclusief mobiele werktuigen, landbouw, scheepvaart, industrie en huishoudens een dalende trend in te zetten van emissies van stikstofdioxide en fijn stof naar de lucht.
4. Partijen erkennen dat éénieder verantwoordelijk is voor de eigen bijdrage aan de doelstelling en dat partijen gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het uitvoeren van het akkoord en voor het bereiken van het doel.

⁴ In het Bkl zijn de grenswaarden omgezet naar Omgevingswaarden. Meer informatie hierover is te vinden in paragraaf 5.2.1 en 7.1 van de Nota van toelichting van het Bkl.

Artikel 2. Definities

In het Schone Lucht Akkoord wordt verstaan onder:

1. Hoog blootgestelde groepen: mensen die langdurig verhoogd worden blootgesteld aan luchtverontreiniging.
2. Hoog blootgestelde locaties: dichtbevolkte gebieden met relatief hoge concentraties luchtvervuiling.
3. Hooggevoelige groepen: mensen die vanwege leeftijd (kinderen en ouderen) of ziekte extra gevoelig zijn voor luchtverontreiniging.
4. BBT: Het begrip Beste Beschikbare Technieken (BBT) staat voor de meest doeltreffende methoden die technisch en economisch haalbaar zijn, om emissies en andere nadelige gevolgen voor het milieu van een bedrijf te voorkomen.
5. Fijn stof: PM_{2,5} en PM₁₀. Dit omvat zowel primair fijn stof als secundair fijn stof. De maatregelen uit het Schone Lucht Akkoord richten zich daarmee ook op de precursors van secundair fijn stof zoals ammoniak.
6. Uitvoeringsagenda: De door partijen gezamenlijk opgestelde uitvoeringsagenda bevat overkoepelende afspraken over de implementatie van uit het Schone Lucht Akkoord voortvloeiende afspraken en verplichtingen.
7. Uitvoeringsplannen: De uitvoeringsplannen worden opgesteld door individuele gemeenten en provincies en bevat de implementatie van uit het Schone Lucht Akkoord voortvloeiende afspraken en verplichtingen en aanvullende lokale of regionale maatregelen.

Artikel 3. Uitvoering en samenwerking

1. Partijen voeren binnen de eigen taken en verantwoordelijkheden het Schone Lucht Akkoord uit en zeggen toe samenwerking te zoeken met andere partijen en derden indien dit voor de uitvoering van het Schone Lucht Akkoord wenselijk is.
2. Partijen werken gericht samen bij de in het Schone Lucht Akkoord beschreven maatregelen en de doorontwikkeling daarvan om gezondheidswinst door schone lucht te realiseren.
3. Partijen stellen een gezamenlijke uitvoeringsagenda op, ter uitwerking en uitvoering van het Schone Lucht Akkoord. De Rijksoverheid neemt hiertoe het initiatief.
4. Gemeenten en provincies werken specifieke maatregelen uit in decentrale uitvoeringsplannen en committeren zich daaraan. De invulling van de plannen is lokaal maatwerk, waar mogelijk en kansrijk vindt regionale samenwerking plaats. De Rijksoverheid kan hierbij een ondersteunende rol verlenen.
5. Partijen stemmen de uitvoering van het Schone Lucht Akkoord, waaronder de pilots, nauw af met, en brengen deze waar mogelijk en wenselijk onder bij bestaande uitvoeringsstructuren, zoals bijvoorbeeld de regionale energiestrategieën, regionale mobiliteitsagenda's en programma Kringlooplandbouw.

Artikel 4. Algemene afspraken en verplichtingen

1. Gebiedsgerichte aanpak hoog blootgestelde locaties: De Rijksoverheid faciliteert de uitwerking van een gebiedsgerichte aanpak voor hoog blootgestelde locaties. De Rijksoverheid faciliteert onder andere het opstellen van een gebiedsanalyse gericht op definiëring van hoog blootgestelde locaties, mogelijke aanpak en wijze waarop samenwerking tussen Rijk en/of provincie en gemeente mogelijk is om gezondheidswinst te bereiken. Partijen nemen naar aanleiding hiervan initiatieven tot aanvullend beleid, binnen hun eigen taken en bevoegdheden en werken indien nodig samen als de inspanningen en de bronnen daarom vragen.
2. De Rijksoverheid werkt samen met Partijen een aanpak uit om de negatieve gezondheidseffecten bij hooggevoelige groepen te beperken. Deze richt zich onder andere op gevoelige bestemmingenbeleid. Partijen nemen naar aanleiding hiervan initiatieven tot aanvullend beleid, binnen hun eigen taken en bevoegdheden en werken indien nodig samen als de inspanningen en de bronnen daarom vragen.
3. De Rijksoverheid verkent de wijze waarop permanente verbetering van de luchtkwaliteit en gezondheidsdoelen beter kunnen worden verankerd in relevante sectoren en beleidsterreinen

en maakt nadere afspraken met Partijen en derden over de doorwerking en verankering van deze kansen. De focus ligt op beleid met grote impact op de luchtkwaliteit en/of waar overheden een belangrijke voorbeeldfunctie hebben zoals de eigen bedrijfsvoering en inkoop, fiscaal beleid, energie en klimaatplannen, mobiliteitsbeleid, ruimtelijke plannen en vergunningverlenende en toezichthoudende taken. In 2020 wordt de verkenning afgerond en worden de resultaten verankerd in de uitvoeringsagenda.

Artikel 5. Kennisdeling en innovatie

1. Partijen werken samen aan een kennis- en innovatieagenda om beter inzicht te verkrijgen in de luchtkwaliteit en gezondheidseffecten, innovatieve nieuwe maatregelen en de effectiviteit van beleid te realiseren. Kosteneffectiviteit is hierbij een belangrijk aandachtspunt. De Rijksoverheid onderzoekt als onderdeel van deze kennisagenda het effect van piekconcentraties op de gezondheidssklachten en het welzijn van hooggevoelige groepen en onderzoekt welke maatregelen mogelijk zijn om piekconcentraties te verminderen en wat de effectiviteit van deze maatregelen is. De Rijksoverheid werkt verder aan de ontwikkeling van een monitoringsinstrumentarium, waaronder de gezondheidsindicator voor luchtkwaliteit en instrumenten om gezondheidseffecten van maatregelen op kleinere schaal in beeld te brengen. Daarnaast vraagt de Rijksoverheid de Gezondheidsraad om advies over ultrafijn stof.
2. Partijen dragen bij aan de ontwikkeling en uitvoering van nieuwe instrumenten en een innovatieve aanpak, door deel te nemen aan pilotprojecten, door kennis, ervaringen en best practices te delen.
3. De Rijksoverheid neemt initiatief om, samen met andere Partijen, tweejaarlijks een nationaal schone luchtcongres te organiseren waarbij de partijen bij het Schone Lucht Akkoord de voortgang bespreken en nieuwe kennis, ervaringen, best practices delen.

Artikel 6. Implementatie in beleid

1. Partijen implementeren de doelen en ambities zoals benoemd in artikel 1 uit het Schone Lucht Akkoord zo snel mogelijk in hun omgevingsvisies, -plannen en/of -programma's en voor zover mogelijk in andere beleidsinstrumenten.
2. Partijen nemen waar nodig en wenselijk maatregelen om de effectiviteit van bestaand beleid te borgen en te versterken.

Artikel 7. Maatregelen en pilots

1. Partijen verbinden zich binnen hun eigen taken en bevoegdheden tot de uitvoering van de maatregelen voor de verschillende sectoren en onderwerpen, zoals opgenomen in bijlage I bij dit akkoord en de uitvoeringsplannen en de uitvoeringsagenda.
2. Partijen kunnen hun interesse kenbaar maken bij het ministerie van IenW voor deelname in en uitvoering van de pilots, bedoeld in bijlage I bij dit akkoord.

Artikel 8. Participatie en informatie

1. Partijen betrekken inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven bij de uitwerking van de maatregelen van het Schone Lucht Akkoord.
2. Partijen dragen zorg voor een adequate informatievoorziening over de uitvoering van het Schone Lucht Akkoord onder meer via de website van de Rijksoverheid.

Governance en financiën

Artikel 9. Stuurgroep

1. Partijen stellen een Stuurgroep voor het Schone Lucht Akkoord in.
2. De Stuurgroep wordt samengesteld uit bestuurlijke vertegenwoordigers. Hierin wordt één vertegenwoordiger van het Rijk afgevaardigd, een vanuit de provincies en drie vanuit de gemeenten, zodanig dat de provincies en gemeenten zich vertegenwoordigd weten. De Stuurgroep komt minimaal een keer per jaar bijeen, of zoveel vaker als nodig. De Rijksoverheid faciliteert een secretariaat voor de Stuurgroep.

3. De Stuurgroep stelt een reglement van orde vast.
4. De Stuurgroep bewaakt de doelen van het Schone Lucht Akkoord en draagt deze uit. Hiertoe kan de Stuurgroep Partijen adviseren over en aanspreken op de uitvoering van het Schone Lucht Akkoord. Daarnaast voert de Stuurgroep de taken uit die Partijen haar opdragen, waaronder:
 - a. Vaststellen van de uitvoeringsagenda.
 - b. In ontvangstnemen van decentrale uitvoeringsplannen.
 - c. Opstellen van de gebiedsgerichte aanpak hoog blootgestelden.
 - d. Opstellen aanpak om gezondheidseffecten bij hooggevoelige groepen te beperken.
 - e. Naar behoefte initiëren van werkgroepen en initiatieven om de uitvoering van het Schone Lucht akkoord effectief te realiseren.
 - f. Opzetten van de monitoring en vaststelling van de monitoringsrapportage.
 - g. Evalueren van de voortgang en waar nodig en kansrijk doen van voorstellen voor verhogen van de effectiviteit van het akkoord.

Artikel 10. Werkgroep

1. De Stuurgroep stelt een werkgroep in voor het Schone Lucht Akkoord met ambtelijke vertegenwoordiging van de Rijksoverheid en de deelnemende provincies en gemeenten, zodanig dat de gemeenten en provincies zich vertegenwoordigd weten.
2. De werkgroep bespreekt de voortgang, signaleert kansen en knelpunten, bereidt besluitvorming door de Stuurgroep voor, ondersteunt de Stuurgroep daar waar nodig en voert andere door de Stuurgroep opgedragen taken uit.

Artikel 11. Monitoring

1. Partijen monitoren:
 - a. Jaarlijks de voortgang van de uitvoering van de uitvoeringsagenda en de decentrale uitvoeringsplannen.
 - b. Driejaarlijks de ontwikkeling in (lokale en regionale) luchtkwaliteit (NO₂, PM₁₀ en PM_{2,5}). Partijen leveren daartoe de benodigde informatie aan, waaronder, voor de partijen die het betreft, de informatie die jaarlijks wordt aangeleverd volgens voorschriften in Wet Milieubeheer en na inwerkingtreding de Omgevingswet (artikel 10.11 en 10.12 Bkl).
 - c. Driejaarlijks het doelbereik van het Schone Lucht Akkoord door middel van de gezondheidsindicator voor luchtkwaliteit. Partijen leveren daartoe de benodigde informatie aan.
2. De Rijksoverheid draagt zorg voor het noodzakelijke monitoringsinstrumentarium, waaronder de gezondheidsindicator voor luchtkwaliteit. De Rijksoverheid draagt zorg voor de verdere doorontwikkeling van deze instrumenten en betreft partijen daarbij. De Rijksoverheid ondersteunt Partijen bij het aanleveren van gegevens ten behoeve van de monitoring.
3. Partijen werken nadere monitoringsafspraken uit en leggen deze voor aan de Stuurgroep. De Rijksoverheid neemt daarbij het initiatief.

Artikel 12. Rapportage

1. Partijen leveren noodzakelijke input voor het opstellen van de driejaarlijkse rapportage met de gezondheidsindicator luchtkwaliteit van het RIVM over het bereiken van de doelen zoals benoemd in artikel 1. De Stuurgroep stelt deze rapportage vast en de Rijksoverheid informeert de Tweede Kamer.
2. Naar aanleiding van de jaarlijkse monitoring van de voortgang zoals genoemd in artikel 11, rapporteren Partijen jaarlijks over de voortgang van de uitvoering van de uitvoeringsagenda en de decentrale uitvoeringsplannen. De Rijksoverheid ondersteunt Partijen bij het aanleveren van gegevens ten behoeve van de rapportage.
4. Partijen werken nadere rapportageafspraken uit en leggen deze voor aan de Stuurgroep. De Rijksoverheid neemt daarbij het initiatief.

Artikel 13. Evaluatie en herziening

1. Als bij de jaarlijkse rapportage aan de Stuurgroep, bedoeld in artikel 13b, blijkt dat Partijen niet aan de afspraken over de uitvoeringsagenda en de decentrale uitvoeringsplannen voldoen, bespreekt de Stuurgroep dit met de betreffende Partijen.
2. Op basis van de resultaten van de driejaarlijkse monitoring, bedoeld in artikel 12, evalueren. Partijen of de doelen, zoals benoemd in artikel 1, gehaald worden. Indien uit de driejaarlijkse monitoring met de gezondheidsindicator luchtkwaliteit blijkt dat extra inzet nodig is om de doelen te bereiken, voegen partijen maatregelen toe aan de uitvoeringsagenda, de uitvoeringsplannen en waar nodig aan het Schone Lucht Akkoord.

Artikel 14. Financiën

1. Voor de uitvoering van het Schone Lucht Akkoord heeft de Rijksoverheid in de begroting 2020 op Artikel 20 van het Infrastructuurfonds €50 mln gereserveerd, voor de periode 2020-2023.
2. De Rijksoverheid, provincies en gemeenten maken aanvullende afspraken over de uitvoering en monitoring van specifieke maatregelen en pilots waarbij de Rijksoverheid (mede) financier is.
3. De maatregelen die in aanmerking komen voor financiering worden op basis van nog nader te maken afspraken met provincies en gemeenten concreet uitgewerkt en geprioriteerd. Uitgangspunt voor de besteding van middelen is dat de betrokken provincies en gemeenten tevens een eigen bijdrage leveren om uitvoering te geven aan de maatregelen en dat deze zijn gericht op het behalen van gezondheidswinst.
4. De totale set aan maatregelen die in aanmerking komt voor financiering vanuit de gereserveerde Rijksmiddelen worden voor besteding jaarlijks integraal afgewogen.
5. De Rijksoverheid hanteert voor het beschikbaar stellen van middelen ten behoeve van de uitvoering van maatregelen, criteria die nog nader worden vastgesteld. In ieder geval zal 'kosteneffectiviteit' als criteria worden gehanteerd.
6. De Rijksoverheid werkt nader uit op welke manier de middelen aan de provincies en gemeenten worden verstrekt.

Slotbepalingen

Artikel 15. Uitvoering in overeenstemming met het recht

De afspraken van het Schone Lucht Akkoord en de nadere uitwerking daarvan zullen in overeenstemming met het Nederlands recht en met het recht van de Europese Unie worden uitgevoerd, in het bijzonder voor zover de afspraken vallen onder de werking van de Europese- en Nederlandse regels met betrekking tot aanbesteding, mededinging, staatssteun en technische normen en voorschriften.

Artikel 16. Nakoming en geschillenbeslechting

1. Partijen komen overeen dat de nakoming van de afspraken van het Schone Lucht Akkoord niet in rechte afdwingbaar is.
2. Alle geschillen in verband met dit Schone Lucht Akkoord trachten Partijen op te lossen in onderling overleg. Indien Partijen daar niet in slagen kan het geschil worden voorgelegd aan de Stuurgroep.
3. De Stuurgroep zoekt een oplossing voor het geschil en biedt de bij het geschil betrokken Partijen de gelegenheid om hun zienswijzen te geven. Indien na zes maanden geen oplossing is gevonden, komt de Stuurgroep met een advies gericht aan de bij het geschil betrokken Partijen.

Artikel 17. Wijziging

1. Elke Partij kan de andere Partij(en) schriftelijk verzoeken de het Schone Lucht Akkoord te wijzigen. Een verzoek wordt gericht aan de Stuurgroep die dit aan alle Partijen toezendt. Indien Partijen niet binnen 4 weken reageren wordt de wijziging geacht te worden geaccepteerd. Indien een Partij aangeeft niet in te stemmen met de wijziging, initieert de Stuurgroep overleg hierover.
2. De wijziging wordt als bijlage aan het Schone Lucht Akkoord gehecht.

Artikel 18. Toetreding nieuwe partijen

1. Er kunnen nieuwe partijen toetreden tot het Schone Lucht Akkoord.
2. Deze nieuwe partijen kunnen een verzoek tot toetreding indienen bij de Stuurgroep. Een verzoek wordt gericht aan de Stuurgroep die dit aan alle Partijen toezendt. Indien Partijen niet binnen 4 weken reageren wordt de toetreding geacht te zijn geaccepteerd. Indien een Partij aangeeft niet in te stemmen met de toetreding, initieert de Stuurgroep overleg hierover. De Stuurgroep bepaalt het moment van toetreding.
3. Partijen die zijn toegetreden tot het Schone Lucht Akkoord na het moment van ondertekening, staan vermeld in bijlage II. Deze bijlage vormt een integraal onderdeel van het Schone Lucht Akkoord. De bijlage wordt actueel gehouden door de Stuurgroep en indien gewijzigd, halfjaarlijks gepubliceerd in de Staatscourant en op de website, zodat voor iedereen kenbaar is welke Partijen de doelstellingen van het Schone Lucht Akkoord onderschrijven.

Artikel 19. Opzegging

Elke Partij kan zijn deelname in het Schone Lucht Akkoord jaarlijks per 1 januari met inachtneming van een opzegtermijn van vier weken schriftelijk opzeggen bij de Stuurgroep. De Stuurgroep zal deze opzegging vervolgens publiceren op de website.

Artikel 20. Ontbinding

Het Schone Lucht Akkoord kan ontbonden worden op verzoek van een tweederde meerderheid van de Partijen. Het verzoek hiertoe wordt gemotiveerd en ondertekend aan de Stuurgroep gemeld.

Artikel 21. Looptijd

1. Dit akkoord treedt in werking met ingang van de datum van ondertekening en loopt tot en met 31 december 2030.
2. Partijen nemen de uitvoering van alle in dit akkoord opgenomen afspraken zo snel mogelijk ter hand.

Artikel 22 Openbaarmaking

Het Schone Lucht Akkoord wordt openbaar gemaakt door publicatie in de Staatscourant en op een website van de Rijksoverheid.

Artikel 23. Citeertitel

Dit convenant kan worden aangehaald als Schone Lucht Akkoord.

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend te .. XX december 2019

Bijlage I. Maatregelen

1. Mobiliteit

Inleiding

Het wegverkeer draagt gemiddeld voor 37% bij aan de negatieve gezondheidseffecten van binnenlandse bronnen. De belangrijkste bijdrage is afkomstig van (oudere) dieselloftuigen. Voor het wegverkeer zet de Rijksoverheid in op een verdere aanscherping van de Europese emissie-eisen voor voertuigen en een verdere verbetering van de monitoring en het toezicht in Nederland. Daarnaast leveren maatregelen uit het Klimaatakkoord, waaronder elektrificatie, lokaal beleid voor het stimuleren van schone en actieve mobiliteit, 0-emissie stadslogistiek, de werkgeversaankpak een belangrijke bijdrage aan schone lucht, vooral op de langere termijn. In steden kunnen lokaal verkeer- en parkeerbeleid, het stimuleren van fiets en schoon openbaar vervoer en de ruimtelijke inrichting aanzienlijke reducties en gezondheidswinst opleveren. Ook hebben (auto)belastingen grote invloed op de samenstelling van het wagenpark en de luchtemissies.

Doel

Streven is een reductie van de negatieve gezondheidseffecten van verkeersemisies voor heel Nederland van minimaal 70%⁵ in 2030 ten opzichte van 2016 te realiseren.

Maatregelen

1. Partijen streven ernaar gezondheidsdoelen voor schonere lucht op te nemen in relevante verkeers- en vervoersplannen.
2. Partijen nemen gezondheidsdoelen, in de vorm van emissie-eisen, op in hun eigen inkoop van voertuigen en transportdiensten en waar mogelijk in de vergunningen voor bedrijven en relevante activiteiten. De Rijksoverheid faciliteert dit via de maatschappelijk verantwoord inkoop (MVI) criteria voor duurzame inkoop en aanbesteding. Ambitie is, in aanvulling op de afspraken uit het Klimaatakkoord, zo snel mogelijk de inzet van (oudere) dieselloftuigen te beëindigen en schone alternatieven te stimuleren. Uiterlijk in 2020 maken partijen afspraken over de concrete eisen en criteria in de gunningen en nadere afspraken over de periodieke aanscherping in de periode naar 2030.
3. Partijen nemen de gezondheidsdoelen uit dit akkoord mee in de uitwerking van Regionale Mobiliteitsprogramma's.
4. De Rijksoverheid verkent in samenwerking met gemeenten en provincies de mogelijkheden om de negatieve gezondheidseffecten van luchtemissies te berekenen bij effectstudies voor projecten waarvan een mogelijk substantieel effect wordt verwacht. Hierbij worden bestaande instrumenten⁶ betrokken.
5. De Rijksoverheid voert voor dieselloftuigen een nieuwe roetfiltertest op basis van aantal roetdeeltjes in de APK in. Streefdatum hiervoor is 2021. Vooruitlopend hierop worden roetfiltertesten uitgevoerd bij wegkantinspecties door de politie. Daarnaast loopt onderzoek naar de verhoogde NOx-uitstoot van oudere benzineauto's met katalysator. De Rijksoverheid gaat onderzoek doen naar een nieuwe emissietest in de APK voor controle van katalysatoren van benzineauto's. Streefdatum voor eventuele invoering hiervan is 2024.
6. De Rijksoverheid gaat onderzoek doen naar de mate waarin in Nederland bij vrachtwagens defecte en gemanipuleerde AdBlue systemen voorkomen. Indien nodig worden in samenwerking met de politie en/of inspectie nieuwe test- en/of toezichtmethoden ontwikkeld voor controle van AdBlue manipulatie bij vrachtwagens.

⁵ De doorrekening van de gezondheidseffecten van de mobiliteitssector van het Schone Lucht Akkoord door RIVM laten een gemiddelde afname van 71% zien in 2030 t.o.v. 2016.

⁶ Zoals de gezondheidseffectscreening-methode

7. De Rijksoverheid zet zich actief in voor verdere aanscherping van de Europese normstelling voor auto's, vrachtauto's, brommers en mobiele werktuigen (NRMM). Voorzieningen voor het blijvend voldoen aan de normen, zoals bij het wegvervoer zijn daarin een belangrijk aandachtspunt. De Rijksoverheid gaat een actieve bijdrage leveren aan het tot stand brengen van post Euro-6/VI emissienormen door de Europese Commissie. Ter onderbouwing hiervan wordt het emissiemeetprogramma voor auto's voortgezet.
8. De Rijksoverheid streeft ernaar in 2023 een vrachtwagenheffing in te voeren waarbij het tarief wordt gedifferentieerd naar Euroklasse en gewicht van het voertuig. De netto-opbrengsten vloeien terug naar de vervoerssector voor verduurzaming en innovatie, waaronder het beperken van de uitstoot van fijnstof en NOx en het versnellen van de invoering van niet-fossiel rijden.
9. De Rijksoverheid onderzoekt mogelijkheden voor het verder reduceren van negatieve gezondheidseffecten van luchtmissies bij de vormgeving van de autobelastingen.
10. De Rijksoverheid voert per 2020 een roettoeslag in de MRB in.

2. Mobiele werktuigen

Inleiding

Mobiele werktuigen zoals bouwmachines, veegwagens, aggregaten en landbouwwerktuigen dragen ondanks hun beperkte aantal voor 10% bij aan de negatieve gezondheidseffecten van binnenlandse bronnen. Evenals bij het wegverkeer zijn de Europese emissie-eisen van groot belang voor de afname van de emissies. Op dit moment is nog een aanzienlijk deel van de werktuigen niet voorzien van een effectief roetfilter. Daarnaast komen bij het stationair draaien van de machines hoge NOx-emissies vrij. In het Klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt om de transitie naar 0-emissie mobiele werktuigen te versnellen. De Rijksoverheid, provincies en gemeenten hebben met de aanbesteding van wegen, kunstwerken en via de (omgeving)vergunning een belangrijke invloed op de markt voor mobiele werktuigen. De afspraken richten zich op bouwmachines, materieel voor groenbeheer, aggregaten voor bijvoorbeeld voor bemaling en festivals, koelvoorzieningen in het wegvervoer en speciale voertuigen die onder de categorie mobiele werktuigen vallen. Diverse gemeenten zijn al begonnen met het verkennen en toepassen van mogelijkheden deze emissies te reduceren. In het verleden is ruimschoots aandacht geweest voor deze bronnen, bijvoorbeeld via de green deal "het nieuwe draaien". De afspraken vanuit het Klimaatakkoord en duurzaam I&W met betrekking tot 0-emissie bouw materieel dragen op de langere termijn bij aan gezondheidswinst bij mobiele werktuigen.

Doel

Streven is om in 2030 een reductie van de negatieve gezondheidseffecten van mobiele werktuigen van 75% ten opzichte van 2016 te realiseren.

Maatregelen:

1. Partijen streven ernaar om zo snel mogelijk de inzet van (oudere) diesel mobiele werktuigen te beëindigen en schone alternatieven te stimuleren. Ambitie daarbij is om zo snel mogelijk de inzet van mobiele werktuigen zonder roetfilter en hoge stikstofdioxide emissie te beëindigen en het in groeipad naar 0-emissie mobiele werktuigen naar 2030 te versnellen.
2. De Rijksoverheid onderzoekt in samenwerking met Partijen hoe een ingroeipad ('routekaart') voor low en 0-emissie bouw materieel eruit kan zien en publiceert de resultaten in 2020. Dit onderzoek kijkt naar de mogelijkheden, knelpunten en randvoorwaarden om schoner of zero-emissie te werken en naar de manieren waarop overheden (rijk en decentrale overheden) hieraan kunnen bijdragen zoals aanbestedingsbeleid, regelgeving of faciliterend. Onderzocht wordt of vanaf 2022 de toepassing van dieselmaterieel zonder roetfilter in de bebouwde kom kan worden

beëindigd en hoe verdergaande emissiereductie in de aanbestedingen gestimuleerd kan worden.

3. Partijen maken uiterlijk in 2020 afspraken over concrete eisen en gunningscriteria in de aanbestedingen en maken nadere afspraken over de periodieke aanscherping van de eisen en gunningscriteria in de periode naar 2030. De Rijksoverheid neemt de eisen en gunningscriteria op in de MVI-criteria zoals gepubliceerd op de PIANOo⁷ website en communiceert daarbij de afspraken over periodieke aanscherping van de eisen zodat (markt)partijen zich kunnen voorbereiden op toekomstige aanscherping van de criteria.
4. Partijen nemen de geformuleerde eisen en stimulerende bepalingen op in aanbestedingen voor (bouw) projecten voor mobiele werktuigen. Indien gewenst, bijvoorbeeld voor hoogblootgestelde gebieden, kunnen partijen kiezen voor een verdergaande ambitie⁸.
5. Partijen onderzoeken de mogelijkheden en effecten van het opnemen van emissie-eisen in omgevingsvergunningen en milieuzones ten behoeve van stedelijke en in het bijzonder hoogblootgestelde gebieden voor mobiele werktuigen die worden ingezet, onder andere voor de logistiek, evenementen, groenbeheer, infra en bouwwerken.
6. De Rijksoverheid onderzoekt in samenwerking met Partijen de mogelijkheden om de emissie-eisen in de praktijk te handhaven en ontwikkelen, indien nodig, een keuringsystematiek voor toezicht en controle op de naleving van aanbestedingseisen voor schonere mobiele werktuigen, daarbij wordt bekeken naar de mogelijkheden van een vrijwillige roetfiltertest en NOx-monitoring, bijvoorbeeld in de vorm van (vrijwillige APK-emissiekeuring voor mobiele werktuigen) en naar de mogelijkheden om luchtmissies op te nemen in de systematiek en certificering van de CO₂ prestatieladder.
7. De Rijksoverheid zet zich actief in voor verdere aanscherping van de Europese normstelling t.a.v. luchtvervuilende emissies voor mobiele werktuigen (NRMM). Voorzieningen voor het blijvend voldoen aan de normen, zijn daarin een belangrijk aandachtspunt.

Pilot Mobiele werktuigen en andere mobiele bronnen in steden

Deze pilot beoogt het versneld toewerken naar inzet van schone en zero-emissie mobiele werktuigen door Rijk en decentrale overheden. In een aantal gerichte deelpilots testen we de mogelijkheden om in de praktijk te sturen op schone en 0-emissie mobiele werktuigen. De Pilots worden, waar mogelijk, gecombineerd en/ of afgestemd met de uitvoering van de challenge 0-emissie bouwplaats zoals omschreven in het klimaatakkoord.

In 2020 wordt een verkenning uitgevoerd met de volgende vragen:

1. Welke situaties en projecten zouden bij voorrang gevormd kunnen en moeten of kunnen worden tot low en zero-emissie? Wat zijn kansrijke pilotprojecten om hier op korte termijn mee te experimenteren.
2. Voor welke toepassingen en welk materieel kan op 0-emissiematerieel en waarvoor op low-emissiematerieel worden gestuurd. Hoe hangt dit samen met de locatie en omgevingsfactoren.
3. Welke instrumenten moeten in de pilot worden betrokken; subsidie, aanbestedingsbeleid, regelgeving, faciliterend of anderszins.
4. Hoe moeten de pilotprojecten worden geselecteerd en vormgeven om een maximale bijdrage aan de beoogde versnelling te leveren.

Op basis van de resultaten van de verkenning worden kansrijke pilotprojecten geselecteerd en wordt de opzet van de pilots verder uitgewerkt.

⁷ www.pianoo.nl

⁸ Bij vergunningen onder de wet Natuurbescherming nu vaak al stage IV voorgeschreven

3. Participatie

Inleiding

Participatietrajecten kunnen ervoor zorgen dat de samenleving meer kennis heeft en zich meer bewust is van de oorzaken en gevolgen van slechte luchtkwaliteit. Maatregelen en goede voorbeelden vanuit de samenleving kunnen een stimulans geven aan meer mensen om actief mee te doen. Een open participatieproces kan de kans op begrip en draagvlak voor deze maatregelen vergroten.

Voor een complex vraagstuk als luchtkwaliteit is samenwerking tussen overheid, bewoners, bedrijven en organisaties een randvoorwaarde voor succes. Doelstelling is daarom dat alle partijen ook kunnen zien en weten wat hun rol in het geheel is. De overheid zal een samenwerkingspartner moeten zijn die met alle partijen samenwerkt en die de partijen ruimte geeft. Wanneer de overheid en burgers elkaars perspectieven en beleving kennen en respecteren, zal dit er uiteindelijk voor zorgen dat het overheidsbeleid (en de hieruit voortvloeiende maatregelen) beter aansluiten bij de praktijk en ook beter of eerder effect sorteert. In de samenwerking tussen overheid en samenleving is er ook ruimte voor het bereiken van nieuwe inzichten en innovatieve en alternatieve oplossingen.

Maatregelen:

1. Lokaal en nationaal co-creatie traject met jongeren.
Alle gemeenten en provincies nemen deel aan een landelijke 'jongerentop'. Het resultaat wordt aangeboden aan de staatssecretaris van IenW, gedeputeerden en wethouders van de steden die deelnemen. Partijen onderzoeken op welke wijze de adviezen kunnen worden meegenomen in de uitvoeringsagenda van het Schone Lucht Akkoord en nemen deze vervolgens op in de afspraken en monitoring.
2. Alle Partijen informeren inwoners en bedrijven actief over luchtkwaliteit en gezondheidseffecten, de maatregelen die zij nemen om gezondheidswinst te realiseren en de mogelijkheden voor citizens science.
3. Kennisnetwerk citizens science.
Alle Partijen werken aan het versterken van het kennisnetwerk rond citizens science. Doel is om meer mensen in gelegenheid te stellen de luchtkwaliteit in de omgeving te meten en een kwaliteitsslag in de voorlichting over zelf lucht metingen uitvoeren te realiseren. Onder leiding van het RIVM wordt minimaal tweejaarlijks een luchtkwaliteitsdag georganiseerd waarbij gemeenten en andere initiatiefnemers van burgermeetnetten kennis en ervaring kunnen uitwisselen en nieuwe kennis kunnen opdoen. Dit in nauwe samenhang met de hieronder genoemde pilot waarin wordt geëxperimenteerd met het gebruik van sensormetgegevens in het landelijk meetnet luchtkwaliteit.

Pilot Participatie

De Rijksoverheid stelt in samenwerking met RIVM 5 meetstations uit het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit ter beschikking aan gemeenten en/of provincies die deelnemen aan de Pilot. Deelnemers plaatsen deze volwaardige meetstations van het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit, waarbij het RIVM zorgdraagt voor onderhoud en beheer. Burgers en bedrijven kunnen rondom het meetstation (satelliet)sensoren plaatsen om lokaal de luchtkwaliteit te meten. Het RIVM ontwikkelt een (web)platform om de gegevens uit te kunnen wisselen met de gegevens van het Landelijk Meetnet. In de pilot wordt onderzocht op welke manier op een bestendige manier betrouwbare informatie kan worden gegenereerd waarbij zowel burgers, decentrale overheden als de Rijksoverheid relevante informatie over de luchtkwaliteit uitwisselen. De deelnemende gemeenten dragen bij in de kosten van het plaatsen en beheer van het station en de sensoren.

4. Industrie

Inleiding

Luchtvervuiling uit de industrie draagt voor 10% bij aan de negatieve gezondheidseffecten uit binnenlandse bronnen. In de jaren negentig zijn de emissies sterk gedaald. Maar sinds 2010 lijken deze te stabiliseren, zonder aanvullend beleid nemen de emissies en gezondheidseffecten zoals berekend in de referentieramingen toe naar 2030. Om ook in de industrie- en energiesector een verdere afname van negatieve gezondheidseffecten te realiseren, zijn aanvullende maatregelen nodig, zeker in industriële gebieden.

In de industrie- en energiesector wordt daarom ingezet op het aanscherpen van de gehanteerde emissie-eisen in vergunningen en het optimaliseren of zo nodig aanscherpen van algemene regels. Daarnaast blijft de Rijksoverheid zich internationaal sterk maken voor een goed milieubeleid, omdat emissies uit het buitenland ook een belangrijke invloed hebben op onze luchtkwaliteit. Afhankelijk van welke maatregelen worden gekozen, kan ook klimaatbeleid bijdragen aan het verbeteren van de luchtkwaliteit. Het verbod op het stoken van kolen en de ambities voor duurzame elektriciteitsopwekking kunnen bijvoorbeeld een belangrijke bijdrage leveren aan het verminderen van fijn stof. Ten slotte worden strengere emissie-eisen gesteld aan het stoken van biomassa (als vervanging voor fossiele bronnen), om een toename van luchtverontreiniging hierdoor zoveel mogelijk te voorkomen.

Doel

Streven voor de industrie is om een dalende trend in te zetten van emissies naar de lucht naar 2030.

Maatregelen:

1. Vergunningen voor de industrie moeten volgens Europese regelgeving voldoen aan BBT niveau. De BBT-conclusies zijn daarbij een belangrijke richtwijzer, maar deze bevatten een bandbreedte waarbinnen sprake is van BBT en het is aan de vergunningverlener om de emissie-eisen af te stemmen op de specifieke situatie. Partijen spreken af dat in nieuwe of geactualiseerde vergunningen die vanaf 2020 worden afgegeven, emissie-eisen staan die zo dicht mogelijk aan de onderkant van de BREF range liggen (de strengste eisen).
2. Provincies en gemeenten zetten zich in om scherp te vergunnen, hun vergunningenbestand tijdig te actualiseren en waar nodig toezicht aan te scherpen.
3. Partijen gaan na in hoeverre met betere toezicht emissiereductie kan worden bereikt en nemen zo nodig maatregelen om toezicht te verbeteren. Gemeenten en provincies nemen maatregelen om, waar nodig, het toezicht en handhaving te versterken. De rijksoverheid ondersteunt gemeenten en provincies hierbij.
4. Deelnemers zeggen toe de resultaten van de hieronder genoemde pilot, bij positief resultaat, standaard toe te passen in vergunningen voor de industrie.
5. De Rijksoverheid zal provincies, gemeenten en omgevingsdiensten met kennis en capaciteit ondersteunen bij het doorlichten van de vergunningen teneinde deze op niveau te brengen. Hierover worden nadere afspraken gemaakt met ODNL en RWS Leefomgeving.
6. De Rijksoverheid onderzoekt – onder andere via de hieronder genoemde pilot - waar aanpassing van algemene regels, informatiedocumenten of kennisnetwerken kan helpen bij een betere implementatie van BBT conclusies. Uiterlijk in 2021 worden conclusies hierover gerapporteerd en wordt gestart met de nodige vervolgacties.
7. Het ministerie van IenW (Inspectie Leefomgeving en Transport) zal decentrale overheden en omgevingsdiensten adviseren bij de vergunningverlening over toepassing van BBT.
8. De Rijksoverheid onderzoekt in 2020 welke emissie-eisen (zoals voor kleinschalige biomassa-installaties en de generieke eisen in afdeling 2.3 van het Activiteitenbesluit) in algemene regels aangescherpt kunnen worden, en zet deze zo spoedig mogelijk om in regelgeving. Daarnaast zal de regelgeving op enkele andere punten gemoderniseerd worden. Voorbeelden zijn een

aanpassing van de rentevoet bij kosteneffectiviteitsberekening, en het verlagen van de vermogensgrens van 15MW voor een vergunningplicht bij biomassastook.

9. In de Europese onderhandelingen zal de Rijksoverheid inzetten op scherpe BBT conclusies en smalle ranges. De Nederlandse vergunningen zijn doorgaans strenger dan in diverse andere lidstaten en de uit de Brefs voortvloeiende aanscherpingen zijn voor de Nederlandse industrie doorgaans beperkt. Hiermee wordt derhalve voornamelijk een afname van de achtergrondconcentraties bereikt en een gelijk(er) speelveld in Europa.

Pilot industrie

Scherp en uniform vergunnen

Doel van de pilot is dat binnen de provincie (als bevoegd gezag van IPPC installaties) en haar omgevingsdiensten standaard scherp vergund wordt binnen de BREF range, en effectief gehandhaafd wordt op de emissie-eisen. Op dit moment is onduidelijk op welk niveau wordt vergund en welke condities voor scherpe vergunning noodzakelijk zijn. In dit onderdeel van de pilot (en de voorverkenning) wordt getracht hier inzicht in te verkrijgen. Vooral voor industrie die veel lokale emissies (vooral van fijn stof of NO_x) veroorzaken, maar ook voor andere industrie,⁹ is scherp vergunnen en goed handhaven van toegevoegde waarde voor het behalen van de SLA-doelen.

Daarbij wordt ook gekeken in hoeverre nieuwe instrumenten binnen de Omgevingswet kunnen bijdragen aan het realiseren van scherpere eisen in vergunningen en een betere handhaving.

Vrijwillig spoor

In de pilot wordt daarnaast gekeken naar mogelijke condities en processen die bedrijven doen besluiten – vrijwillig – verder te gaan dan de eisen die zouden volgen uit het louter toepassen van BBT op het strengste niveau en die afdwingbaar zijn binnen de vergunning. In dit onderdeel van de pilot wordt ruimte gegeven aan de creativiteit en de ambitie van de verschillende bevoegde gezagen samen met (eventueel clusters van) bedrijven. Er wordt niet nauw omschreven wat een initiatief moet zijn, anders dan dat het moet leiden tot een verminderde luchtemissie die niet tot stand komt door het reguliere vergunningenspoor.

Gedacht kan worden aan een bedrijf dat om welke reden dan ook zijn productiemethode wil omgooien, waardoor de luchtemissies in betekenende mate verminderen. Klimaatmaatregelen zoals bijvoorbeeld elektrificeren en energiebesparing reduceren ook andere emissie naar de lucht. Kwaliteitsverbetering van het product of procesinnovatie kunnen eveneens een aanleiding zijn.

5. Woningen – houtstook

Inleiding

Luchtvervuiling uit woningen, vooral door houtrook, levert 11% van de gezondheidsschade uit binnenlandse bronnen. Zonder aanvullend beleid zal de relatieve bijdrage toenemen. Met de maatregelen uit het Schone Lucht Akkoord wordt een afname van de gezondheidseffecten nagestreefd. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar de handhaving van overlastsituaties en het creëren van een gezonde leefomgeving voor gevoelige groepen.

Doel

Streven is een dalende trend van emissies naar de lucht in 2030 ten opzichte van 2016 te realiseren.

⁹ Een deel van de emissies van de Nederlandse bronnen komt in het buitenland terecht, net zoals in Nederland emissies uit de omliggende landen terechtkomen.

Maatregelen:

1. Voorlichting. De Rijksoverheid stelt in 2019 voorlichtingsmateriaal beschikbaar voor provincies en gemeenten waarin aandacht wordt besteed aan de gezondheidseffecten van houtrook (zowel winter als zomerstook). Gemeenten en provincies zetten actief in op de inzet van voorlichting over houtstook via hun eigen communicatiekanalen op basis van het landelijk ontwikkelde materiaal, onder andere door op hun website en social media, aandacht te geven aan de gezondheidsimpact van houtstook.
2. Partijen besteden in de communicatie aan bewoners rondom de energietransitie en gasloze wijken aandacht aan de gezondheidseffecten van houtrook.
3. De Rijksoverheid schaft uiterlijk per 1/1/20 de ISDE subsidie op pelletkachels af.
4. Emissie-eisen. De Rijksoverheid streeft ernaar om de emissie-eisen uit de Europese Ecodesign-richtlijn vervroegd in te voeren.
5. In Benelux en Europees verband zet de Rijksoverheid zich in voor verdere aanscherping op termijn van de Ecodesigneisen voor (particuliere) hout- en pelletkachels.
6. De Rijksoverheid actualiseert in samenwerking met geïnteresseerde gemeenten de toolkit Overlast van houtstook. Daarbij wordt onderzocht in hoeverre een onderbouwde gezondheidsschade kan worden meegenomen.
7. De Rijksoverheid test in 2020 in samenwerking met geïnteresseerde gemeenten de ontwikkelde meetmethode voor het vaststellen van hinder op basis van gezondheidsimpact van houtrook. Bij een positief resultaat kunnen gemeenten deze methode toepassen bij de handhaving bij hinder als gevolg van (onjuiste) toepassing van houtstook.
8. Stookalert. Vanaf 1 oktober 2019 voert de Rijksoverheid een landelijk stookalert in op dagen met ongunstig weer. Op basis van meteorologische omstandigheden en achtergrondconcentraties wordt door het RIVM een stookalert afgekondigd waarmee bewoners wordt afgeraden om de kachel aan te steken. De Rijksoverheid zal het stookalert onder de aandacht brengen. Deelnemende provincies en gemeenten geven actief via hun eigen kanalen aan als er sprake is van een stookalert.
9. De Rijksoverheid zorgt ervoor dat klachten die via de landelijke website www.stookwijzer.nu binnenkomen worden doorgestuurd naar gemeenten.
10. Deelnemende gemeenten acteren daarop als sprake is van herhaalde overlast op een bepaalde locatie.
11. De Rijksoverheid onderzoekt de mogelijkheid en effecten van aanvullende maatregelen om overlast door onjuist stoken tegen te gaan, waaronder de invoering van het Duitse systeem, zoals dat is genoemd in het IBO-luchtkwaliteit¹⁰, voor controle op goed stookgedrag en certificering van de installatie van de kachels.
12. Bij positieve uitkomsten van de hieronder genoemde pilot houtrook verkennen gemeenten de mogelijkheden om dit toe te passen met als doel om in elke gemeente een gezonde leefomgeving te kunnen realiseren.

Pilot houtstook

In deze pilot wordt voor minimaal één nieuwbouwwijk en voor een bestaande wijk of buurt onderzocht wat erbij komt kijken om een wijk houtstookvrij/houtrookarm te maken. De pilot richt zich daarbij op particuliere haarden en kachels voor binnenshuis. Partijen onderzoeken de juridische mogelijkheden en praktische uitvoering om houtrook te beperken en houtrookvrije buurten te realiseren. Het onderzoek geeft zicht op de mogelijkheden om eisen te stellen, handhaving en toezicht, meetprotocollen en onderzoekt hoe bewoners goed betrokken kunnen worden en wat de impact op gezondheidseffecten, het welzijn van hooggevoelige groepen zoals longpatiënten is en mogelijke effecten zoals de impact op bijvoorbeeld de huizenprijzen. Voor bestaande wijken worden de mogelijkheden onderzocht om uitbreiding van houtstook te voorkomen en voor uitfasen en/of saneren van oudere houtkachels, bijvoorbeeld in wijken die van het gas af gaan: werkt het beter als er een slooppremie wordt ingezet en kunnen aanvullende

¹⁰ Interdepartementaal beleidsonderzoek Luchtkwaliteit

(verdergaand dan de Ecodesign-eisen) eisen worden gesteld aan de emissies?

Doel is om in 2023 daadwerkelijk houtstookvrije-arme wijken/buurtten te hebben gerealiseerd en deze houtstookvrij te houden c.q. houtrookarm te krijgen en te houden.

6. Binnenvaart en havens

Inleiding

De binnenvaart draagt gemiddeld 7% bij aan de negatieve gezondheidseffecten van luchtvervuiling uit binnenlandse bronnen. Rondom vaarwegen kan de bijdrage aanmerkelijk hoog zijn. De transitie naar 0-emissie binnenvaart, walstroom en schonere motoren en brandstoffen leveren de belangrijkste gezondheidswinst. Een belangrijk deel van de verbetering van de luchtkwaliteit wordt gerealiseerd door de activiteiten van partijen uit de green deal zeevaart, binnenvaart en havens. Aansluitend op de Verklaring van Mannheim, die op 17 oktober 2018 door de lidstaten van de Centrale Commissie voor de Rijnvaart is ondertekend, is in de Green Deal¹¹ het doel vastgelegd om in 2035 de emissies van verontreinigende stoffen met ten minste 35% terug te dringen ten opzichte van 2015. De Green Deal is ondertekend door de ministers van IenW, Defensie en Economische zaken alsmede door een groot aantal partijen uit het bedrijfsleven, provinciale overheden en de gemeente Nijmegen.

De afspraken uit het Schone Lucht Akkoord voor de scheepvaart zijn alleen van toepassing voor de Rijksoverheid en voor gemeenten en provincies met een substantiële scheep- en binnenvaartfaciliteiten binnen hun grondgebied.¹² Bij positieve uitkomst van de pilot spreken partijen af de ontwikkelde aanpak en maatregelen breder toe te passen waarmee een verdere gezondheidswinst mogelijk is.

Daartoe nemen partijen de volgende maatregelen:

Maatregelen:

1. De Rijksoverheid onderzoekt welke vorm van stimulering van walstroom het meest geschikt is (fiscaal of subsidie). Daarbij wordt gekeken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van de instrumenten. Op basis van deze analyse wordt eind 2019 een politiek besluit genomen over de uiteindelijke vormgeving van de maatregel vanaf 2021. Partijen stellen tot doel om voor alle locaties nabij substantiële bebouwing en hoge blootstelling, walstroomvoorzieningen te realiseren.
2. Waar walstroomvoorzieningen beschikbaar zijn verplichten partijen binnen de grenzen van hun wettelijke mogelijkheden de scheepvaart hiervan gebruik te maken en verbieden zij het gebruik van generatoren/aggregaten. Partijen delen actief de ervaringen en best practices bij de toepassing hiervan. Partijen streven inzet van gedifferentieerde tarieven/kortingen op het binnenhavengeld ter verduurzaming van de binnenvaart, en streven naar uniformering in de systematiek die wordt gebruikt.
3. Partijen spreken af luchtemissies als belangrijk criterium te hanteren bij de aanbesteding van infrastructurele werkzaamheden (baggeren en onderhoud vaarwegen en havenbekkens), zodat aannemers die dergelijke projecten met lagere emissies realiseren een preferente positie kunnen krijgen.
4. Partijen stappen waar mogelijk over op schepen met elektromotoren als launching customer.
5. Partijen spreken af luchtemissies als belangrijk criterium te hanteren bij de aanbesteding van veerdiensten en vergunningen voor watertaxi's en nemen waar mogelijk eisen op voor pleziervaart in gebieden met hoge blootstelling

¹¹ Het Schone Lucht Akkoord ondersteunt de doelen van de Green Deal Scheepvaart, partijen ondertekenen het Schone Lucht Akkoord en hiermee niet de Green Deal zeevaart, binnenvaart en havens.

¹² In overleg spreken Rijk, gemeenten en provincies voor wie deelname op basis van de bijdrage van de scheepvaart aan de emissie eisen gezondheidseffecten relevant is.

6. De Rijksoverheid zet zich in voor de oprichting van een EU-fonds ter stimulering van schone motoren en waar mogelijk retrofit oplossingen. Inzet is om uiterlijk in 2024 een nieuw Europees sturingsinstrumentarium ontwikkeld te hebben dat het bereiken van de gestelde ambities stimuleert.
7. Gemeenten en provincies met (binnen en zeehavens) stellen plannen op voor een duurzame binnenhaven waarmee uiterlijk in 2030 een zero-emissie haven wordt bereikt (droge kant), met tussendoelen voor 2025. Partijen streven daarin naar walstroomvoorzieningen bij ligplaatsen voor binnenvaart, passagiersvervoer en waar mogelijk voor pleziervaart.

Pilot 'schone havens'

Partijen werken de pilot verder uit vanuit de afspraken die gemaakt zijn in 'Declaration of Nijmegen on Clean and Healthy Inland port cities, regions and inland shipping sector'. Er wordt langs minimaal 1 corridor gewerkt aan het opbouwen van een zero-emissie infrastructuur waarmee zowel de natte als aan de droge kant emissieloos of emissie-arm kan opereren. Uiterlijk 1 januari 2020 is een projectplan opgesteld voor de uitvoering van deze pilot. Op 1 januari 2021 wordt de verkennende studie opgeleverd en de realisatie is uiterlijk op 1 januari 2030 gepland.

7. Landbouw

Inleiding

De landbouw draagt 11%¹³ bij aan de gezondheidseffecten van binnenlandse bronnen. Dit komt enerzijds door secundair fijnstof door de uitstoot van ammoniak en anderzijds door primair fijnstof. Primair fijnstof is vooral afkomstig van de pluimveehouderij. De emissie van ammoniak is vooral afkomstig van stallen en van bemesten. Ammoniak speelt ook een belangrijke rol bij de stikstofdepositie in natuurgebieden. Tot voor kort werd gewerkt aan ammoniakreductie in het kader van het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Na de uitspraak van de Raad van State over de PAS is duidelijk geworden dat dit beleid moet worden herzien. De Rijksoverheid, provincies en gemeenten werken naar aanleiding van het advies van de commissie Remkes¹⁴ een aanpak uit voor het terugdringen van de stikstofdepositie op beschermde natuurgebieden. Deze aanpak kan, aanvullend op de maatregelen van het Schone Lucht Akkoord, substantiële gezondheidswinst opleveren. Ook kan het leiden tot een intensivering of aanscherping van de genoemde maatregelen uit het Schone Lucht Akkoord, met name nabij natuurgebieden. Concretisering van ammoniakemissiereductiemaatregelen vindt plaats in de kabinetsreacties op de adviezen van de commissie Remkes over de aanpak van de stikstofproblematiek op de korte termijn (advies verschenen op 25 september; beleidsreactie op 4 oktober), het advies over bemesten en beweiden eind 2019 en lange termijn (advies voorjaar 2020). Indien dit uit de aanpak stikstof noodzakelijk blijkt, kunnen de deelnemende partijen aanvullende afspraken maken over het versnellen en intensiveren van de maatregelen uit het Schone Lucht Akkoord. De afspraken voor de landbouw zijn alleen van toepassing voor de Rijksoverheid en voor gemeenten en provincies met substantiële emissies uit de landbouw binnen hun grondgebied.

Doel

Streven is een reductie van de gezondheidseffecten van de landbouw van ten minste 37% in 2030 ten opzichte van 2016 te realiseren.

¹³ Momenteel onderzoekt RIVM of hierin het aandeel ammoniak in de fijn stof emissies de correctiefactor die in GCN 2018 is geïntroduceerd verwerkt is.

¹⁴ Niet alles kan – Eerste advies Adviescollege Stikstofproblematiek

Maatregelen:

1. De Rijksoverheid werkt aan een warme sanering varkenshouderij. De warme sanering varkenshouderij ziet op het op korte termijn verminderen van de geuroverlast door varkensbedrijven in veedichte gebieden door het saneren en beëindigen van locaties of bedrijven die willen stoppen. Hiermee wordt het totaal aantal varkens in Nederland verminderd en daarmee wordt een emissiereductie van ammoniak en fijnstof behaald. Dit zal onder andere worden gerealiseerd door de opkoop en het doorhalen van varkensrechten. Via het Hoofdlijnenakkoord warme sanering varkenshouderij¹⁵ hebben provincies en gemeenten zich gecommitteerd aan een effectieve aanpak en uitvoering van dit beleid. De Rijksoverheid heeft in het kader van de verduurzaming van de veehouderij met de verschillende sectoren in de veehouderij¹⁶ afspraken gemaakt over een integrale brongerichte reductie van emissies. Zo is met de varkenssector afgesproken om de emissie van ammoniak uit stallen te verminderen met 85%. In 2030 zijn de emissiereducerende maatregelen in minimaal 60% van de stallen ingevoerd. Ook de melkveesector werkt naar aanleiding van afspraken uit het Klimaatakkoord en de stikstofaanpak aan de integrale reductie van methaan en ammoniak. Met de pluimveesector zijn afspraken gemaakt over fijnstof.
2. De Rijksoverheid heeft afgesproken met de sector pluimveehouderij¹⁷ dat de emissie van fijnstof binnen 10 jaar wordt gehalveerd. De sector neemt haar verantwoordelijkheid voor haar aandeel in de productie van fijnstof (PM10), om toe te werken naar het niet overschrijden van de advieswaarden van de WHO. De kern hiervan is een generieke aanpak, aangevuld met een specifieke gebiedsgerichte aanpak in de zogenaamde 'hotspots', waar de fijnstofuitstoot het hoogst is. In die gebieden worden extra maatregelen genomen om in bestaande stallen de emissie verder te reduceren. Mocht de komende periode blijken dat het plan niet uitvoerbaar is of onvoldoende effect heeft, dan zal generieke reductie wettelijk worden vastgelegd. Om mogelijk tijdverlies te voorkomen, zal die regelgeving door de staatssecretaris van IenW parallel worden ontwikkeld met de verdere uitwerking van het plan van de sector.
3. Het Besluit emissiearme huisvesting stelt emissie-eisen voor ammoniak en fijnstof aan stallen. Deze emissie-eisen worden periodiek aangescherpt. De Rijksoverheid werkt aan een voorstel om ook emissie-eisen te stellen aan biologisch gehouden pluimvee en varkens en de huidige uitzondering hiervoor te laten vervallen.
4. De Rijksoverheid verkent in samenwerking met provincies en gemeenten hoe de effectiviteit van eisen aan emissiearme stallen kunnen worden versterkt. Het gaat dan met name om de goede werking van luchtwassers en de uitvoering en gebruik van emissiearme vloeren bij melkrundvee. Gemeenten en provincies nemen maatregelen om, waar nodig, het toezicht en handhaving te versterken. De rijksoverheid ondersteunt gemeenten en provincies hierbij.
5. De Rijksoverheid streeft ernaar in 2019 een subsidieregeling open te stellen voor integraal duurzame en emissiearme stal- en managementmaatregelen. Deze regeling is zowel gericht op innovatie- en pilotprojecten als op investeringsprojecten van voorlopers (first movers) voor brongerichte integrale emissiebeperkende maatregelen. Daarnaast onderzoekt het Rijk op korte termijn de mogelijkheden voor experimenteeruimte waarmee de toepassing van innovaties en nieuwe emissiebeperkende maatregelen op een verantwoorde wijze kan worden versneld.
6. De Rijksoverheid faciliteert onderzoek naar het inzetten van meetsensoren voor het feitelijk meten van emissies op de locatie van de veehouderij. De Rijksoverheid gaat na hoe de inzet van meetsensoren in wet- en regelgeving kan worden verankerd en hoe dit bijdraagt aan de reductie van emissies.

¹⁵ <https://zoek.officiëlebekendmakingen.nl/kst-28973-200.html>

¹⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/veehouderij/documenten/kamerstukken/2019/09/04/kamerbrief-duurzame-veehouderij>

¹⁷

Pilot Landbouw emissiereductie

De Rijksoverheid werkt samen met lokale overheden aan een pilot in 2020 gericht op het reduceren van emissies bij veehouderijen. Deze dient als voorbeeld dat herhaalbaar is in andere regio's. De pilot richt zich op het reduceren van emissies van fijnstof, ammoniak en (vanwege de gewenste integraliteit) geur vanuit de veehouderij. De pilot bestaat uit een aantal onderdelen, waarbij de insteek is om zowel voor de korte termijn (huidige wetgeving) als voor de iets langere termijn (Omgevingswet) een kader te bieden vanuit het lokale bevoegd gezag voor emissiereductie op veehouderijbedrijven. De pilot bestaat uit drie onderdelen, te weten: Beter benutten bestaande technieken en verbeteren toezicht emissiearme stallen (korte termijn), CHW-experiment aanpak bestaande situaties (korte termijn), bouwsteen aanpak via Omgevingsplan (lange termijn).

Beter benutten bestaande technieken en verbeteren toezicht emissiearme stallen (korte termijn)

De Rijksoverheid werkt samen met provincies, gemeenten en sector aan kennisoverdracht over emissiereducerende technieken bij de ondernemer, de agrarisch adviseurs, toezichthouders en vergunningverleners. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de belangen van de ondernemer (positieve neveneffecten) en wordt gekeken naar de mogelijkheden om leveranciers van de technieken te betrekken. Ook het verbeteren van toezicht en handhaving door het bevoegd gezag is onderdeel van deze actie. De Rijksoverheid onderzoekt op basis van nieuwe technieken die beschikbaar zijn gekomen of emissie-eisen voor ammoniak en fijnstof aan stallen kunnen worden aangescherpt.

CHW-experiment aanpak bestaande situaties (korte termijn)

Provincies en gemeenten zullen in 2019 een aanvraag voor een CHW-experiment indienen. De Rijksoverheid faciliteert. Met dit CHW-experiment krijgen gemeenten onder andere meer mogelijkheden om in te grijpen in bestaande situaties, met als doel emissiereductie uit stallen te realiseren. Het gaat om de reductie van de emissie van geur, ammoniak en fijnstof.

Bouwsteen aanpak via Omgevingsplan (lange termijn)

De Rijksoverheid werkt samen met een aantal provincies en gemeenten aan een aanpak voor het vormgeven van beleid onder de Omgevingswet. Mede op basis van de ervaringen in de korte termijn aanpak, wordt een bouwsteen voor emissiereductie in het omgevingsbeleid ontwikkeld. Hierbij wordt invulling aan de verschillende instrumenten die de Omgevingswet biedt. Zoals het vastleggen van ambities in de omgevingsvisie, het opstellen van een programma en het verankeren van regels in het omgevingsplan. Dit als voorbeeld voor andere gemeenten/regio's.

8. Internationaal luchtbeleid

Ongeveer de helft van de Nederlandse gezondheidseffecten door luchtverontreiniging is afkomstig van buitenlandse emissies. Ambitieuw internationaal beleid is noodzakelijk om ook in het buitenland de emissies te laten dalen. Het gaat daarbij om Europees bronbeleid voor emissies van voertuigen, schepen, mobiele werktuigen, industrie en landbouw en om luchtkwaliteitsbeleid. Dit loopt voornamelijk via de Rijksoverheid, maar gemeenten en provincies hebben mogelijkheden via Europese samenwerkingsverbanden en instituties.

Doel

Streven is een sterke afname van de gezondheidsimpact afkomstig uit buitenlandse emissies van fijn stof en NO_x en een aanscherping van Europees bronbeleid voor het wegverkeer, de industrie, scheepvaart, mobiele werktuigen, landbouw en huishoudens.

Maatregelen

1. Partijen streven, binnen hun mogelijkheden en in hun eigen netwerken naar ambitieus internationaal luchtbeleid gericht op aanscherping van de Richtlijn luchtkwaliteit en met name die van fijnstof (PM_{2.5}). Daarbij streeft de Rijksoverheid naar grotere kosteneffectiviteit door ook internationaal meer op gezondheidswinst en minder op grenswaarden en hotspots te

normeren. De rijksoverheid brengt de ambitie om het internationale luchtbeleid aan te scherpen actief in Europese besluitvorming en werkt actief met coalities van andere lidstaten samen om dit te realiseren. Daartoe organiseert de Rijksoverheid in het voorjaar van 2020 een 'Clean Air Dialogue' met de Europese Commissie. Het belang van ambitieus luchtbeleid voor gemeenten en provincies die deelnamen aan het Schone Lucht Akkoord wordt daarbij gepresenteerd. Om dat te bereiken, zal de Nederlandse aanpak worden besproken in het kader van de VN-ECE Verdrag inzake langeafstanden grensoverschrijdende luchtverontreiniging (LRTAP) en meer specifiek in het Expert Panel on Clean Air in Cities en de Taskforce Health onder hetzelfde Verdrag.

2. De Rijksoverheid zet actief in op aanscherping van Europees bronbeleid waaronder Aanscherping van de Richtlijn industriële emissies en BBT-conclusies, van de emissie-eisen en de effectiviteit in de praktijk voor het wegverkeer, mobiele werktuigen en binnenvaart, voor houtkachels, landbouw en duurzame inkoop. Waar mogelijk en kansrijk betreft de Rijksoverheid hier andere partijen uit het akkoord. De inzet wordt afgestemd met andere duurzaamheidsdoelen zoals klimaatdoelen en transitieagenda's en beleid voor verduurzaming van de landbouw en veehouderij.
3. De Rijksoverheid zet actief in op aanscherping van emissie-eisen voor de internationale scheepvaart in Europees en mondiaal verband via de IMO. Streven is daarbij om de Noordzee als NECA gebied te maken waardoor de emissies naar de lucht sterk kunnen afnemen.
4. Partijen verkennen de mogelijkheden om effectiever gebruik te maken van internationale regelingen en innovatie fondsen voor het versnelt terugdringen van de emissies en ter ondersteuning van effectief luchtbeleid.

Bijlage II. Nieuwe partijen

Onderwerp

Stand van zaken en vervolgacties Schone Lucht Akkoord

Kern van de mededeling:

Zoals bekend neemt de provincie Flevoland deel aan het Schone Lucht Akkoord (SLA). Begin 2020 (29 januari) is toegezegd dat u geïnformeerd zou worden over de stand van zaken van het SLA. Met deze mededeling wordt uitvoering gegeven aan deze toezegging.

Mededeling:

Het Schone Lucht Akkoord (SLA) is in 2020 gesloten tussen het Rijk, provincies en tientallen gemeenten. Doel is de negatieve gezondheidseffecten van binnenlandse bronnen te halveren in 2030 ten opzichte van 2016.

Flevoland neemt ook deel aan het SLA en is hierin heel actief. Inmiddels zijn we zover dat we ons uitvoeringsplan in kunnen dienen.

In het SLA zijn 36 maatregelen opgenomen waar minimaal uitvoering aan moet worden gegeven. De uitvoering van de 36 maatregelen, waar wij zo'n twee jaar geleden mee hebben ingestemd, liggen op schema.

Naast de 36 'standaard' maatregelen van het SLA is er ook de mogelijkheid om extra inspanningen – een verdiepingsslag – te verrichten om de luchtkwaliteit te verbeteren. Flevoland wil hier ook op inzetten. Wij hebben vier onderwerpen gevonden die geschikt zijn voor deze extra verdiepingsslag. De onderwerpen sluiten goed aan bij de uitgangspunten van de Omgevingswet, de 'Flevolandse werkwijze' en actuele thema's.

Het betreffen de volgende onderwerpen/acties.

1. Op weg naar een SLA-coalitie

Binnen het SLA-concept is het voor overheden nu nog slechts mogelijk om SLA-deelnemer te worden door zich aan alle 36 maatregelen te committeren.

Om ook de Flevoland-gemeenten daartoe te bewegen heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden.

Behalve voor Almere (die is al zelfstandig deelnemer) is zelfstandige deelname voor andere Flevo-gemeenten net een brug te ver. Sommigen staan wel positief tegenover het SLA, maar hebben reserves bij een enkel onderdeel.

Om die reden is ter sprake gebracht of het mogelijk zou zijn als coalitie deelnemer te worden van het SLA, waarbij de coalitie als geheel alle SLA-doelen wel afdekt, maar de afzonderlijke fracties dat op onderdelen niet doen.

Flevoland heeft aangeboden die mogelijkheid te verkennen. De SLA-organisatie heeft inmiddels laten weten een concreet voorstel met belangstelling te willen overwegen.

We zijn nu in de fase dat dit verder ambtelijk wordt uitgewerkt.

2. Extra ankerstation

In het hele land staan tientallen meetstations van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Dat betreft professionele meetapparatuur die een scala van parameters betrouwbaar kan detecteren.

De Provincie Flevoland beschikt over slechts één zo'n zogenaamd 'ankerstation'. (locatie Biddinghuizen) terwijl er in de randstadflank van de provincie reden is de luchtkwaliteit goed te monitoren. Almere heeft zich uitgesproken zich te willen inspannen daar een extra ankerstation gerealiseerd te krijgen.

We zijn nu in de fase dat de provincie – mede namens Almere – daartoe een aanvraag coördineert.

Registratienummer

2850038

Datum

27 oktober 2021

Afdeling/Bureau

SENB

Openbaarheid

Openbaar

Portefeuillehouder

Smelik, C.W.

Ter kennisname aan PS en
burgerleden

Mededeling

Bladnummer

2

Registratienummer

2850038

3. Burgerparticipatie

Burgers blijken op serieuze schaal belangstelling te hebben om de kwaliteit van de lucht zélf te meten. Lang niet alle parameters lenen zich daarvoor, maar fijnstof bijvoorbeeld wel. Activiteiten in deze sfeer worden aangeduid met de term 'citizen science', afgekort als CS. Vanzelfsprekend moeten daarbij wel concessies worden gedaan aan betrouwbaarheid van de individuele metingen, maar daaraan is door de grootschaligheid enigermate tegemoet te komen.

Het netwerk dat zich met CS bezighoudt wordt ondersteund door het RIVM die het platform beheert waarop de data zichtbaar gemaakt kunnen worden (www.samenmetenaanluchtkwaliteit.nl). We zijn nu in de fase waarin we inventariseren op welke manier dat ook in Flevoland kan worden opgepakt. Gedacht wordt om naast burgers hier ook scholen, via **Talent Kleurt Flevoland**, bij te betrekken. Een eerste overleg hierover heeft plaatsgevonden.

4. SLA-Congres 2022

Het SLA is officieel gestart op 13 januari 2020. Het is de intentie jaarlijks een SLA-congres te organiseren, zo mogelijk op of rond 13 januari. Vorig jaar werd het op 13 januari georganiseerd door de Gemeente Rotterdam.

Voor het congres van 2022 heeft de provincie zich – tezamen met de gemeente Almere – kandidaat gesteld voor het faciliteren van de komende editie.

Het Rijk heeft inmiddels toegezegd het SLA-congres, in samenwerking met de provincie Flevoland en de gemeente Almere, volgend jaar op de Floriade te willen organiseren.

Financiën

De huidige (geplande) activiteiten passen binnen de gemaakte afspraken en beschikbaar budget. Als er zich kansen voordoen die extra middelen vragen dan zullen we deze vroegtijdig aan u voorleggen.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)

Onderwerp**Vaststelling Uitvoeringsprogramma Schone Lucht Akkoord 2023-2030 Flevoland****Kern mededeling:**

Gedeputeerde Staten hebben op 7 januari 2020 besloten om deel te nemen aan het Schone Lucht Akkoord (SLA) en hebben hiervan mededeling gedaan aan Provinciale Staten (registratienummer 2524258).

Gedeputeerde Staten hebben onlangs, op 21 februari 2023, het Uitvoeringsprogramma Schone Lucht Akkoord 2023-2030 Flevoland vastgesteld en hebben besloten ook hiervan mededeling te doen aan Provinciale Staten.

Mededeling:

De Provincie Flevoland is deelnemer aan het Schone Lucht Akkoord (SLA) van de rijksoverheid. Ambitie van het SLA is om in 2030 landelijk gezien 50% gezondheidswinst te behalen ten opzichte van 2016. In het SLA is afgesproken dat de deelnemers, eenieder op zijn eigen bestuurlijke niveau, extra maatregelen nemen om de verdere toename van luchtvervuiling te verminderen. Naast de maatregelen die de rijksoverheid zelf neemt, zijn er ongeveer 40 vaste maatregelen voor provincies en gemeenten

Het Flevolandse uitvoeringsprogramma omvat 26 standaard maatregelen en zeven aanvullende maatregelen die Flevoland aandraagt op grond van eigen ambities. De uitvoering wordt integraal opgepakt, waarbij de komende twee jaar de nadruk wordt gelegd op zeven speerpunten, die genoemd staan op pagina 14 en 15 van het uitvoeringsprogramma.

Het uitvoeringsprogramma maakt inzichtelijk wat Flevoland wanneer gaat doen en hoe. Tevens dient het als communicatie-instrument over de uitvoering.

Voor de uitvoering van het uitvoeringsprogramma Schone Lucht Akkoord zijn geen extra middelen geprogrammeerd. Per themagebied kijken we naar de beschikbare gelden binnen de Programmabegroting. Wanneer er aanvullende gelden nodig zijn voor de uitvoering, zullen we dit met een dekkingsvoorstel opnemen in de reguliere P&C-cyclus. Daarnaast zijn er mogelijkheden om voor sommige projecten subsidie aan te vragen uit de Regeling Specifieke Uitkering SLA.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de Woo (ja/nee aangeven)
Uitvoeringsprogramma SLA 2023-2030 Provincie Flevoland	3078984	Ja
Persbericht: GS stellen Uitvoeringsprogramma Schone Lucht Akkoord 2023-2030 vast	3072170	Ja

Registratienummer

3074123

Datum

7 maart 2023

Afdeling/Bureau

SENB

Openbaarheid**Openbaar****Portefeuillehouder****Gaal, G. van****Ter kennisname aan PS en****burgerleden**

Uitvoeringsprogramma 2023-2030

Schone Lucht Akkoord

Schone lucht maken we samen

Inhoud

1. Inleiding	3	Bijlage 1: Uitvoeringsprogramma SLA 2023-2030 Flevoland	21
		1. Themagebied Mobiliteit	22
2. Doelen en ambities van het Schone Lucht Akkoord	4	2. Themagroep Mobiele werktuigen	23
2.1 Urgentie, doel en aanpak	5	3. Themagroep Industrie	24
3. De luchtkwaliteit in Nederland	7	4. Themagroep Woningen en Houtstook	25
3.1 Fijnstof	8	5. Themagroep Binnenvaart en Havens	26
3.2 Dalende trend sinds 1990	10	6. Themagroep Landbouw	27
3.3 Maatregelen bij de bron	11	7. Themagroep Inwoners en participatie	28
4. Waarom Flevoland deelneemt aan het SLA	13	8. Themagroep Algemene bepalingen	29
5. Uitvoeringsprogramma SLA Flevoland 2023-2030	15	9. Themagroep Internationaal luchtbeleid	30
		10. Aanvullend maatregelenpakket Flevoland	31
6. Programmacoördinatie	16	Bijlage 2: Actielijst uitvoering	33
6.1 Coördinatie van de uitvoering	16		
6.2 Monitoring en evaluatie	17		
6.3 Rapportage en herijking	17		
7. Speerpunten voor 2023-2024	18		

1. Inleiding

Door wetenschappelijk onderzoek, onder anderen door het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu), is komen vast te staan dat mensen korter leven door de gevolgen van luchtvervuiling. Dat noemen we levensduurverkorting. In 2016 leefden mensen in Nederland door die luchtvervuiling gemiddeld negen maanden korter dan normaal.

Om ervoor te zorgen dat de levensduurverkorting in 2030 nog maar de helft is van die in 2016, heeft de regering op 13 januari 2020 samen met 35 gemeenten en 9 provincies - waaronder Flevoland - het Schone Lucht Akkoord (SLA) gesloten. Inmiddels hebben alle 12 provincies en 90 van de overige 345 gemeenten zich ook bij het SLA aangesloten.

In het SLA is afgesproken dat alle deelnemers, op hun eigen bestuurlijke niveau, extra maatregelen nemen om de gezondheidsschade door luchtvervuiling verder te verminderen. Naast de maatregelen die de rijksoverheid zelf neemt, zijn er ongeveer 40 vaste maatregelen voor provincies en gemeenten bedacht.

Het RIVM heeft voor het SLA een model ontwikkeld waarmee je kunt uitrekenen wat het effect is van de maatregelen die het rijk, de provincies en de gemeenten nemen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Per woonadres wordt uitgerekend wat het gezondheidseffect is van minder fijnstof (PM₁₀, PM_{2,5})¹ en stikstofdioxide (NO₂) in de lucht die mensen inademen. De bedoeling is dat die gegevens jaarlijks per provincie, gemeente, wijk of buurt in kaart worden gebracht.

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) heeft eind 2022 aan alle deelnemers gevraagd om vóór 1 maart 2023 hun eerste of actuele versie van het zogeheten uitvoeringsprogramma in te dienen, zodat het RIVM de gezondheidsrapportage over 2022 met de meest uitgebreide en recente informatie kan opstellen. Voor u ligt het eerste uitvoeringsprogramma Schone Lucht Akkoord van de provincie Flevoland.

In dit uitvoeringsprogramma noemen we zeven 'eigen' maatregelen, die we naast de vaste maatregelen gaan uitvoeren, en zeven speerpunten, waarop we ons de

komende twee jaar speciaal gaan richten (2023-2024). In 2025 zullen we kijken of er aanpassingen aan het programma nodig zijn.

Elk jaar doen we verslag van de stand van zaken rond het uitvoeringsprogramma aan het provinciaal bestuur, de Flevolandse samenleving en het ministerie. Op deze plaats presenteren we een publieksvriendelijke versie van dat verslag aan al onze inwoners en andere belangengroepen in Flevoland. Wij hebben op onze website ook een dossierpagina Schone Lucht ingericht. Via die pagina nodigen we iedereen uit om actief met ons in gesprek te gaan. Want schone lucht maken we samen.

¹ PM (Particulate Matter) 2,5 en 10 zijn de stofdeeltjes met een korrelgrootte van respectievelijk 2,5 en 10 micrometer. UFP: ultra fijnstof, zijn de fracties met een grootte vanaf 0,1 micrometer en kleiner.

2. Doelen en ambities van het Schone Lucht Akkoord

In het Schone Lucht Akkoord hebben de deelnemers met elkaar afgesproken in 2030 vier ambities en doelen te bereiken. Dat moet mogelijk zijn als alle deelnemers een set van 40 standaard maatregelen uitvoeren. Daarnaast kunnen deelnemers ook eigen maatregelen voorstellen en uitvoeren. Ook die maatregelen worden meegenomen in het gezondheidsmodel van het RIVM, en 'tellen mee' bij het berekenen van de gezondheidswinst in 2030.

Het gaat om de volgende vier ambities en doelen:

1. *Alle deelnemende partijen streven naar een blijvende verbetering van de luchtkwaliteit en gezondheidswinst voor iedereen in Nederland. Daarbij wordt toegewerkt naar het halen - in 2030 - van de advieswaarden van de wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor stikstofdioxide en fijnstof uit 2005.*

Met het SLA werkt Nederland toe naar de WHO-advieswaarden van 2005: 10 µg/m³ voor PM_{2.5}; 20 µg/m³ voor PM₁₀ en 20 µg/m³ voor NO₂. De WHO baseert deze advieswaarden op wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van luchtvervuiling op de gezondheid van mensen.

Deze WHO advieswaarden waren in 2005 al 40-50% lager dan de huidige wettelijke grenswaarden in Nederland. Toch zijn ze in 2021 verder aangescherpt (tot 5 µg/m³ voor PM_{2.5}; 15 µg/m³ voor PM₁₀; 10 µg/m³ voor NO₂). In de nieuwe advieswaarden zijn de meest recente onderzoeken naar de effecten van luchtvervuiling op de gezondheid meegenomen.

Zowel de WHO-advieswaarden van 2021, als die van 2005, zijn niet wettelijk verplicht. Er is ook nog niet besloten of de nieuwste advieswaarden de basis gaan vormen voor het SLA in de komende jaren. Bij het nemen van dat besluit zal zeker in overweging worden genomen wat de gevolgen zijn voor de inzet van mensen en geld bij provincies en gemeenten.

2. *Partijen willen - ten opzichte van 2016 - landelijk in 2030 gemiddeld minimaal 50% gezondheidswinst behalen op de negatieve gezondheidseffecten door luchtverontreiniging die in Nederland ontstaat.*

Dit is een landelijke doelstelling. Als de berekeningen uitwijzen dat deze doelstelling in 2030 niet zal worden gehaald, kunnen de deelnemers afspreken dat er aanvullende maatregelen moeten worden genomen. In principe kan het SLA tussentijds met instemming van alle aangesloten deelnemers worden gewijzigd.

3. *Partijen willen proberen de uitstoot van stikstofdioxide en fijnstof naar de lucht, die is veroorzaakt door de sector (weg)verkeer (inclusief mobiele werktuigen, landbouw, scheepvaart, industrie en huishoudens) steeds verder terug te dringen.*

Er zijn natuurlijk veel stoffen die onze lucht vervuilen, maar het SLA beperkt zich tot stikstofdioxide en fijnstof.

Het is de bedoeling van het SLA om de uitstoot van deze stoffen te laten dalen in de sectoren wegverkeer, landbouw, industrie, huishoudens, scheepvaart en mobiele werktuigen. Voor een aantal sectoren zijn landelijke streefdoelen van kracht. Op basis van de Omgevingswet kunnen bijvoorbeeld aan de Industrie en Landbouw hogere emissie-eisen worden gesteld bij het verlenen van vergunningen.

4. *Partijen erkennen dat iedereen verantwoordelijk is voor zijn eigen bijdrage aan het bereiken van de doelstellingen, en dat partijen gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het uitvoeren van het akkoord.*

Deelname aan het SLA is vrijwillig maar niet vrijblijvend. Van deelnemers wordt verwacht dat ze personen in hun organisatie vrijmaken of aanstellen om op z'n minst de vaste maatregelen uit het akkoord uit te voeren.

2.1 Urgentie, doel en aanpak

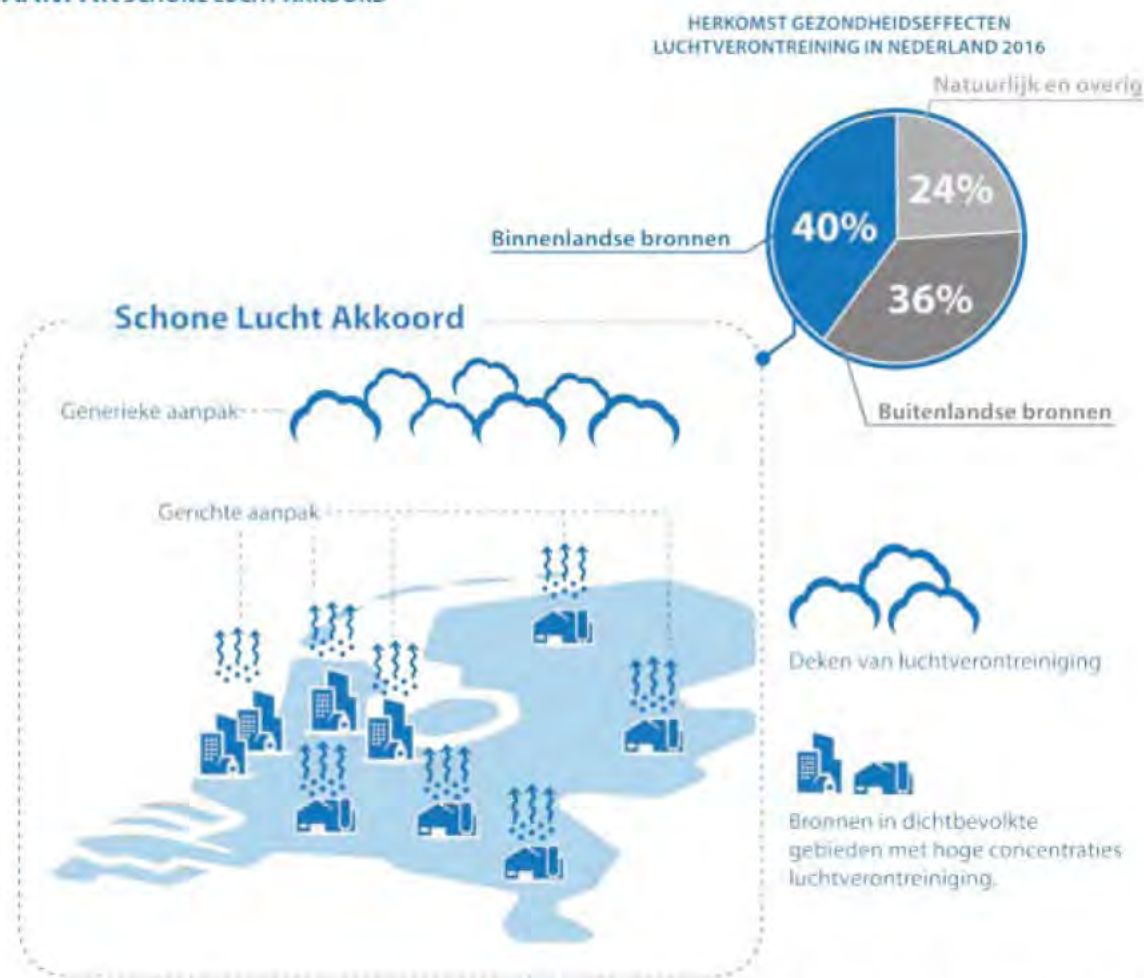
De urgentie voor het SLA wordt gevonden in de gemiddelde levensduurverkorting van 9 maanden en 11.000 sterfgevallen per jaar als gevolg van het inademen van verontreinigde lucht per jaar in 2016

Het doel van het SLA is deze cijfers te halveren in het jaar 2030. Berekend is dat de vermindering van de ziektelast de maatschappij een kostenbesparing oplevert van 3 tot 6 miljard per jaar.

De aanpak die het SLA kiest om dit doel te bereiken is zich te richten op de binnenlandse bronnen, die samen voor 40% bijdragen aan de luchtvervuiling in Nederland. Gekozen is voor algemene maatregelen die zich richten op verminderen van de deken van luchtverontreiniging die boven Nederland hangt. En op specifieke maatregelen in dichtbevolkte gebieden met hoge concentraties aan luchtverontreinigende stoffen. (Bron: [website Schone Lucht Akkoord](#)).

Figuur 1a: Urgentie en doel van het SLA

Figuur 1b: Het Schone Lucht Akkoord bevat algemene en specifieke maatregelen. De algemene maatregelen pakken (de deken van) luchtverontreiniging boven heel Nederland aan. De specifieke maatregelen richten zich op dichtbevolkte locaties met hoge concentraties luchtverontreiniging, waar de te bereiken gezondheidswinst het grootst is. Een vermindering van de deken van vieze lucht levert gezondheidswinst op voor heel Nederland. In de gebieden met de hoogste concentraties kan de gezondheidswinst het grootst zijn.

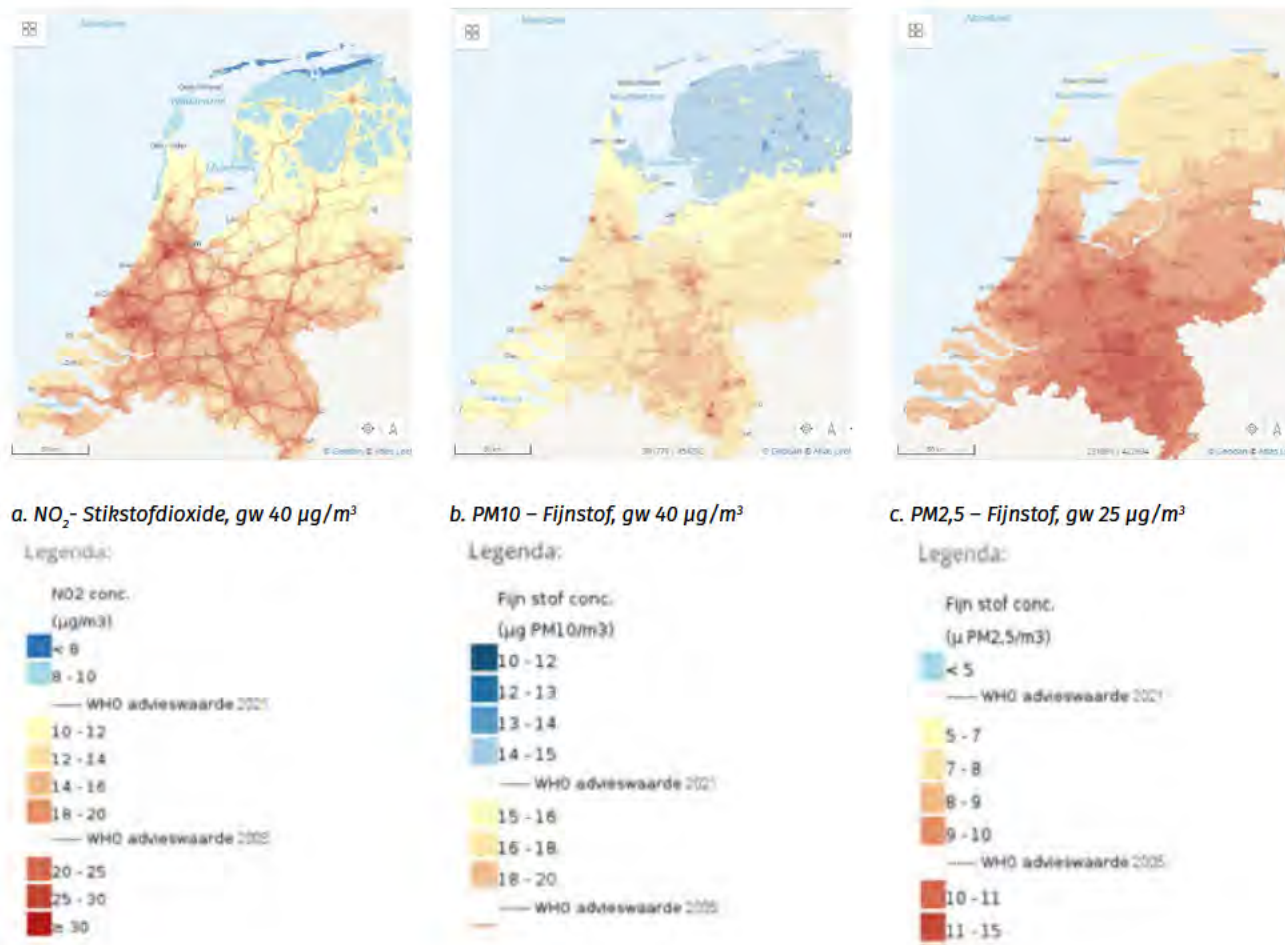
3. De luchtkwaliteit in Nederland

De huidige wetten en regels voor luchtkwaliteit verplichten de overheid op elk niveau bij het afgeven van vergunningen aan bedrijven en bij de aanleg van wegen, rekening te houden met de vastgestelde grens- en richtwaarden van stikstofdioxide en fijnstof.

Via een landelijk meetsysteem worden de gemiddelde concentraties van deze stoffen in de lucht landelijk en per regio bijgehouden. Uit die landelijke monitor komt naar voren dat de luchtkwaliteit in Flevoland ruimschoots aan de wettelijke normen voldoet. Op een schaal van goed-beter-slecht, scoort Flevoland 'beter'.

Onderstaande kaartbeelden in figuur 2 tonen voor 2020 de gemiddelde luchtconcentraties van fijnstof (fracties van 2,5 en 10 micrometer) en stikstofdioxide in onze provincie. Te zien is, dat de concentratie van alle drie luchtverontreinigende stoffen overal in Flevoland ruim aan de wettelijke norm en de WHO-advieswaarde van 2005 voldoet.

De gemiddelde concentratie voor de fijnstoffractie PM10 ligt in de Noordoostpolder ook nog eens onder de WHO-advieswaarden van 2021.

Figuur 2: Luchtkwaliteit in Nederland (bron: Atlas voor de Leefomgeving)

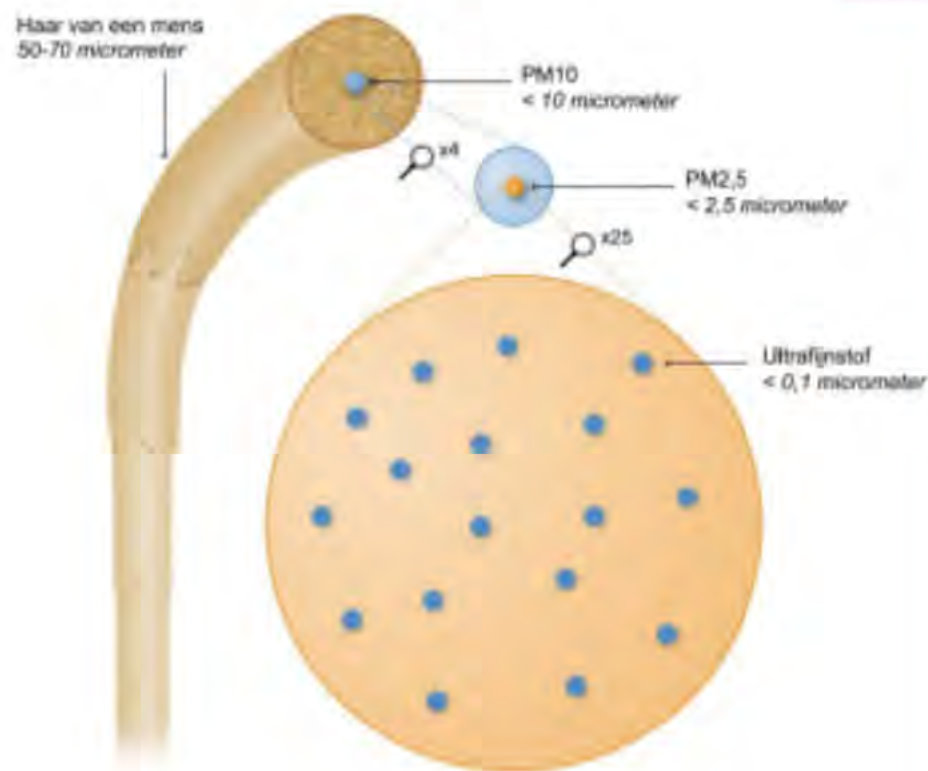
De luchtkwaliteit in Nederland verschilt van plek tot plek en van moment tot moment. Bronnen in de directe omgeving hebben meer invloed op de luchtkwaliteit dan bronnen ver weg. De belangrijkste bronnen in Nederland voor luchtverontreiniging zijn het wegverkeer, veehouderijen, industrie en mobiele werktuigen. In woonbuurten wordt de lucht vooral verontreinigd door houtstook van particulieren (hout- en pelletkachels, open haarden, vuurkorven en vreugdevuren).

3.1 Fijnstof

Vaste luchtverontreinigende deeltjes bestaan uit grof stof en fijnstof. Grof stof is met het blote oog waarneembaar, bijvoorbeeld in de vorm van Saharazand op je auto.

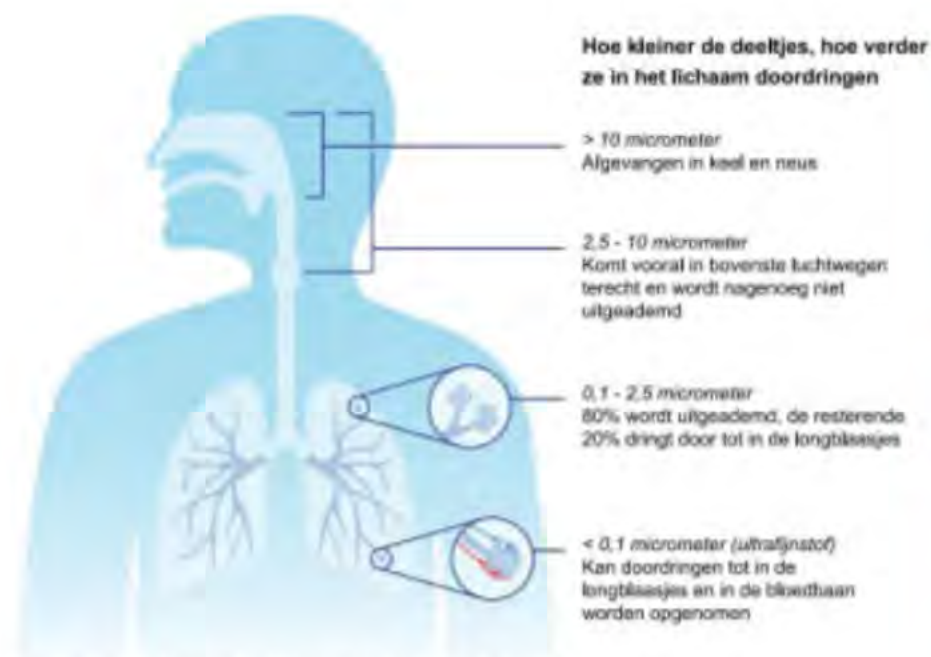
Fijnstof is een verzamelnaam voor verontreinigde deeltjes die niet met het blote oog als zodanig waarneembaar zijn.

Fijnstof heb je in verschillende korrelgroottes: PM10 (fijnstof) heeft een diameter die kleiner is dan 10 micrometer (μm); PM2,5 (fijnstof) heeft een grootte tussen 2,5 en 10 μm en, ultrafijn stof (UFP: ultrafine particles) heeft een diameter van 0,1 μm en kleiner. Roetdeeltjes die worden ingedeeld in kleur (zwart) en chemische samenstelling (koolstofdeeltjes) zijn kleiner dan 0,3 μm .

Figuur 3a: De verhouding in grootte van verschillende vormen van deeltjes-vormige luchtverontreiniging in verhouding tot een menselijke haar. Een menselijke haar heeft een diameter van 50-70 micrometer.

*Er kunnen 5 -7 deeltjes van 10 micrometer op een diameter van een haar;
Er kunnen 4 deeltjes van 2,5 micrometer in een PM10 deeltje en er kunnen
25 Ultra Fijnstof deeltjes van 0,1 micrometer in een PM2,5 deeltje.*

Figuur 3b: Hoe kleiner de deeltjes, des te verder ze in het lichaam doordringen.

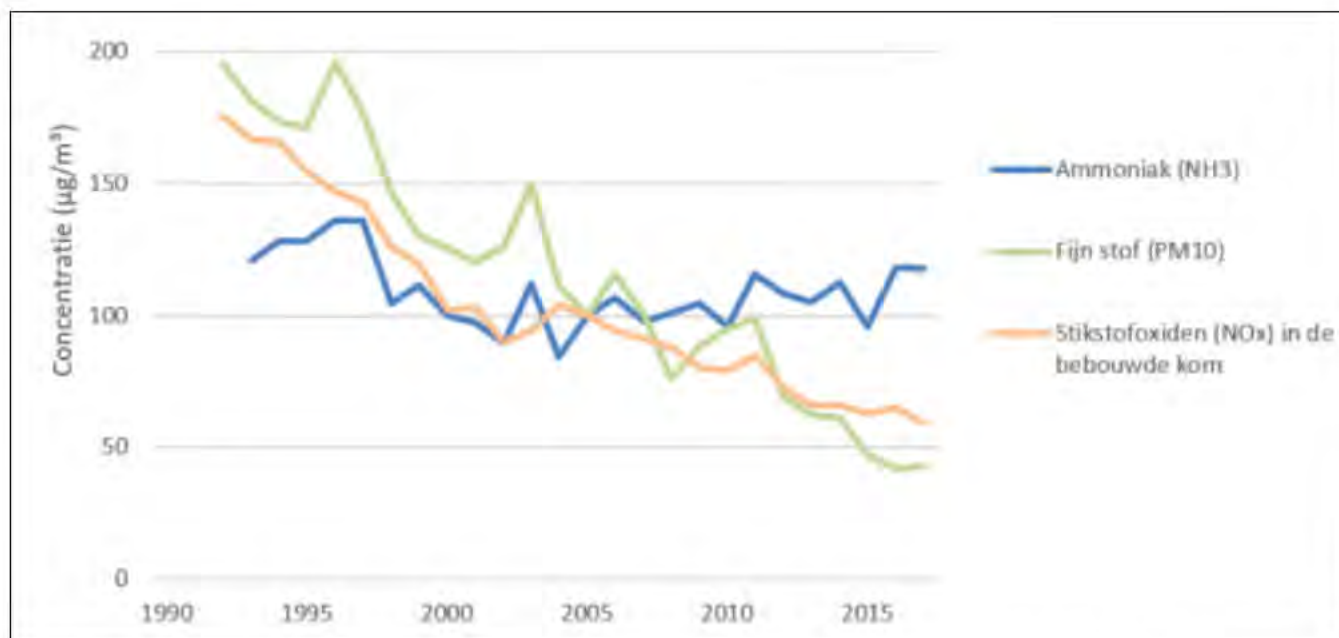
De fijnstofdeeltjes van PM_{2,5} en kleiner staan de afgelopen jaren in de belangstelling, omdat ze tot diep in de longen doordringen en een grote bijdrage leveren aan het ontstaan van luchtwegziektes zoals astma.

Sommige uitgestoten luchtverontreinigende stoffen reageren met elkaar in de lucht en vormen andere schadelijke stoffen. Zo reageert het gasvormige stikstofdioxide uit het verkeer met water in de lucht, en ontstaat salpeterzuur. Salpeterzuur slaat neer als

Figuur 4: Stikstofdioxide uit verkeer en ammoniak uit de veehouderij vormen ultrafijn stof (bron: rapport GGD Twente, 2022, p. 11)

zure regen. Salpeterzuur reageert ook met ammoniak uit - onder meer - veehouderijstallen en vormt zo ammoniumnitraat. Deze stof gedraagt zich als ultrafijnstof, en staat ook wel bekend als secundair fijnstof. Zie figuur 4.

Figuur 5: Ontwikkeling concentraties ammoniak, fijnstof (PM₁₀) en NO_x. (NO_x: concentraties in de bebouwde kom) 1990-2017.

(Bron: Compendium voor de leefomgeving/RIVM)

3.2 Dalende trend sinds 1990

Sinds 1990 is de gemiddelde luchtkwaliteit in Nederland verbeterd door landelijke en Europese wetten en regels. Onderzoekers hebben berekend dat Nederlanders door de maatregelen die tussen 1980 en 2015 zijn genomen ongeveer zes jaar langer leven². Het RIVM denkt dat met aanvullende maatregelen het aantal mensen dat ziek wordt door luchtverontreiniging - dat in sommige regio's nog steeds te hoog is - verder omlaag kan.

In figuur 5 is te zien dat de concentraties stikstofoxiden (NO_x, in dit geval alleen gemeten in de bebouwde kom) en fijnstof (PM₁₀) de afgelopen decennia zijn afgenomen. De concentratie ammoniak (NH₃) uit de landbouw en veehouderij is tussen 1990 en 2000 eerst gedaald en daarna vrij constant gebleven.

² Velders G.J.M., 2020, aangehaald in een [rapport van GGD Twente uit 2022](#), p. 24.

3.3 Maatregelen bij de bron

De uitstoot van schadelijke stoffen en afvalproducten kan het best bij de bron worden aangepakt door maatregelen te nemen die het ontstaan en de uitstoot voorkomen. Zijn de luchtvervuilende componenten eenmaal uitgestoten, dan is er weinig controle over waar ze terechtkomen.

We weten dat een groot deel van de luchtvervuiling in Nederland van bronnen in het buitenland komt aangewaaid (in 2015 ongeveer 38% van de totale PM₁₀-concentratie, 60% van PM_{2,5} en 37% van NO₂). Natuurlijke bronnen (onder meer zeezout en de bodem) zorgden in 2015 voor ongeveer 33% van de totale PM₁₀-concentratie, en 6% van de PM_{2,5}-concentratie (zie [website RIVM](#)).

Het omgekeerde is ook waar: Nederlandse bronnen zorgen voor luchtvervuiling in het buitenland.

Ook goed om te onthouden: maatregelen in Nederland hebben weinig effect op de concentraties in de lucht als niet tegelijkertijd ook de buitenlandse bronnen minder vervuiling uitstoten. Er is een ingewikkelde wisselwerking, waarbij het weer en de temperatuur en luchtvochtigheid van de lucht een rol spelen.

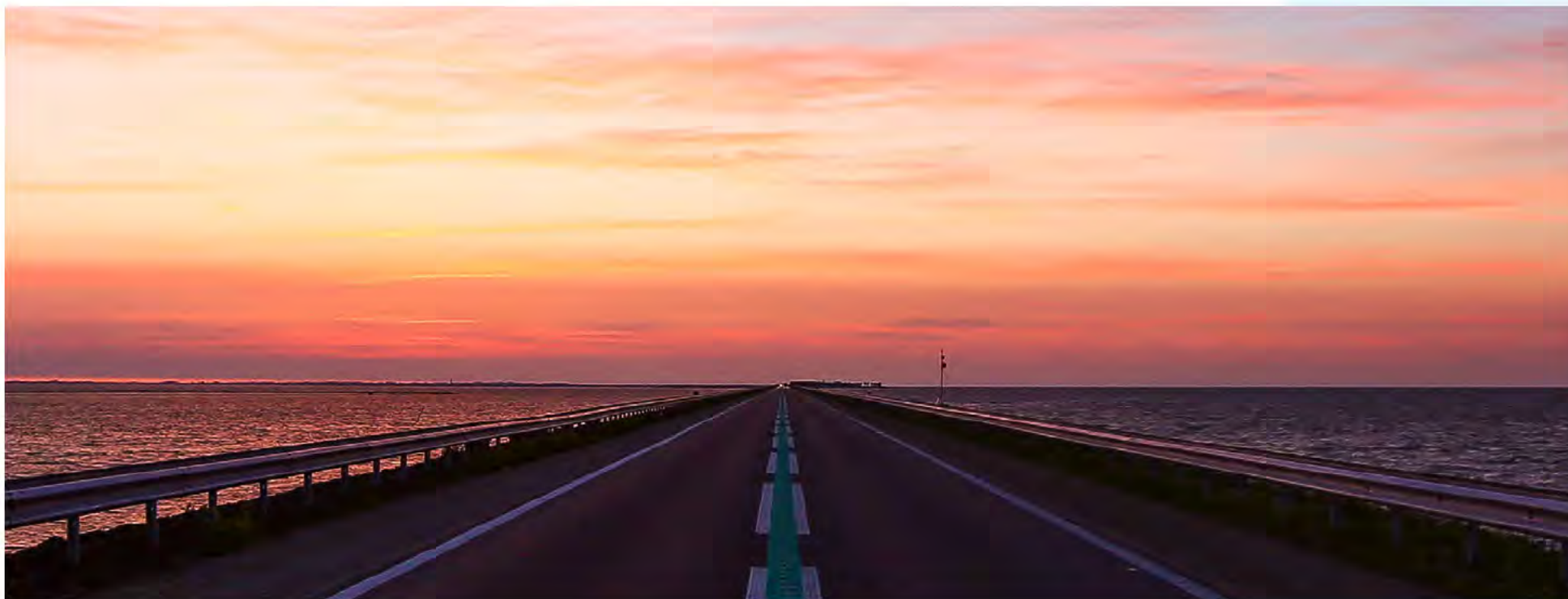
Het effect van maatregelen in Nederland en in het buitenland op de concentraties vervuilende stoffen in de lucht wordt daarom met behulp van modelberekeningen bepaald.

De huidige wettelijke normen voor luchtkwaliteit, die deels ook grenzen stellen aan de uitstoot bij de bron, zijn gebaseerd op Europese regelgeving (2004/107/EC en 2008/50/EC). De Europese unie wil deze regels verder aanscherpen, omdat nader onderzoek uitwijst dat de techniek inmiddels in staat is de uitstoot verder te verminderen. Op deze manier kan nog meer gezondheidswinst worden behaald.

In het kader van de European Green Deal heeft de Europese Commissie op 26 oktober 2022 aangekondigd de WHO-2021 advieswaarden tot norm (en doel) te willen verheffen voor 2050. De WHO-2005 advieswaarden gaan dan gelden als tussendoel voor 2030.

In de tabel hieronder staan de huidige wettelijke normen en de WHO-advieswaarden overzichtelijk naast elkaar.

Stofcategorie luchtkwaliteit	Jaargemiddelde grenswaarden	WHO-2005 advieswaarden	WHO-2021 advieswaarden	EU-tussendoel 2030	EU-einddoel 2050
PM 2,5 fijnstof	25 µg/m ³	10 µg/m ³	5 µg/m ³	10 µg/m ³	5 µg/m ³
PM 10 fijnstof	40 µg/m ³	20 µg/m ³	15 µg/m ³	20 µg/m ³	15 µg/m ³
NO ₂ stikstofdioxide	40 µg/m ³	20 µg/m ³	10 µg/m ³	20 µg/m ³	10 µg/m ³

Op 12 november 2022 is een ander voorstel bij het Europees Parlement ingediend om de bestaande type-goedkeuring-verordeningen voor motorvoertuigen aan te scherpen³. De aangescherpte emissie-eisen voor personen- en bestelauto's zouden al op 1 juli 2025 moeten ingaan. Voor zwaar vrachtverkeer en bussen wordt dat op 1 juli 2027. En in 2035 zouden alle

nieuwe motorvoertuigen geen uitstoot uit de uitlaat meer mogen hebben.

Nu al aangenomen, is het Europese Fit-for-55-pakket⁴. Dit plan is bedoeld om de CO₂-uitstoot terug te brengen naar 55 procent van het niveau van 1990. Daarin is onder meer opgenomen dat er met ingang van 2035 een verbod

gaat gelden op de verkoop van nieuwe motorvoertuigen die rijden op fossiele brandstoffen (benzine, diesel, LPG).

De Europese Commissie wil met al deze wijzigingen bereiken dat de concentraties schadelijke stoffen in de lucht in 2050 gelijk zijn aan de achtergrondwaarden. Dit is de zogenaamde Nullijn-strategie.

³ Euro 6 voor lichte voertuigen: personen- en bestelauto's, en Euro VI voor zware bedrijfsvoertuigen. Zie: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0586&qid=1670836898822>

⁴ "Fit for 55" - Het EU-plan voor een groene transitie - Consilium (europa.eu)

4. Waarom Flevoland deelneemt aan het SLA

De provincie Flevoland doet om de volgende vier redenen mee aan het Schone Lucht Akkoord:

1. *De provincie heeft vanuit het taakveld Milieu de zorg voor de publieke gezondheid*

Als gevolg van de slechte luchtkwaliteit leven Nederlanders, ondanks alle verbeteringen, gemiddeld 9 maanden korter dan wanneer de lucht schoon zou zijn. Elk jaar overlijden ongeveer 11.000 mensen vroegtijdig als gevolg van blootstelling aan luchtverontreiniging. Provincies en gemeenten hebben samen een verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het milieu, waaronder schone lucht.

2. *De lucht in Flevoland is schoon en dat moet zo blijven*

De lucht in Flevoland voldoet aan de wettelijke normen en aan de advieswaarden van de WHO uit 2005. Maar Flevoland gaat het komende jaar wel groeien en de provincie en de gemeenten willen ervoor zorgen dat die groei niet ten koste gaat van de luchtkwaliteit.

3. *Uitzoeken welke maatregelen de lokale luchtkwaliteit (kunnen) verbeteren*

Er liggen voorstellen bij het Europees Parlement om de wet- en regelgeving voor luchtkwaliteit in Europa aan te scherpen en meer in lijn te brengen met de WHO-advieswaarden van 2021.

Door als overheden gezamenlijk de maatregelen van het SLA uit te voeren, komen we te weten welke maatregelen en instrumenten het meest effectief zijn voor de verbetering van de lokale luchtkwaliteit, en wat de uitvoering betekent voor inzet van mensen en middelen.

4. *Het beleidsthema luchtkwaliteit overlapt met verschillende actuele provinciale dossiers*

Het thema luchtkwaliteit in het SLA heeft raakvlakken met andere actuele beleidsthema's van de provincie. De provincie wil die samenhang (integraliteit) duidelijker naar voren laten komen. Hieronder lees je de belangrijkste verbanden tussen beleidsthema's.

• Verkeer en vervoer & Mobiele werktuigen

Bij het gebruik van fossiele brandstoffen in wegverkeer, vliegverkeer, scheepvaart en bij mobiele werktuigen (onder meer compressoren en aggregaten) komen naast kooldioxide en koolmonoxide ook stikstofdioxide, roetdeeltjes en fijnstof vrij. Elektrisch vervoer en gebruik van biobrandstoffen kunnen oplossingen zijn om de uitstoot in deze sectoren te helpen verlagen.

• Industrie

Industriële processen die gebruik maken van fossiele brandstoffen stoten dezelfde luchtverontreinigende deeltjes uit als de sector verkeer en vervoer. In het SLA belooft de provincie dat ze emissie-eisen die zijn gebaseerd op de Best Beschikbare Technieken, in de omgevingsvergunningen opneemt. Op 22 augustus 2022 zijn daarnaast de regels voor de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen door de industrie in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) gewijzigd⁵. Deze aangepaste wetgeving treedt tegelijk met de nieuwe Omgevingswet in werking.

⁵ Staatsblad 2022, 320 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen (officielebekendmakingen.nl)

- Landbouw & Natuur

De landbouw levert (onder anderen via ammoniakuitstoot) een belangrijke bijdrage aan de totale stikstofemissie. Stikstof komt vrij uit mestopslag (melkvee- en varkenshouderij), en bij het bemesten van het land met gier uit de stallen. Ammoniak reageert in de lucht met stikstofoxiden en vormt fijnstofdeeltjes. De stikstofoxiden slaan neer in de vorm van nitraten die ervoor zorgen dat er te veel stikstof in het oppervlaktewater en de bodem komt ('vermesting'). In natuurgebieden met stikstofgevoelige vegetatietypen is dit een probleem. Te veel stikstofbemesting in de landbouw leidt tot verhoogde emissies van lachgas (N_2O), een 300 keer sterker broeikasgas dan koolstofdioxide. De pluimveehouderij (onder meer kippenstallen) levert ook een bijdrage aan de uitstoot van fijnstof.

- Bodembeheer

Schrale Nederlandse bodems zijn onvoldoende in staat stikstof te binden, omdat het aandeel stikstofbindende bacteriën en schimmels in de loop der jaren is afgenomen. Versterken van de bodembiodiversiteit (43% van alle planten en dieren groeit en leeft in de grond: van schimmels en bacteriën tot regenwormen en aaltjes) wordt gezien als een van de oplossingen om beter en langer stikstof vast te houden in de bodem. Bijkomend

voordeel is dat er minder bemest hoeft te worden.

Een benadering waarbij de bodem, de bodembiodiversiteit en de stikstofkringloop onderdeel zijn van het bodemsysteem, is een belangrijk uitgangspunt in de Biologische en Kringlooplandbouw.

- Scheepvaart

De (inter)nationale binnenvaart is een belangrijke bron van ultrafijnstof en door de gebruikte fossiele scheepsbrandstoffen stoot de scheepvaart zelfs meer NO_x uit dan het wegtransport⁶. Daarnaast komen ook voor het milieu en de volksgezondheid schadelijke stoffen vrij bij ontgassen van de tanks van (binnenvaart)schepen.

De Provincie Flevoland is trekker van een initiatief om een einde maken aan het ongecontroleerd ontgassen door binnenvaartschepen, te beginnen op het traject Amsterdam-Lelystad-Groningen, en uiteindelijk op alle rijks- en provinciale wateren.

Het RIVM doet onderzoek naar de milieu- en gezondheidseffecten van de stoffen die vrijkomen bij ongecontroleerd ontgassen.

- Energietransitie

De energietransitie heeft als doel: het verminderen van het gebruik van fossiele brandstoffen (aardgas, benzine,

kerosine, diesel en LPG) door het gebruik van elektrische voertuigen, systemen en apparaten, en het gebruik van biogassen en waterstof. Daarnaast wil Flevoland geen biomassa-stook meer toestaan voor de opwekking van warmte, en houtstook (in haarden, kachels) ontmoedigen. Als dit lukt, zal de uitstoot van fijnstof en stikstofoxiden verder afnemen.

- Sociale en duurzame ontwikkeling⁷

Werken aan goede luchtkwaliteit raakt aan een aantal van de sociale ontwikkelingsdoelen (SOD) van de Verenigde Naties: (4) Onderwijs jezelf en anderen over sociale aandachtspunten, en (6) Laat je stem horen en doe mee.

Werken aan goede luchtkwaliteit raakt ook aan een aantal van de duurzame ontwikkelingsdoelen (DOD) van de Verenigde Naties: (3) Waarborg gezondheid en promoot welzijn voor alle doelgroepen in alle leeftijdsgroepen, en (11) Maak steden en nederzettingen inclusief, veilig, weerbaar en duurzaam.

Deze ontwikkelingsdoelen zijn erop gericht inwoners meer eigenaar van hun leefomgeving te maken en mee laten denken en beslissen over een sociale en duurzame samenleving via educatie, participatie en inclusiviteit.

⁶ Onderzoek TNO, april 2021, in opdracht van de brancheorganisatie Topsector Logistiek

⁷ Social Development Goals: Sociale ontwikkelingsdoelen. Sustainable Development Goals: Duurzame ontwikkelingsdoelen

5. Uitvoeringsprogramma SLA Flevoland 2023-2030

Het Flevolands uitvoeringsprogramma SLA 2023 bestaat uit:

- 10 Themagroepen: beleidsgebieden waar luchtkwaliteit een aandachtspunt is;
- 26 Vaste Maatregelen⁸: Voor de uitvoering zijn binnen de organisatie arbeidsuren vrijgemaakt;
- 7 Aanvullende Maatregelen: Eigen ambities en projecten, die we voor Flevoland belangrijk vinden. Hiervoor maken we zoveel mogelijk gebruik van cofinanciering, onder andere via de SLA-subsidieregeling⁹ (maximaal 50% van de projectbegroting).

De provincie heeft zich al op 13 januari 2020 aangemeld voor het Schone Lucht Akkoord, maar was er door omstandigheden nog niet aan toegekomen het uitvoeringsprogramma op te stellen.

Wat hebben we in de tussentijd gedaan?

We zijn eerst gaan onderzoeken in hoeverre we de vaste maatregelen al uitvoeren. Hieruit kwam naar voren dat

een deel van de vaste maatregelen al onderdeel is van de gewone provinciale taken.

Daarnaast hebben we een aantal inspirerende aanvullende maatregelen voorbereid, opgestart of al uitgevoerd:

- Op 30 mei 2022 heeft de provincie in samenwerking met de gemeente Almere het 3^e SLA-congres over luchtkwaliteit georganiseerd op de Floriade '22.
- Binnen het dossier Talent Kleurt Flevoland hebben scholieren en studenten metingen gedaan aan de lokale luchtkwaliteit. Dit scholenproject krijgt een vervolg in 2023.
- Eind 2022 is opdracht gegeven aan de Natuur- en Milieuorganisatie Flevoland (NMFF) om in 2023 Flevolandse inwoners enthousiast te maken voor het meten van de luchtkwaliteit in hun achtertuin. Ook provincie-medewerkers zullen het goede voorbeeld geven door een meetsensor bij hun woning op te hangen.
- Eind 2022 is aan de GGD-Amsterdam opdracht gegeven te starten met de voorbereidingen voor de bouw

van een tweede RIVM-Ankerstation in de provincie. Dit meetstation komt te staan in Almere en wordt onderdeel van het landelijk meetnet luchtkwaliteit van het RIVM. Dit meetstation gaat meehelpen de uitkomsten van het burgermeetnet te verifiëren. In onze provincie staat nog een ander meetstation in Biddinghuizen.

- De provincie Flevoland heeft in november 2021 het initiatief genomen om ongecontroleerd varende ontgassen van binnenvaartschepen landelijk te reguleren¹⁰.
- De provincie heeft het initiatief genomen om alle zes de Flevolandse gemeenten te betrekken bij het Schone Lucht Akkoord. In mei 2021 zijn hierover de eerste gesprekken gevoerd. Almere heeft zich in 2020 aangesloten bij het SLA; Zeewolde heeft dat in 2022 gedaan.

In Bijlage 1 is voor elk themagebied van het SLA een korte beschrijving gegeven van wat de maatregel inhoudt en hoe de uitvoering ervan ervoor staat bij de presentatie van dit eerste uitvoeringsprogramma.

⁸ Het SLA bevat ongeveer 40 vaste maatregelen. Niet allemaal zijn van toepassing op de provinciale overheid. Omdat die maatregelen niet in het uitvoeringsprogramma zijn opgenomen, verspringt de nummering van maatregelen in Bijlage 1.

⁹ Specifieke Uitkering Schone Lucht Akkoord (SpUK-SLA)

¹⁰ is het "schoonblazen" van het ruim van tankerscheperen om de resten van een afgeleverde (gasvormige) vracht te verwijderen voordat een andere vracht van een andere stof wordt geladen.

6. Programmacoördinatie

SLA omvat een programma, bestaande uit diverse projecten en maatregelen. Deze worden door diverse medewerkers binnen de provinciale organisatie en door particulieren (inwoners) en instellingen (onder andere scholen, bedrijven, Natuur- en Milieuorganisatie Flevoland, GGD-Amsterdam) uitgevoerd.

6.1 Coördinatie van de uitvoering

Er is bij het Team Leefomgeving capaciteit vrijgemaakt voor de uitvoering van de taak luchtkwaliteit, inclusief de programmacoördinatie SLA.

Deze coördinatie bestaat uit (onder meer):

- Jaarlijks verslag doen over de voortgang via de reguliere beleidscyclus en via

Rijkswaterstaat. Als het nodig is, herijken van het uitvoeringsprogramma;

- Coördineren van de interne (integrale) uitvoering van de maatregelen in het SLA (onder andere via het in te stellen Werkoverleg Lucht) en het bespreken en bijhouden van de stand van zaken van de uitvoering;
- Stimuleren van regionale samenwerking luchtkwaliteit (met onder andere OGFV, ODNZKG, GGD, Flevoland-gemeenten en zo mogelijk, ook de waterschappen);
- Deelnemen aan landelijke bijeenkomsten: nieuwe inzichten opdoen, ontwikkelingen en instrumenten meenemen naar de eigen organisatie en andersom;
- Ondersteunen bij opzetten van Flevolandse projecten van derden en verkennen van co-financieringsmogelijkheden;
- Ondersteunen bij communicatie, voorlichting en de interactie met inwoners en andere belangengroepen.

6.2 Monitoring en evaluatie

Beleid uitvoeren is zicht hebben (en houden) op bereikte resultaten en eventueel bijstellen van de uitvoering.

Flevoland levert gegevens aan voor de jaarlijkse monitoring¹¹ van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Bij deze monitoring houdt men de wettelijke grenswaarden in de gaten. Uitvoerende organisatie is het Bureau Monitoring van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Jaarlijks worden kaartbeelden opgesteld van de gemiddelde concentraties in de lucht (figuur 2).

De monitoring van het SLA wordt uitgevoerd door het RIVM en richt zich op het modelmatig berekenen van de blootstelling aan luchtverontreiniging en de gezondheidseffecten daarvan op landelijk niveau. Deze monitoring geeft minder inzicht op de specifieke Flevolandse situatie.

Via meetsensoren van inwoners, scholen en bedrijven en instellingen willen we real-time inzicht ontvangen van de lokale concentraties (en blootstelling aan) fijnstof en stikstofdioxide. Wij willen de Flevolandse gemeenschap enthousiast maken voor het ophangen van zo'n sensor. De meetresultaten zijn in te zien op de website [Samen Meten - Dataportaal \(rivm.nl\)](https://www.rivm.nl/samen-meten).

6.3 Rapportage en herijking

Jaarlijks doen we verslag over de voortgang van de uitvoering en de bereikte resultaten. Dat doen we aan het provinciaal bestuur via de reguliere beleidscyclus, en door middel van het opsturen van updates van het Excel-indieningsformat aan Rijkswaterstaat/Leefomgeving.

Als de evaluatie daar aanleiding toe geeft, herijken we het uitvoeringsprogramma (onder meer door het veranderen van de volgorde van de uitvoering van de maatregelen).

Via een inwonersraadpleging vragen we de Flevolandse gemeenschap om ons hun mening te geven over de uitvoering van het thema luchtkwaliteit (inwonersparticipatie).

¹¹ Monitoring: het systematisch volgen van wat de gevolgen zijn van maatregelen die getroffen worden en daarover rapporteren. Op monitoring hoeft er geen oordeel of corrigerende acties te volgen.

7. Speerpunten voor 2023-2024

De uitvoering van het uitvoeringsprogramma Schone Lucht Akkoord is een dynamisch proces. Het programma presenteert de uitvoering van maatregelen op de korte termijn, gericht op het bereiken van een einddoel in de toekomst (2030 en verder). De aanscherping van Europese en landelijke wet- en regelgeving voor luchtkwaliteit zal zich de komende jaren steeds verder uitkristalliseren. Daar zullen voor decentrale overheden ongetwijfeld aanvullende en nieuwe verplichtingen uit voortkomen. Luchtkwaliteit zal dan, veel meer dan nu al het geval is, een relatie hebben met andere provinciale beleidsdossiers (vooral het thema verkeer).

In het uitvoeringsprogramma 2023-2030 wordt een prioritering voorgesteld voor de uitvoering van de maatregelen: niet alles kan nu al ter hand worden genomen. Daarnaast wordt voorgesteld om in de komende twee jaar extra aandacht te geven aan een aantal randvoorwaarden. De provincie heeft sowieso de mogelijkheid om elk jaar de volgorde van belangrijkheid opnieuw te bekijken. Voorgesteld wordt dit tweejaarlijks te doen. Basis daarvoor zullen de monitoring en evaluatie zijn die de provincie jaarlijks naar het ministerie opstuurt.

Voor 2023-2024 wil het provinciebestuur de focus leggen bij de volgende zeven ambities, waar ook de maatschappelijke doelen voor sociale en duurzame ontwikkeling in verweven zitten:

1. Samen meten aan luchtkwaliteit (scholieren en inwoners, bedrijven en instellingen)
2. Participatie
3. Regionale samenwerking
4. Communicatie, voorlichting en informatie
5. Emissie-aspecten in VTH-beleidskader¹²
6. Kansen voor SpUk subsidie benutten
7. SLA/Luchtkwaliteit in de beleidscyclus

Ad.1: Samen Meten aan luchtkwaliteit doen we in de eerste plaats met jongeren binnen het programma Talent Kleurt Flevoland. In 2022 hebben studenten van het Technasium Helen Parkhurst in Almere binnen het vak Onderzoek en Ontwerp meetonderzoeken uitgevoerd. Dit gaan we in 2023 uitbreiden door de andere technisia en scholen te interesseren voor het uitvoeren van meetonderzoek aan de luchtkwaliteit. Doel is om jongeren te laten ervaren hoe leuk onderzoek en techniek zijn; bewustzijn te kweken over hoe zij zelf invloed kunnen hebben op de kwaliteit van de lucht die

zij inademen en hoe belangrijk dat is voor hun eigen gezondheid. Neveneffect kan zijn dat zij zich bewust worden van de schadelijkheid van roken en mogelijk leidt dit tot daadwerkelijk en versneld bereiken van een rookvrije generatie.

Ten tweede, gaan we inwoners, bedrijven en instellingen enthousiast maken voor het ophangen van een meetsensor in de tuin of op hun terrein. In kader van Het Goede Voorbeeld betrekken we ook provincie medewerkers erbij. Op deze manier willen we een deken van burgermeetpunten leggen over Flevoland, die samen met de meetgegevens van het landelijk meetnet van het RIVM bijdragen aan het verkrijgen van nauwkeurig inzicht in de luchtkwaliteit van onze provincie.

Ad.2: Participatie (betrekken van inwoners bij wat de overheid doet) en regionale democratie gaan we vormgeven door inwoners, bedrijven en instellingen in Flevoland te vragen hun mening te geven over het uitvoeringsprogramma. Hun ideeën, commentaar en aanvullingen willen we meenemen bij de herijking in 2025. We doen dit via e-consultatie onder deskundige begeleiding.

¹² De afkorting VTH staat voor Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Door het uitvoeringsprogramma via e-consultatie aan de inwoners van Flevoland voor te leggen, toont het provinciebestuur een (pro-)actieve houding voor dit thema. Door in gesprek te gaan met inwoners kan het provinciale bestuur tevens laten zien dat regionale democratie en Democratie in Actie ook kan plaatsvinden bij het provinciale middenbestuur en niet alleen eens in de 4 jaar bij de Statenverkiezingen.

Ad.3: Het opstarten van de **Regionale samenwerking luchtkwaliteit/SLA** is een rol die de provincie heel goed past. Luchtkwaliteit gaat immers over grenzen heen. Met een gezamenlijke en samenhangende aanpak kan meer worden bereikt, dan wanneer elke Flevolandse gemeente een eigen programma uitvoert. Ook kunnen de vaak beperkte capaciteit en middelen efficiënter worden ingezet.

In 2022 zijn op ambtelijk en bestuurlijk niveau gesprekken gevoerd met de zes Flevolandse gemeenten en het ministerie, om te onderzoeken of een regionale aanpak van het SLA kans van slagen heeft. We pakken dit weer op en verkennen of en hoe we als provincie en

gemeenten zouden kunnen samenwerken op het gebied van verbetering van de luchtkwaliteit en de uitvoering van het SLA. We onderzoeken ook of het samenwerkingsmodel van de gemeenten in Zuidoost Brabant, waar ook gekoerst wordt op een Regionale SLA-Agenda, bij ons past.

Uitgangspunten van de samenwerking zijn de specifieke behoeften van de gemeenten (en eventueel andere regionale partners) en de toegevoegde waarde die een regionale agenda zou kunnen hebben voor wat er in onze provincie rondom dit thema speelt.

Ad.4: Goede **Communicatie, Voorlichting en Informatieverstrekking** is belangrijk om inwoners bewust te maken van de waarde van een goede luchtkwaliteit. Tijdens de coronajaren 2020-2021 is duidelijk geworden dat ventilatie belangrijk is voor een goede luchtkwaliteit in binnenruimten. De huidige energiecrisis presenteert hierin een uitdaging: hoe houd je zoveel mogelijk warmte vast en ververs je de binnenlucht toch voldoende? Maar ook: wat betekent houtstook voor de luchtkwaliteit in de directe woonomgeving?

Voor gemeenten is het soms moeilijk in actie te komen wanneer houtstook leidt tot overlast en burenruzies. Er zijn nog maar weinig juridische handvaten.

Als provincie willen we helpen door vanuit onze kant communicatie in te zetten als instrument om samenwerking met gemeenten en belangengroepen te bevorderen.

De informatie moet helder en begrijpelijk zijn, zodat iedereen die dat wil, jong en oud, kan meehelpen de luchtkwaliteit in Flevoland te verbeteren.

Hiervoor willen we in 2024 samen met de gemeenten een Strategisch Communicatieplan Schone Lucht ontwikkelen.

Ad.5: SLA-emissie-aspecten in VTH¹³-beleid. De Provincie is vorig jaar begonnen met het actualiseren van het VTH-beleid. Daarin zal aandacht worden besteed aan de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen en hoe we de vermindering daarvan kunnen meenemen bij de uitvoering van het SLA. In de landelijke SLA-Themagroep Industrie is al veel onderzocht en een bruikbaar voorbeeld ontworpen. Die inzichten en instrumenten

¹³ VTH: Vergunningverlening aan, Toezicht en Handhaving bij bedrijven

gaan we beoordelen en als ze bruikbaar zijn, nemen we ze mee in het nieuwe beleid.

Ad.6: Kansen voor SpUk subsidie. De Specifieke Uitkering Schone Lucht Akkoord (SpUk-SLA) is bedoeld om gemeenten en provincies financieel te ondersteunen bij de projecten die ze alleen of samen met anderen uitvoeren. In 2023 verkennen we de projecten waarvoor financiering uit SpUk mogelijk is.

Ad.7: SLA in de beleidscyclus. De taken voor luchtkwaliteit zijn in de provinciale programmabegroting opgenomen in de beleidsgroep Energie, Duurzaamheid en Milieu, in paragraaf 5.3: Milieu. Vanaf de programmabegroting 2024 willen we luchtkwaliteit en het SLA explicieter benoemen en daarbij naar voren laten komen hoe luchtkwaliteit ook binnen andere beleidsthema's van de provincie speelt.

Bijlage 1: Uitvoeringsprogramma SLA 2023-2030 Flevoland

In deze bijlage is voor elk themagebied van het SLA een korte beschrijving gegeven van de maatregelen en hoe de uitvoering ervoor staat bij de presentatie van dit eerste uitvoeringsprogramma. De nummering van maatregelen loopt hier en daar niet door, omdat niet alle maatregelen van toepassing zijn op de provincie.

De kolomtitel in de voorlaatste kolom duidt op het tijdvak waarin we denken de maatregel te kunnen uitvoeren. Dit kan wijzigen door heroverweging van prioriteiten bij de jaarlijkse evaluatie of 2-jaarlijkse herijking van het uitvoeringsprogramma.

De codering in de laatste kolom (SvZ: stand van zaken) heeft de volgende betekenis:

- 0: Maatregel is niet van toepassing op de indienende organisatie
- 1: Maatregel kan nog niet worden uitgevoerd
- 2: Maatregelen is een bestuurlijk en ambtelijk voornemen (uitgangspunt)
- 3: Maatregel is bestuurlijk vastgesteld en in voorbereiding uitvoering
- 4: Maatregel is in uitvoering
- 5: Maatregel is afgerond (resultaat is bereikt)
- 6: Maatregel is voortijdig stopgezet (resultaat is niet bereikt)

1. Themagebied Mobiliteit

Mobiliteit (vooral scheepstransport en wegtransport) is in Nederland verantwoordelijk voor een substantieel deel van de uitstoot van fijnstof en stikstofoxiden. De provincie wil samen met de gemeenten onderzoeken

voor welke thema's en maatregelen er voldoende draagvlak is voor regionale samenwerking bij de uitvoering van de maatregelen in deze categorie. In het Regionaal Mobiliteitsplan (RMP) zijn diverse SLA-doelstellingen voor het thema Mobiliteit opgenomen. Die gaat Flevoland uitvoeren.

	Wat vraagt SLA van ons?	Hoe pakken we het op?	periode	SvZ
1	Gemeenten, provincies en Rijk, streven ernaar om vanaf 2021 gezondheidsdoelen op te nemen in alle relevante nieuwe verkeers- en vervoersplannen en bestaande plannen periodiek te herijken.	Gezondheid is meegenomen in het in mei 2021 vastgestelde Regionaal MobiliteitsPlan (RMP) en Flevolands Plan Mobiliteit&Ruimte. Is gewone taakuitvoering sinds 2019. Dit zal bij volgende herijking weer plaatsvinden.	2019 en verder	5
2	Gemeenten, provincies en het Rijk nemen vanaf 2021 luchtkwaliteits- en gezondheidsdoelen standaard op in aanbestedingen van voertuigen en transportdiensten. Partijen maken afspraken over de periodieke aanscherping van de eisen richting 2030. Ambitie is, om de inzet van (oudere) dieselloortuigen te beëindigen en schone alternatieven te stimuleren.	Flevoland wil de eigen voertuigen en die van contractpartners vergroenen en hanteert al de landelijke aanbestedingscriteria zoals gepubliceerd op de PIANOo-website. Voor de OFGV is het onderdeel van de eigen bedrijfsvoering om fossiele brandstofvoertuigen te vervangen voor schone(re) alternatieven. Tezamen met de provincies Utrecht, Noord-Holland, Zeeland, de omgevingsdiensten ODNZKG en RUD/Utrecht worden al onze voertuigen geleased. De leasemaatschappij biedt óók altijd de meest duurzame variant. De voertuigen voor ruw terrein rijden op fossiele brandstof, omdat er nog geen alternatief voor handen is. De dienstauto's van de bestuurders zijn al elektrisch.	2021 en verder	4
3	Gemeenten en provincies nemen, waar mogelijk, gezondheidsdoelen, in de vorm van emissie-eisen op in vergunningen voor bedrijven en relevante activiteiten. Ambitie daarbij is om zo snel mogelijk de inzet van oudere dieselloortuigen te beëindigen en schone alternatieven te stimuleren.	Zodra de mogelijkheden zijn verkend en door de provincie in beleid zijn vertaald, zal de OFGV dit verwerken in de vergunningverlening-strategie.	2024 en verder	2
4	Gemeenten en provincies nemen de gezondheidsdoelen uit het SLA akkoord mee in de uitwerking, uitvoering en toekomstige herijkingen van alle Regionale Mobiliteitsprogramma's.	Dit is gebeurd.	2019 en verder	5
5	Gemeenten, provincies en Rijk brengen de negatieve gezondheidseffecten van luchtemissies in kaart bij effectstudies voor projecten waarvan een mogelijk substantieel effect wordt verwacht.	Gezondheidseffecten van luchtemissies zijn al langer standaard onderdeel van milieu-effectstudies (onder andere Rondweg Flevoland Zuid). Provincies en gemeenten moeten in hun omgevingsvisies en omgevingsplannen specifiek aandacht besteden aan het realiseren van een gezonde leefomgeving. Luchtkwaliteit is een van de aspecten van een gezonde leefomgeving. Al in 2018 wordt luchtkwaliteit in de m.e.r.-toets meegenomen.	doorlopend	5

2. Themagroep Mobiele werktuigen

Voor mobiele werktuigen trekt Flevoland op met de andere provincies via het Provinciaal Contracten Buffet. Dit betekent dat de criteria voor luchtkwaliteit automatisch worden opgenomen in de aanbestedingsbestekken.

Overigens is er nieuwe EU-regelgeving in voorbereiding die voor voertuigen de emissie-eisen per 2025 (motorvoertuigen) en 2027 (vrachtverkeer) aanscherpt.

Het verlenen van omgevingsvergunningen voor de inzet van logistiek en voor mobiele werktuigen die gebruikt worden bij evenementen, groenbeheer, infra- en bouwwerken is (hoofdzakelijk) een gemeentelijke taak (tenzij het uiteraard provinciale infrastructuur betreft).

Wat vraagt SLA van ons?		Hoe pakken we het op?	periode	SvZ
6	Gemeenten en provincies nemen vanaf 2021 emissie-eisen en criteria op die gericht zijn op het terugdringen van luchtvervuilende emissies in de aanbesteding van (bouw)projecten en andere aanbestedingen waaronder mobiele werktuigen. Partijen maken afspraken over de aanscherping van de eisen richting 2030 (Routekaart schoon en 0-emissie bouw materieel).	We pakken dit samen op met de andere provincies. We hebben eisen voor de inzet van mobiele werktuigen en materieel (vrachtwagens) opgenomen in ons moederbestek. Dit betekent dat ze op alle projecten van toepassing zijn. We volgen de ontwikkelingen van de SLA-themagroep Mobiele Werktuigen, die bezig is met het afronden van de ontwikkeling van de Routekaart Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB)	2022 en verder	2
7	Gemeenten en provincies streven ernaar om emissie-eisen in omgevingsvergunningen en milieuzones toe te passen ten behoeve van onder andere stedelijke gebieden voor mobiele werktuigen die worden ingezet voor de logistiek, evenementen, groenbeheer, infra- en bouwwerken, etc.	De provincie heeft eigen infra en terreinen in beheer, maar of deze maatregel op een effectieve manier van toepassing is voor provincies, wordt op dit moment nog verkend in de SLA-themagroep Mobiele Werktuigen. Indien haalbaar, gaan we dit opnemen in ons aanbestedingsbeleid.	2025 en verder	1

3. Themagroep Industrie

De vergunningverlening voor provinciale inrichtingen is uitbesteed aan de omgevingsdiensten OFGV en ODNZKG. Die hanteren al de Best Beschikbare Technieken (BBT) als

norm voor provinciale inrichtingen. Er zijn geen grote emissieregistratiebedrijven in de provincie. In de provincie Flevoland is er geen achterstand voor het actualiseren van de vergunningen. Er is een werkgroep aan de slag gegaan voor het actualiseren van een nieuwe

VTH-beleidskader waarin luchtkwaliteit als aandachtspunt wordt opgenomen. Via de SLA Themagroep Industrie is een bruikbaar format ontworpen.

	Wat vraagt SLA van ons?	Hoe pakken we het op?	periode	SvZ
8	In nieuwe of geactualiseerde vergunningen die vanaf 2021 worden afgegeven staan emissie-eisen die zo dicht mogelijk aan de onderkant van de BREF-range liggen (BREF: Best available REference documents / BBT: Best Beschikbare Technieken). Dit uitgangspunt wordt verankerd in lokaal beleid (zoals de nota VTH en/of in de opdrachtverlening aan Omgevingsdiensten).	OFGV hanteert al de Best Beschikbare Technieken (BBT) voor provinciale inrichtingen. Dat is voor hen een continu proces. De beleidskaders in het uitvoeringsplan zijn in 2022 geëvalueerd en samen met de OFGV zijn de mogelijkheden om scherper te vergunnen en het toezicht te optimaliseren geïnventariseerd. OFGV volgt landelijke VTH-strategie. Zodra de mogelijkheden voor vergunnen aan onderkant BREF zijn verkend en door de provincie in beleid zijn vertaald, zal de OFGV dit verwerken in de VTH-strategie. Opstellen van het nieuwe beleidskader is opgestart. De aandachtspunten voor de SLA-maatregelen Industrie zullen worden meegenomen. Deze maatregel is gekoppeld aan maatregel 1 van de themagroep mobiliteit.	2022-2023	4
9	Provincies en gemeenten zetten zich in om scherp te vergunnen, hun vergunningenbestand tijdig te actualiseren en waar nodig toezicht te optimaliseren. Dit dient geborgd te worden in lokaal beleid, opdrachtverlening naar omgevingsdiensten en wordt gecontroleerd door actieve monitoring.	Het tijdig actualiseren van vergunningen is een wettelijke taak. De benodigde acties worden afgestemd met de onze opdrachtnemers.	2021 en verder	4
10	Gemeenten en provincies nemen maatregelen om, waar nodig en mogelijk, het toezicht en handhaving te versterken. Dit wordt geborgd in lokale plannen voor toezicht en handhaving.	OFGV heeft in 2021 de mogelijkheden om scherper te vergunnen en het toezicht te optimaliseren geïnventariseerd. De uitvoering is (nog) niet formeel opgenomen in de VTH-strategie. OFGV volgt landelijke handhavingsstrategie. In Flevoland wordt elk bedrijf ieder jaar bezocht en er zijn geen achterstanden. Vanaf 2023 voert OFGV Toezicht en Handhaving risicogericht en informatiegestuurd uit.	2020 en verder	4
11	Provincies en gemeenten zeggen toe de resultaten van de pilots industrie, bij positief resultaat, toe te passen in vergunningen voor de industrie. Het gaat hierbij om het vullen van de Gereedschapskist SLA voor het thema Industrie.	Er zijn twee pilots uitgevoerd en instrumenten ontwikkeld door de Themagroep Industrie. Onder andere een format voor invullen van het VTH-beleidskader voor de aandachtspunten SLA, het ontwikkelen van opleiding- en kennisplatform en ontwerpen van werkwijzen voor scherper vergunnen en handhaven, en ondersteunen van ondernemers op optimaal gebruik te maken van subsidies. OFGV en ODNZKG voeren de werkzaamheden uit volgens de geldende regelgeving. Waar mogelijk zullen de resultaten en werkwijzen van de pilots worden toegepast	2023 en verder	3

4. Themagroep Woningen en Houtstook

Bij de verbranding van hout in kachels, haarden en vuurkorven komt een mengsel aan schadelijke stoffen vrij. De samenstelling is afhankelijk van typen kachels, het gebruikte hout. Personen die daar gevoelig voor zijn, kunnen er ziek van worden.

Door de hoge energieprijzen is stoken op hout een gewild alternatief.

De provincie Flevoland zet zich in voor goede communicatie en voorlichting over de gevolgen van houtstook voor de luchtkwaliteit, zowel binnens- als buitenshuis.

	Wat vraagt SLA van ons?	Hoe pakken we het op?	periode	SvZ
12	Gemeenten en provincies zetten actief in op de inzet van voorlichting over houtstook via hun eigen communicatiekanalen op basis van het landelijk ontwikkelde materiaal, onder andere door op hun website en social media-aandacht te geven aan de gezondheidsimpact van houtstook.	Provincie Flevoland heeft op haar website een aparte infopagina over Houtstook en een aparte pagina over Schone Lucht. De Provincie moedigt de Flevoland-gemeenten aan dat ook te doen. Provincie ondersteunt via ontwikkeling communicatie/informatie strategie schone Lucht (2024)	2021-2030	4
14	De Rijksoverheid actualiseert in samenwerking met geïnteresseerde gemeenten de toolkit Overlast van houtstook. Daarbij wordt onderzocht in hoeverre een onderbouwde gezondheidsschade kan worden meegenomen.	Provincie Flevoland moedigt inwoners en gemeenten actief aan om deel te nemen aan meetinitiatieven. Zie maatregel Citizen Science en Participatie.	2023-2024	3
15	Bij een succesvol ontwikkelde meetmethode door de Rijksoverheid voor het vaststellen van de lokale gezondheidsimpact van houtrook, kunnen gemeenten deze meetmethode toepassen bij de handhaving van overlast als gevolg van (onjuiste) toepassing van houtstook.	Provincie Flevoland verwijst op haar website naar het stookalert van het RIVM	2021	5

5. Themagroep Binnenvaart en Havens

De provincie beheert zelf geen havens in beheer, maar verpacht de grond aan ondernemers.

Flevokusthaven is voorzien van walstroom, waardoor er geen scheepsmotoren stationair hoeven te draaien op fossiele brandstof.

De Maritieme Service Haven (MSH) op Urk is een kade waar voor ondernemers ruimte is om scheepsbouw en aanverwante activiteiten te ontplooiën.

	Wat vraagt SLA van ons?	Hoe pakken we het op?	periode	SvZ
18	Waar walstroomvoorzieningen beschikbaar zijn, verplichten partijen binnen de grenzen van hun wettelijke mogelijkheden de scheepvaart hiervan gebruik te maken en verbieden zij het gebruik van generatoren/aggregaten. Partijen delen actief de ervaringen en best practices bij de toepassing hiervan.	Flevokust Haven heeft al walstroom. Maritieme Servicehaven is een scheepsbouw-/ handelskade. Krijgt wel walstroom (is al besloten). E.e.a. wordt opgenomen in de erfpachtovereenkomst(en).	2023-2024	4
21	Gemeenten, provincies en Rijk spreken af luchtmissies als belangrijk criterium te hanteren bij de aanbesteding van infrastructurele werkzaamheden (baggeren en onderhoud vaarwegen en havenbekkens), zodat aannemers die dergelijke projecten met lagere emissies realiseren een preferente positie kunnen krijgen.	De komende jaren wordt er onderhoud uitgevoerd aan een belangrijk deel van de oevers langs de provinciale vaarwegen. Dit is onderdeel van het Meerjarenprogramma Oevermaatregelen. Bij de aanbesteding is er aandacht voor emissies door gebruikte mobiele werktuigen.	2024 en verder	2

6. Themagroep Landbouw

In de themagroep landbouw binnen het SLA gaat het voornamelijk om emissie van stikstof en ammoniak bij veehouderijbedrijven (waarvan 3 provinciale inrichtingen). De andere veehouderijen en pluimveebedrijven vallen onder het bevoegd gezag van de gemeente.

Binnen het kader van de beleidsvisie Landbouw Meerdere Smaken werkt de provincie Flevoland samen met agrariërs aan verduurzaming van de landbouw in Flevoland. De provincie ondersteunt het plan van de sector om de fijnstof uitstoot te verminderen. Het plan is om bij OFGV extra capaciteit aan te trekken voor toezicht en handhaving emissiearme stallen en biologische veehouderij.

	Wat vraagt SLA van ons?	Hoe pakken we het op?	periode	SvZ
25	Gemeenten en provincies ondersteunen de realisatie van afspraken welke het Rijk sluit met verschillende landbouwsectoren over integrale brongerichte reductie van emissies t.b.v. beleid (aansluitend bij hotspotbenadering/ gebiedsaanpak van de commissies).	Integrale brongerichte emissiereductie zal waar mogelijk worden ingebed in het programma Landbouw Meerdere Smaken.	2025 en verder	1
26	De sector wil met een eigen plan komen voor reductie van fijn stof. Dat plan wordt (medio 2021) getoetst. Wanneer met dit plan de doelstelling niet gehaald kan worden, treden op basis van regelgeving emissie-eisen in werking. Gemeenten en provincies ondersteunen de realisatie van deze afspraken en passen de afspraken toe binnen hun eigen bevoegdheden.	Provincie Flevoland ondersteunt de realisatie van de sectorafspraken over fijnstof. Is overigens regulier werk.	2021 en verder	4
27	Gemeenten en provincies maken regionaal en lokaal mogelijk dat toezichthouders/handhavers de kennis m.b.t. effectiviteit van eisen aan emissiearme stallen tot zich kunnen nemen. Gemeenten en provincies maken daartoe afspraken met toezichthouders/handhavers over deelname aan en/ of organiseren (expert)bijeenkomsten of e-learnings.	Provincie Flevoland heeft aan OFGV extra middelen toegezegd om Toezicht en Handhaving te intensiveren. De vacature kan door tekort aan gekwalificeerd personeel op de arbeidsmarkt, niet worden ingevuld.	Nader te bepalen	1
29	Gemeenten en provincies passen de toekomstige wijziging van rijksregels over generieke emissie-eisen voor biologisch gehouden dieren op een juiste manier toe bij vergunningverlening en toezicht en handhaving.	Emissie-eisen biologische dierhouderij toepassen bij VTH. Is overigens regulier werk.	2023 en verder	4

7. Themagroep Inwoners en participatie

Betrekken van inwoners bij het thema schone lucht gebeurt, naast het geven van voorlichting en communicatie via een aparte webpagina, ook door middel van inwonersparticipatie bij diverse meetprojecten en evenementen. Participatie (en ook Citizen Science, oftewel burgerwetenschap) dragen aspecten aan als dialoog, kennisverwerving, bewustwording, handelingsperspectief, en uiteindelijk gedragsverandering. Daarin ligt een rol voor onderwijsinstellingen in de provincie.

	Wat vraagt SLA van ons?	Hoe pakken we het op?	periode	SvZ
31	Rijk, gemeenten en provincies informeren inwoners en bedrijven actief over luchtkwaliteit en gezondheidseffecten, de maatregelen die zij nemen om gezondheidswinst te realiseren en de mogelijkheden voor citizen science (burgerwetenschapsprojecten).	De provincie zet hoog in op Participatie en Citizen Science. Dit doen we in eerste instantie in samenwerking met scholen binnen ons programma Talent Kleurt Flevoland. Daarnaast is een overeenkomst aangegaan met Natuur & Milieu Federatie Flevoland voor het betrekken van inwoners bij het project Samen Meten van het RIVM. Zie Aanvullende maatregelen 40 en 41.	2021-2030	4

8. Themagroep Algemene bepalingen

Naast de specifieke themagroepen binnen het SLA, zijn er algemene beleidsmatige en organisatorische taken die geborgd moeten worden om de uitvoering te laten slagen. De Algemene bepalingen betreffen de zaken die de deelnemers c.q. ondertekenaars van het SLA gezamenlijk en in overleg met elkaar regelen, en vervolgens borgen binnen de uitvoering in hun eigen organisatie.

	Wat vraagt SLA van ons?	Hoe pakken we het op?	periode	SvZ
32	Partijen stemmen de uitvoering van het Schone Lucht Akkoord, waaronder de pilots, nauw af met, en brengen deze waar mogelijk en wenselijk onder bij bestaande uitvoeringsstructuren, zoals bijvoorbeeld de regionale energiestrategieën, regionale mobiliteitsagenda's en programma Kringlooplandbouw.	De uitvoering van de SLA-maatregelen is gericht op een integrale aanpak en het met elkaar verbinden van diverse milieubeleidsthema's. Op sommige gebieden ligt dat minder voor de hand (bv RES), andere gebieden juist meer (bv VTH, kringlooplandbouw, mobiliteit). Wel is opgenomen dat er voor de zes gemeenten door de OFGV een toezichtstrategie wordt vastgesteld m.b.t. verplichte energiebesparingsmaatregelen. De provincie heeft dat overigens al gedaan voor de provinciale inrichtingen. Voor bedrijven geldt, dat alle energiebesparende maatregelen die binnen 5 jaar kunnen worden terugverdiend, moeten worden genomen.	2021 en verder	4
35	Partijen implementeren de doelen en ambities zoals benoemd in artikel 1 uit het Schone Lucht Akkoord, binnen de eigen taken- en bevoegdheden, zo snel mogelijk in hun omgevingsvisies, -plannen en/of -programma's en voor zover mogelijk in andere beleidsinstrumenten.	Provinciale Staten hebben in 2022 besloten de Omgevingsvisie (2017) te actualiseren. In die actualisatie en de daaruit voortkomende documenten zal 'schone lucht' een plek krijgen.	2024-2025	2
36	Rijk, gemeenten en provincies betrekken inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven bij de uitwerking en herijking van de voor hen relevante maatregelen van het Schone Lucht Akkoord.	Wij betrekken inwoners en bedrijven via de reguliere contacten die wij hebben en leggen ook nieuwe contacten.	2023 en verder	2

9. Themagroep Internationaal luchtbeleid

Het is (vooralsnog) niet de verwachting dat de focus van het SLA – het verlagen van de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen naar het niveau van de WHO-advieswaarden 2005 in het jaar 2030 – zal wijzigen.

Op Europees niveau ligt de huidige luchtkwaliteitsregelgeving onder het vergrootglas. Het streven is in 2030 een tussendoel te bereiken om vervolgens in 2050 op de nullijn te zitten – een niveau dat ligt op het niveau van de WHO-advieswaarden van 2021. Als de voorstellen door het Europees Parlement worden goedgekeurd, worden de streefwaarden van het SLA mogelijk wettelijke (verplichte) grenswaarden.

Maar zover is het nog niet. Wijzigen van de SLA-doelstelling kan alleen als de deelnemers daarmee akkoord gaan. Verwacht wordt dat als de wet er eenmaal door is, dat geen moeilijk besluit zal zijn.

	Wat vraagt SLA van ons?	Hoe pakken we het op?	periode	SvZ
37	Gemeenten, provincies en rijk streven, binnen hun mogelijkheden en hun eigen netwerken, naar ambitieus internationaal luchtbeleid gericht op aanscherping van de Richtlijn luchtkwaliteit en met name t.a.v. fijnstof partikels van 2,5 micrometer (PM 2,5).	Provincie Flevoland brengt haar standpunt in via IPO	Nader te bepalen	1
38	Gemeenten, provincies en rijk verkennen de mogelijkheden om effectiever gebruik te maken van internationale regelingen en innovatiefondsen voor het versneld terugdringen van de emissies en ter ondersteuning van effectief luchtbeleid.	Provincie Flevoland brengt haar standpunt in via IPO	Nader te bepalen	1

10. Aanvullend maatregelenpakket Flevoland

Flevoland toont extra ambitie met het uitvoeren van de volgende 7 aanvullende maatregelen, die een directe of indirecte relatie hebben met het SLA.

Het merendeel van deze maatregelen richten zich op het actief betrekken van inwoners, bedrijven en instellingen bij het thema Schone Lucht.

	themagroep	Wat doen we extra?	Hoe pakken we het op?	periode	SvZ
39	Citizen science en participatie	De provincie Flevoland organiseert samen met Almere een SLA-congres op de Floriade'22.	De Provincie Flevoland is intensief betrokken geweest bij de gehele opzet van het congres. De opzet en uitwerking is overgenomen door de SLA-organisatie, als voorbeeld voor andere gemeenten/provincies.	2022	5
40	Citizen science en participatie	Provincie Flevoland betreft scholieren binnen het provinciaal programma Talent Kleurt Flevoland bij het meten aan de luchtkwaliteit. Het studentenonderzoek maakt deel uit van het curriculum van de Flevolandse Technasia. De onderzoeken gebeuren i.s.m. het RIVM (website samenmeten.nl).	De scholieren zetten de meters zelf in elkaar en voeren in groepjes meetonderzoek uit. Op deze manier worden jongeren bewustgemaakt van het belang van schone lucht voor hun gezondheid en hopelijk houdt het ze ook af van het roken. De provincie wil ook andere scholen aanmoedigen een sensor bij de school op te hangen.	2022 en verder	4
41	Citizen science en participatie	Provincie Flevoland betreft inwoners bij het meten aan de luchtkwaliteit. De meetlocaties zijn te volgen op de Samen Meten-website van het RIVM.	De provincie Flevoland start in 2023 samen met NMFF een project om inwoners (en bedrijven en instellingen) fijnstof te laten meten door een sensor in hun tuin (aan hun gebouw) op te hangen. Ook medewerkers van de provinciale organisatie worden hierbij betrokken.	2023-2024	3
42	Citizen science en participatie	Gedeputeerde Staten van Flevoland leggen het uitvoeringsprogramma voor e-consultatie voor aan de Flevolandse inwoners, bedrijven en instellingen.	Inwoners kunnen via e-consultatie hun mening geven over invulling c.q. herijking van het meerjarenprogramma. Dit doen we voor versterking van de regionale/lokale democratie en participatie, en actieve bewustmaking over belang van schone lucht.	2023 en verder	2
43	Monitoring	Flevoland heeft besloten om aan de westflank van de provincie een extra meetstation te plaatsen dat onderdeel wordt van het Landelijk Meetnet luchtkwaliteit van het RIVM. Dit project wordt uitgevoerd in samenwerking met GGD Amsterdam en de gemeente Almere.	Hiervoor is een projectplan opgesteld, en is samenwerking met de GGD-Amsterdam en de gemeente Almere gezocht en zijn de daarvoor benodigde middelen beschikbaar gesteld. Er is ook SPUK-subsidie toegekend Het meetstation wordt gerealiseerd nabij het technasium Helen Parkhurst in Almere. De uitvoering wordt uitbesteed aan de GGD-Amsterdam.	2022-2024	3
44	Binnenvaart en havens	Flevoland neemt het initiatief voor het beëindigen van het 'varend ontgassen' door binnenvaart tankerscheperen. Doel is ongecontroleerd ontgassen van VOS (Vluchtige Organische Stoffen) op rijks- en provinciale vaarwegen te beëindigen door het ontwikkelen van een basisinfrastructuur van dampverwerkingsinstallaties en het versterken van handhaving en toezicht.	In de Stuurgroep Varend Ontgassen trekt de provincie samen op met het rijk (IL&T en RWS), provincies langs de vaarroutes, IPO en het bedrijfsleven. De Gedeputeerde Milieu is voorzitter van de stuurgroep.	2021-2024	4
45	Overig	Provincie Flevoland pakt de regie op voor regionale samenwerking voor het thema Luchtkwaliteit. Provincie Flevoland moedigt Flevoland-gemeenten aan zich aan te sluiten bij SLA. De gemeente Zeewolde heeft zich begin 2022 aangesloten bij het SLA. (Almere al op 13-1-2021). Lelystad, Urk, Dronten, Noordoostpolder nog niet.	De provincie onderzoekt de mogelijkheid voor het vormen van een Regionale SLA-Agenda Flevoland, zodat gemeenten die onvoldoende capaciteit en middelen hebben via een partieel lidmaatschap kunnen deelnemen. Provincie heeft in 2022 hierover gesprekken gevoerd met gemeenten en RWS. In 2023 wordt dit initiatief weer opgepakt.	2022 en verder	2

Bijlage 2: Actielijst uitvoering

Hieronder staat een overzicht met projecten en maatregelen die we al (sommige zelfs vóór 2020) hebben opgestart en of blijven uitvoeren (laatste drie kolommen).

In de gearceerde kolommen staan de maatregelen die we in 2023 en 2024 willen uitvoeren.

In de kolom 2025 staat aangegeven welke acties we naar verwachting pas vanaf 2025 kunnen oppakken.

Aan het eind van 2024 doen we een evaluatie. Deze kan aanleiding geven het uitvoeringsprogramma voor de periode 2025-2030 bij te stellen.

maatregel	start uitvoering vanaf			opgepakt		
	2023	2024	2025	vóór 2020	In 2021	In 2022
1 Gezondheid meenemen in Regionaal Mobiliteitsplan				ja		
2 Landelijke aanbestedingscriteria voor vergroenen eigen voertuigen					ja	
4 Gezondheidsdoelen in Regionale Mobiliteitsprogramma's				ja		
5 Gezondheidseffecten van luchtemissies in m.e.r.-studies				ja		
6 Reductie luchtemissies (bouw)projecten door mobiele werktuigen						ja
7 Emissie-eisen in omgevingsvergunningen voor mobiele werktuigen en milieuzones			ja			
8 Emissie-eisen in VTH-beleidskader onderkant BREF's/BBT						ja
9 Scherp vergunnen, op tijd actualiseren, toezicht optimaliseren					ja	
10 Toezicht en handhaving versterken				ja		
11 Toepassen van inzichten samenwerking SLA-Industrie	ja					
12 Voorlichting over houtstook					ja	
14 Inwoners en gemeenten aanmoedigen deel te nemen aan burgermeetinitiatieven	ja					
15 Communicatie over Stookalert					ja	
18 Walstroomvoorzieningen scheepvaart	ja					
19 Luchtemissie als criteria aanbestedingen infrastructurele havenprojecten		ja				
25 Integrale brongerichte emissiereductie Landbouw Meerder Smaken			ja			
26 Sectorafspraken fijnstof					ja	
27 Kennisontwikkeling toezichthouders emissiearme stallen			ja			
29 Emissie-eisen biologische dierhouderij toepassen	ja					
31 Inwoners participatie en Citizen Science					ja	
32 Uitvoering SLA gericht op integrale aanpak					ja	
35 Doelen en ambities SLA in omgevingsvisie, -plannen en -programma's		ja				
36 Betrekken inwoners maatschappelijke organisaties bij herijking SLA-programma	ja					
37 Aanscherping van de Europese Richtlijn luchtkwaliteit en met name voor ultra fijnstof (< 0,1 micrometer)			ja			
38 Versneld terugdringen van de emissies en ondersteuning van effectief luchtbeleid			ja			
39 SLA-congres Floriade						ja
40 Scholieren betrekken bij meten luchtkwaliteit						ja
41 Inwoners en maatschappelijke organisatie betrekken bij meten luchtkwaliteit	ja					
42 E-consultatie uitvoeringsprogramma	ja					
43 Monitoring Landelijk Meetnet extra meetstation in Flevoland						ja
44 Initiatiefnemers beëindigen Varend Ontgassen binnenvaart				ja		
45 Regionale SLA-Agenda Flevoland						ja

Datum

21 februari 2023

nummer

Eenheid Bestuur

Postbus 55

8200 AB Lelystad

Telefoon

(0320)265265

Fax

(0320)265260

E-mail

provincie@Flevoland.nl

Website

www.flevoland.nl

GS stellen Uitvoeringsprogramma Schone Lucht Akkoord 2023-2030 vast

De Provincie Flevoland heeft op 13 januari 2020 het Schone Lucht Akkoord (SLA) van de rijksoverheid ondertekend.

Het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) heeft berekend dat in 2016 luchtverontreiniging er de oorzaak van was dat Nederlanders gemiddeld 9 maanden eerder overleden, en dat elk jaar ca. 11.000 Nederlanders voortijdig sterven aan de gevolgen van het inademen van verontreinigde lucht. In het SLA werken rijk, provincies en gemeenten samen om in 2030 deze cijfers te halveren. Als dit lukt, zal een bijkomend effect zijn, dat het de maatschappij naar schatting €3-6 miljard aan zorguitgaven bespaart. Voor luchtkwaliteit gelden algemene wetten en regels die op elk bestuurlijk niveau worden toegepast. Bijvoorbeeld bij het verlenen van vergunningen aan bedrijven. En er zijn normen voor wat er bij voertuigen uit de uitlaat mag komen. Ondertekenaars van het akkoord zijn met elkaar overeengekomen om daarnaast ongeveer 40 maatregelen uit te voeren om de uitstoot van binnenlandse bronnen omlaag te brengen. Het RIVM rekent tot en met 2030, met behulp van een model, precies uit welke gezondheidswinst deze extra inspanningen opleveren.

Gedeputeerde Staten van Flevoland hebben op 21 februari het SLA Uitvoeringsprogramma 2023-2030 vastgesteld. Daarin staat wat Flevoland extra gaat doen om mee te helpen de luchtkwaliteit in Nederland te verbeteren, te beginnen in Flevoland.

Het uitvoeringsprogramma is te raadplegen op de provinciale publiekswabsite in het Dossier Schone Lucht.

Noot voor de redactie

1

nummer